

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilno Udruženja Jugoslov. Učiteljstva — Poverjeništvo Ljubljana.

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovariša
v Ljubljani, Frančiškanska ul. 6.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljatve je pošiljati franko.

Učiteljski Tovariš izhaja vsak četrtek pop. Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.

Za neorganizirane 30.— Din, za naročnike v inozemstvu 40.— Din letno. Posamezna številka po 1.— Din.

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 75 para za vsako petit-vrsto. Priloge stanejo poleg poštnine še 25 Din.

Telefon uredništva
št. 312.

Članstvo ljubljanskega Poverjeništva UJU ima s članarino tudi že plačano naročnino, torej ni treba članstvu naročnine posebe plačevati.

Naročnino, reklamacije, t. j. vse administrativne stvari, je pošiljati samo na naslov:

Upravništvo Učiteljskega Tovariša
v Ljubljani, Frančiškanska ulica 6./I.

Poštni čekovni urad št. 11.197.

Reklamacije so proste poštnine.

Predlogi iz pokrajin na II. državni učit. skupščini v Sarajevu, z dne 20., 21., 22. septembra t. l.

Najvažnejši del državnih učiteljskih skupščin smatramo lahko poleg pragmatičnih razprav tudi predloge, ki jih predlože skupščini posamezna poverjeništva.

Posebno važni so ti predlogi za notranjo konsolidacijo naše organizacije, pa tudi šolstva, učiteljstva in splošno prosvete v državi, ker nam izražajo zahteve učiteljstva iz pokrajin in so direktivni centrali za usmerjenje stanovske in prosvetne politike s strani organizacije. Ti predlogi so najširši izraz smeri, ki jo zahteva učiteljstvo cele države od UJU.

Zal nam predlogi in sklepi do danes niso bili na razpolago tako kakor smo jih mi želeli priobčiti, zato jih prinašamo šele danes, a zato po originalnem zapisniku, kakor so bili predloženi in sprejeti.

Stališče hrvatskega učiteljstva k načrtu šolskega zakona.

Poverjeništvo UJU Zagreb predlaže zaključke I. skupštine poverjeništva UJU Zagreb od 5. avgusta 1922. u stvari izmjena o »Načrtu zakona o osnovnim školama u kraljevini Srba, Hrvata i Slovenaca po redakciji Glavnoga Prosvetnoga Savjeta i prosvjetnih delegata iz pokrajine«. Zaključki ovih stvorenih su u raspravi na osnovu prijedloga kotarskih (sreskih) učiteljskih društava Hrvatske i Slavonije u sastavu Udruženja Jugoslovenskog Učiteljstva.

Sklep: Jednoglasno zaključene sve tačno raspravljene predložene izmjene — s nekoliko dopuna ili preinaka — prihvatiti kao predlog glavnoj skupštini.

Predlog je potpisan po poverjeniku Josipu Šakoviću i tajniku Antunu Tunk'u.

Predlozi poverjeništva UJU Sarajeva, potpisani po poverjeniku Risti Sušiću i tajniku u. z. nečitljiva potpisa:

Zakon o penziji vdov in sirot.

1. Zakon o penzijama učiteljskih udovica i siročadi, koji vrijedi za Srbiju, Crnu Goru i Vojvodinu, da se protegne na cijelu kraljevinu.

Poročene učiteljice.

2. Udate učiteljice da se u dodacima izjednače s ostalim svojim drugovima, t. j. da dobiju potpune dodatke.

Srbski šolski zakon iz l. 1904.

3. Zakon o narodnim osnovnim školama od god. 1904., koji vrijedi za Srbiju, Crnu Goru i Vojvodinu, da se protegne na cijelu kraljevinu.

Všetnje službenih let po vojni prizadetim učiteljem.

4. Učiteljima iz cijele kraljevine, koji su svršili nauke 1914. godine, pa usljed rata ma s kojih razloga izgubili godine službovanja, da se te godine uračunaju u službu — izuzev vrijeme vojne obaveze, kako je to učinjeno u Srbiji i Crnoj Gori. (Je zadeva že ugodno v istem smislu rešena in smo v zadnji št. Uč. tov. objavili oba zakona.)

Prosvetna politika v Bosni in Hercegovini.

5. Prosvjetnoj politici u Bosni i Hercegovini da se posveti veća pažnja od strane državnih vlasti a naročito da se poveća broj škola i muških učiteljskih lica, te da se ukine prekodnevna nastava.

Versko čtivo v berilih.

6. Da se pri sastavljanju novih udružbenika pazi, da se u njih unesu samo ona vjerska pitanja koja su zajednička za sve naše vjere.

Sklepi: Svi prijedlozi osim pod 3. jednoglasno su prihvaćeni za skupštinu; 3. zahtjev 5. prijedloga neprovediv.

3. prijedlog odbijen sa pet glasova proti jednoga s razloga, što bi se raspravljajem ovoga prijedloga ništa rad za donošenje novoga jedinstvenoga školskoga zakona koji rad je već napola svršen.

Član odbora Nikola St. Jovanović iz Bjelme zastupat će na skupštini svoje odvojeno mišljenje za prijedlog III.

Poverjeništvo UJU — Ljubljana stavlja prijedloge potpisane po poverjeniku Luki Jelencu i tajniku Rudolfu Dostalu:

ljansko okolicu. Na to mesto ga je dvignila njegova sposobnost in izredna marljivost v šoli in izven šole. Takoj v prvih letih svojega učiteljstva je stopil pred slovensko publiko s pesniškimi in pripovednimi prispevki v »Vrtcu« in »Zvončku«. Zelo marljiv sotrudnik je bil tudi »Domačemu Ognjišču« in »Naši Bodočnosti«. Temu listu je bil tudi eno leto urednik in lahko povdarjamo: najboljši urednik, ker je kot izkušen učitelj in vzgojitelj natančno razumel smer in potrebe listu, ki je bil namenjen šolodrasli mladini. Poleg tega je pridno zalagal s članki pedagoške vsebine tudi »Popotnika« in »Učiteljskega Tovariša«. Rapetova delavnost se je gibala in se giblje vedno z najboljšim smotrom pred očmi: z vsemi najboljšimi silami koristiti slovenskemu šolstvu, učiteljstvu in narodu. Pa tudi kot okrajni šolski nadzornik opravlja svoje delo tako točno in vestno, da ga čista prijatelji in da mu neprijatelji ne more do živga.

Z Rapetovim imenom je najtesneje združena naša mladinska književ-

1. Izmjene i dodaci pravilima UJU. (Predlog za izpremembo smo svoječasnno v celoti objavili v Uč. tov.)

2. U službenoj pragmatiki državnih činovnika da se prihvate sahtjevi učiteljstva građanskih škola i škola za gluvo-njemu i slijepu djecu u Sloveniji u pogledu uvrštenja ovih učitelja, koji imaju strukovni ispit, u jednu činovničku kategoriju više od osnovnoga učiteljstva ili da se ovim učiteljima dađe za 30 od sto veća plata, uračuniva u napredovanje i mirovanje. Ovo se opravdava i težim radovima tim školama. (Predlog je bil objavljen v celoti v Uč. tov.)

Zahteva enega uradnika - učitelja iz Slovenije v ministarstvu prosvete.

3. U ministarstvo prosvjete da se postave referenti iz svih školskih oblasti, naročito s obzirom na posebne školske prilike u dosadanjim pokrajinama. (Ta predlog je netočen v zapisniku, priobčen je bil v celoti v Uč. tov.)

Delno ukinjenje prosvetnoga proračuna za Slovenijo.

4. Da glavni odbor UJU zatraži od ministra prosvjete, da se ukinu te stavke u prosvjetnom proračunu za Sloveniju u iznosu 30 milijuna dinara, a koje su bile do sad za pokriće posebnih tamošnjih škola i upraviteljskih doplataka, nanovo u proračun unesu, i to tim prije što uklanjanje tih stavki za Sloveniju nije u skladu s budžetom odobrenim po Narodnoj Skupštini.

Sklepi: prijedlog 1. otputiti glavnom odboru na rješenie; prijedloge 2., 3. i 4. jednoglasno prihvatiti pred skupštinu; u prijedlogu 2. zahtjev, da se učiteljstvu gluho-nijemih i slijepih škola službovno vrijeme računa kao učiteljstvu na težinu eksponiranim mjestima, odbiti kao neopravdan.

Nagrade učit. v Dalmaciji za pouk analfabetov.

Prijedlog Aleksandra Devčića, poverjenika UJU iz Splita prihvaćen u stvari zahtjeva za podijeljenje nekoliko stipendija za obrazovanje učitelja iz zagorskih krajeva Dalmacije, gdje je nedovoljan broj škola. Prijedlog o isplati, uplata u penziji

fond siročadi umrlih učitelja i učiteljica stvarno nemoguć. Ostali prijedlozi uzeti u obzir kod drugih predlagača.

Pravna uređitev prosvetnih razmer.

Prijedlog okružnoga učiteljskoga društva UJU u Travniku o školskim podvornicima, proširenju škola i premeštanju učitelja riješiti će se novim školskim zakonom, a za sada ova pitanja spadaju u kompetenciju pokrajinske uprave za Bosnu i Hercegovinu.

Učni načrti.

Prijedlog o izrađivanju nastavnoga plana provodi se i bit će proveden redovnim putem.

Prijedlog o učestvovanju učiteljstva u t. zv. sitnom radu u narodu da se preporučiti pred skupštinu.

Prijedlozi učiteljskoga društva sreza apatinskoga već uzeti u obzir.

Zakon o »obči uprav.« države in prosvetna uređitev države.

Prijedlog člana UJU Žike Radosavljevića iz Beograda o odnosu zakona o općoj upravi zemlje prema položaju škole i učiteljstva bespredmetan je onim danom, kad novi školski zakon stupi na snagu, jer će taj zakon — prema prihvaćenom nacrtu — učiniti školu potpuno nezavisnom. Jednoglasno se prihvaća mišljenje izvjestitelja.

Ureditev položaja egzzerhijskih učiteljev.

Prijedlog Sime Simića, delegata učiteljskoga zbora iz Debra, o regulisanju položaja egzzerhijskih učitelja da se predloži ministru prosvjete putem glavnoga odbora na nadležno rješenie.

Predlog o rekviziciji za pasivne kraje.

Prijedlog Jurja Mravince, delegata ličkoga učiteljskog društva, o zahtjevu za rekviziciju žitarica i drugih životnih namirnica za prehranu krajeva, kojima prijete glad, ne spada u kompetenciju UJU, ali se jednoglasno zaključuje predložiti skupštini, da putem javnosti apelira na državne faktore i privatnu inicijativu, da se u interesu održanja našega naroda i

LISTEK.

Andrej Rape.

(Ob 50 letnici njegovega rojstva.)

Andrej Rapè, okrajni šolski nadzornik za ljubljansko okolicu, praznuje dne 30. novembra t. l. petdesetletnico svojega rojstva. Rapè je s svojim vztrajnim in požrtvovalnim delom potegnil tako globoko brazdo na našem šolskem polju, da je dolžnost našega glasila, da se spominja tega rojstnega jubileja, ki vzbujajo čuvstva odkrite hvalečnosti v srcu vseh, ki so deležni uspehov neumornega dela našega prijatelja in tovariša Andreja.

Rojen je bil Andrej Rapè v Rafolčah pri Lukovici dne 30. novembra 1872. l. Maturiral je na ljubljanskem učiteljskem l. 1894. Njegova prva služba je bila v Zalemlogu; stalno mesto je dobil v Olševku pri Kranju in od tu je bil na imenovan l. 1903 kot nadučitelj v Smedniku in l. 1908 je na prišel na III. m. deško osnovno šolo v Ljubljani danes je pa zelo čislani in spoštovan okrajni šolski nadzornik za ljub-

nost. Pod naslovom »Mladini« je izdalo »Društvo za zgradbo učiteljskega konvikta« sedem Rapetovih mladinskih knjig, ki jih vse mladina s pridom in veseljem prebira. Njegov »Dane«, ki ga je izdala naša bivša Zaveza, je dobil prvo darilo. Skratka: Rapè je v pravem pomenu besede rojen mladinski pisatelj; v zgodovini naše mladinske književnosti mu ostane zagotovljeno častno mesto. Svoje pedagoško in didaktičko znanje je pokazal tudi pri sestavljanju »Šolskega lista« in »Četrtega berila«. Rapetovo delo na šolskem in narodnem polju je zgled in vzor šolskega in izvenšolskega dela naprednega slovenskega učitelja. Iz src vseh, ki svojega Andreja poznamo in cenimo, se razlega ob petdesetletnici njegovega rojstva enodušni klic: Krepko naprej do novega jubileja! Naj ga spremlja ista »volja neubita« tudi v bodočnosti!

Pristopite k

„Jugoslovanski Matici!“

FR. SUHER :

O pomenu risanja.

II. Risanje duševnovzgojni predmet.

a) Snovanje predstav.

1. Zgled: Iz naravoslovne ure je znan učenec »hrošč«. Pa če bi moral natančno navesti njegove dele, ne ve marsičesa, niti ne, koliko tarznih členov ima na nogi. Pri praktičnem nastopu trdi gojenec, da ima čebela želo v glavi. Ako bi moral učenec risati hrošča in ako bi se pripravljaj gojenec (gojenka) risaje, tedaj bi bil vsak primoran, predmet ogledati natančno, in na jasnem bi si bil o teh narisanih rečeh.

2. Zgled: Oblike lista si šele ogledamo dobro, ako ga rišemo.

3. Zgled: Oro —, hidografija in topografija ter njihovo razmerje v deželi si šele predočimo nazorno, ako narišemo zemljevid.

4. Zgled: Pojm kvadrata, romba, kakega geometričnega telesa se razjasni, ako vse to rišemo.

5. Zgled: Pokrajino bomo znali popisati dobro, ako smo jo prej risali ali slikali.

6. Zgled: Kolikokrat gledaš na svojo žepno uro; pa ni gotovo, da veš, kaka je na njej številka štiri ali šest. (Znan dovptil)

njegove prosviete gladom ugroženi krajevi što bolje snabdiju najpotrebnejim životnim namirnicama.

Predlogi »Odbora za predloge« skupščini:

1. S obzirom na veliko skupocu da se što prije regulišu materialni odnosi učiteljstva, koji su ovako neizdrživi i prijete katastrofom.

Naraščanje draginje in učiteljstvo.

2. S istih razloga da se glavni pokrajinski gradovi Zagreb, Ljubljana, Sarajevo i Split, kao i sva okružna mjesta pasivnim krajevima uvrste u prvi skuparinski razred:

u drugi skuparinski razred da se uvrste sva veća mjesta s razvijenim industrijskim poduzećima;

u treći skuparinski razred sreska za životne prilike teža mjesta.

Stanarina enaka za vso državo.

3. Stanarinski dodaci da se protegnu na svu kraljevinu prema stanbenim razredima za učiteljstvo, koje nema stana u naravi i ogrjevnih drva.

Jednoglasno prihvaćeno.

Nuja potreba enotnega šolskega zakona.

Jedinstveni školski zakon da se neizostavno donese već u jesenskom zasjedanju Narodne Skupštine. Zaključeno jednoglasno predložiti da skupština ovo energično zatraži od svih merodavnih faktora u interesu državne i narodne prosvjete.

Ferijalni Savez.

Dosti je bilo predlogov, nasvetov glede F. S., a faktičnega se do sedaj ni ukrenilo še ničesar. Ne čakajmo nepotrebne ugodnosti, ki ni samo za dijaštvo važna, ampak v prvi vrsti za učiteljstvo, katerim življenska usoda ni ublažila in izpopolnila denarno podlago ki je potrebna ravno v sedanjih težkih časih.

Ko so letošnji abiturijenti organizirali poučno potovanje po naši državi, sem pričakoval, da se bo tudi kak učitelj oglašil s parolo: **Tudi mi, izmed katerih mnogih prekoračila niti meje Slovenije, hočemo spoznavati naše južne brate, istinito videti s krvo nasičeno Kosovo polje in druge kraje ki so polni zgodovinskih dogodkov.**

Veseli me je, ko so se abiturijenti ojnacili za ekspedicijo in so jo tudi častno rešili; vsak se bo v poznejših letih živo spominjal bratske gostoljubnosti Srbov, prirodnih bogastev, njih šeg itd. Nekeč sem slišal, pri metodiki; čim bolj nazorno boš poučeval, tem bolj bodo učenci sprejemali in trajnejše obdržali snov.

Mi nismo še vedno učenci, ki stremimo, da izpopolnimo to kar je **zagrešilo učiteljske**. Požirali smo suhoparne črke pri zemljepisnih urah in sedaj ko smo se naveličali teorije, hočemo vsaj stotino tega na lastne oči tudi videti! Naj bo dovoli razlage za samo ob sebi umevne resnice.

Marsikdo poreče: »Čakajmo na F. S.« Kakor hitro razširi F. S. svoj delokrog na učiteljstvo, če sploh to dočakamo, io bo vsak učitelj udaril po svočnem programu tja kamor bo zaželelo srce ali razum. Uspeh potovanja posameznikov bi bil v primeri z uspehom skupnega potovanja naravnost minimalen.

Lansko leto sem tozadevno predlagal pri učiteljskem društvu N. in sem se pri predlogu omejil samo na F. S. in v teko-

čem šolskem letu sem zopet predlagal pri učiteljskem društvu M., naj ne čakamo na F. S., ampak naj brez F. S. organiziramo izlet v prihodnjih velikih počitnicah, katerega naj priredi slovensko učiteljstvo. Z velikimi počitnicami ne bomo tako razpolagali, ker nas čaka — mlajše učiteljstvo — po novem zakonu o ustroju vojske, vojaško službovanje in v počitnicah marsikdo želi videti kraje tudi izven naše države; pozneje ga pa potovanje itak ne veseli. Aranžma za potovanje ni težak in to potovanje je lahko v prihodnjih počitnicah že »fakt«, pričakujoč od merodavnih faktorjev materialne ugodnosti. Trdno sem prepričan, da s tem predlogom ne bom osamljen in da bom našel oporo vsaj pri mlajšem učiteljstvu. Zato tovariši(ce), skrbite, da postane to vprašanje aktualno. Vse nasvete in predloge pošiljajte na naslov: Slavko Mrovlje, učitelj, Vel. Lašče.

Vsi, ki imate resno voljo pri ranžiranju sodelovati in se potovanja sigurno udeležite, na delo in o velikih počitnicah se vidimo.

S tovariškim pozdravom S. M.

Vestnik za učiteljski naraščaj.

UČITELJEVA PRIPRAVA NA POUK.

Od mnogih strani se zahteva priprava na pouk, toda skoraj nikdar ne vidimo in čitamo navodil, kako se ima ista izvršiti.

Zato gotovo ne bo odveč, ako podamo v naslednjem nekaj mišljav za prepotrebno pripravo v omenjeno svrhu.

Vsaka taka priprava naj bo praktična, pregledna in večkrat uporabna. Ob začetku šolskega leta ima učitelj zbrati in razvrstiti učno snov, vsaj za važnejše predmete, da bo imel celo leto jasen cilj in dobro vidne občestne mejnike pred seboj. Datum in učnega tedna ni treba navajati, ker ne moremo predvideti dogodkov, ki često ovirajo potek rednega pouka. Pri seznamu in izbori beril naj se ozira seve tudi na realistično snov, proza se naj menjava z vezano besedo, etična berila z opisnimi i. dr. Določil naj se, katera berila se bodo nadrobno obravnavala in katera le kursorično čitala.

Takšna, nekako naj bi bila splošna priprava, obvezna tudi za starejše učitelje.

Se razume, da se bodo morale mlade učne osebe delj časa pomuditi pri taki pripravi, a to jim mnogo hasni, ker se na ta način najprej seznanijo z učno snovjo.

Kar se tiče tedenske ali dnevne priprave, je pa sledeči način najbolj priprost in praktičen. Zvezek večjega formata se naj razdeli za posamezne predmete. Na eni široki strani zapisujem tudi lahko snov več predmetov v navpičnih predalih. Ako imam več oddelkov, se le ti predali razpolovičijo itd. Na levo stran (v rubriko) se zabeleži datum, v predal pa bolj ali manj natančna navedba snovi za eno ali tudi več ur. kakor pač nanese značaj lekcije in obsežnost formalnih stopenj. Če treba, se napiše vanj tudi dispozicija in na kratko skicirana učna slika. Par primerov naj nam to bolj pojasni! 10. učni teden: Čitanje: »Drago zelišče«. Učence opozorim uvodom na nekatera zdravilna zelišča (pelin, kadulja, kamelice...) ki jih rabimo zoper bolezni. Danes bomo čitali o nekem posebnem zelišču, ki nam olajša težave in nadloge. Sledi metodično podavanje. Učence je dovesti do teh le zaključkov: Dekli sta bili enako krepki ter sta nosili enako težko breme, a Urša ga je brez godrnjanja nosila, ker je bila potrpežljiva. Pojem potrpežljivosti je razviti. Pomen te kreposti za posamnika in družbo. Zgledi iz življenja otrok. Prisposoba: Potrpežljivost je drago (zdravilno) zelišče.

Slovnica: Izpeljava pridevnika s priponami -av, -iv (-ljev) in -n. Tvoritev iz samostalnikov in glagolov je pri podavanju grupirati. Primere vzamemo iz slovnice, iz beril ali druge otrokom znane snovi (3 ure). (Dalje prih.)

3. Čim večkrat reproduciramo svoje predstave risaje, tem lažje se izvrši reprodukcija v govoru. (Foerster zahteva, naj bi se otroci zanimali za to, kako risanje resnično podpira.)

Torej: Kakor z govorom, gojimo spomin tudi z risanjem s to razliko, da risanje mnogo jasneje reproducira predstave nego jezik. (Absolutna resnica.) Mislimo v podobah, ne z besedami. Naše misli se morejo zato predstavljati jasno samo s podobami. Z vsakim reproduciranjem predstav gojimo spomin. Risanje je takošno reproduciranje v najdovršenejšem zmislu besede; zato torej gojimo z njim spomin.

c) Gojitev domiselnosti.

1. Otrok slika žaba z rdečo barvo. Nekdo ga vpraša: »Žaba je vendar zelena, zakaj jo rišeš rdečo?« Otrok odgovori: »Pa rdeča žaba je lepša nego zelena.«

2. Otrok ilustrira izmišljen dogodek: Dečka se pogovarjata. Gresta krast jabolka. Zlezeta na drevo. Nabašeta si polne žepa. Lastnik jih prežene. Ko bežita, obvisita v plotovi luknji. Tepe-na sta.

3. Iz izrezkov barvastega papirja se postavljajo obrzci in se potem rišejo. Iz naravnih oblik listov, cvetov, metaljev itd. se tvorijo kra-

Trgovsko-obrtno in kmetijsko šolstvo.

— Denar učit. na obrt. nad. šolah v Ljubljani. Dne 13. nov. t. l. je imelo učiteljstvo ljublj. obrt. nad. šol sestanek na katerem je sklenilo izjavo in stavilo rok za izplačilo zaslužka za mesec julij t. l. mestnemu magistratu. Šolska vodstva so dobila sedaj na to vlogo dopis, da se izvrši izplačilo 24. nov. t. l. da pa magistrat še tudi ni dobil prispevkov od prizadetih faktorjev.

Iz Jugoslavije.

— Ne norčujte se! Zadnjič smo objavili oklic glede cenejših živil (masti, moke in sladkorja) uradništvu. Če bi znali kako se namerava razdelitev, bi ga ne! Danes doznavamo, da so vso akcijo že zopet zavojevale »uradniške« zadrug, v prvi vrsti za svoje člane. »Osrednja Zveza« se je odločilo borila proti temu in ii je bilo tudi obljubljeno da bodo živila razdeljena po resorih. Toda pri nas je že vse tako, da »tajni« elementi obrnejo vse, kar je določeno v obči blagor — v ožji, ali celo zasebni blagor. Dvomimo, da bodo režijski stroški manjši preko »uradniških« zadrug, poleg tega se temu priključijo še ono špekuliranje za pridobivanje članov, ki pridejo »prvi v poštev« itd. itd. Na Hrvatskem se že izpeljuje akcija tako, da dobe oni uradniki, ki niso člani zadrug, živila preko svojih resorjev. Kako bo pri nas, vse molči — »tajni« elementi se pa igrajo z »akcijo za uradništvo«. — K vsemu postopanju danes ne moremo drugega izjaviti, nego da izrečemo svoj javen protest, da se tako norčuje iz uradništva.

— Na smrt bolna učiteljca s 142 Din mesečne plače. (Slika naših socialnih razmer.) Tipično sliko neurejenih razmer in bede, v katero lahko zaide učiteljstvo po krivdi drugih, nam kaže slučaj tovarišice J. St. v Mariboru. Naj o njem govore suha dejstva: Imenovana je poučevala leta 1920/21. v zaključnem razredu dekliške šole. Vsled pomanjkanja prostorov, je bil njen razred nameščen v neki sobi pri podstrešju, ki ni bila nikoli namenjena za razred. Dotična soba ima cementna tla in centralna kurjava šole sploh ni napeljana v to sobo. Zato temperatura ni nikoli presegala 9°, največkrat pa se je ponuvalo pri 7° ali 8°. V takih razmerah je samoobsebi umevno, da so nastopile posledice, ki so morale priti. Mlada učiteljca je za božič 1920 zbolela na pljučnem vnetju in legla v posteljo. A ker je bila tovarišica prevestna in marljiva, je ni dolgo držalo doma. Že po enem mesecu je šla zopet v šolo, četudi ni bila še popolnoma zdrava. In seveda zopet v isti mrzli razred! Naravno, da je nastopila v takih razmerah reakcija. Dobila je pljučni katar, iz katerega se je razvila jetika. Po kratkih tednih je legla v bolniško posteljo, na katero je prikljenjena že skoraj dve leti. To poglavje je sicer pretresljivo trpko a vendar se je moralo razvijati v takih razmerah prav tako in nič drugače. Še bolj pretresljivo in trpko pa je drugo poglavje tragedije mladega življenja naše tovarišice, katerega pa so zakrivila neizprosni paragrafi in neusmiljeni birokratizem, kateremu je paragraf vse, življenje pa nič. — Prišlo je ukinitje draginjskih doklad vsem, ki so bili že nad 6 mesecev na dopustu. In kakor je že pri nas običajno, da pridejo naredbe, ki sežejo globoko v naše meso zelo pozno in se še boli pozno izvedejo tako je bilo tudi tukaj S 1. okt. 1920 so ji ustavili draginjske doklade in obenem

odredili, da mora vrniti znesek 4716 K, katerega je bila preveč prejela na draginjskih dokladah. Ta znesek so ji odtogovali, in je prejela mesečno le 932 K. — Ker pa nesreča nekoli ne pride sama, ampak ima navadno neprijetno spremstvo zato se je pridružil temu udarcu še drugi. Hčerka je podpirala svojo mater 70letno upokojenko in prejela tudi zanjo draginjske doklade. Morala je še te vračati. — Bolna tovarišica je uvidela da tako ne more ne živeti ne umreti, Da bi zadostila neusmiljenim paragrafom, je nastopila aprila letos z največjo težavo zopet pouk. Z majem so ji zaradi zopetnega nastopa službe nakazali cele prejemke. Da, ko bi mogla opravljati službo! A tega ni mogla. Samo 14 dni je vzdržala z največjim naporom, potem pa zopet legla. Celu plačo z draginjskim dokladami pa je dobivala še tri mesece. V tem času pa se je zopet zavrtelo uradno kolo in ii prineslo zopetno ukinitje draginjskih doklad in njihovo vrnitev, teh doklad, in tako dobiva sedaj mesečno 142 Din — prejemkov. Kako živi s to malenkostjo bolnik, ki rabi tečne hrane, postrežbe, zdravnika in zdravil v sedanjih razmerah, o tem naj si napravi sodbo vsakdo sam. — Ne mislim pisati lemišad. Pribijem samo eno: Slučaj tovarišice J. St. je kulturne in socialne škan-dal, ki je mogoče le v današnjih razmerah, kjer je paragraf vse, realno življenje pa nič. Če se je na eni strani moralo zadostiti neizprosnim paragrafom, bise bila morala dobiti na drugi strani sredstva, da se ta udarec omilina ta ali oninačin, pa naj bi se dobila ta sredstva v kateremkoli fondu, ali pod kateremkoli imenom. To je eno. Drugo pa je, da bi morali tudi odtegljaji imeti neko mejo, preko katere bise ne smelo iti. Če oblast zakrivi, da preveč izplačuje cele mesece, potem naj se odtrguje in vračuje, kakor se more pa naj traja vračevanje makar leta in leta. — Tretje pa zadeva našo stanovsko organizacijo. Naša stanovska in človeška dolžnost je, da pomagamo svojim tovarišem in tovarišicam v podobnih slučajih. In vendar nimamo y tem oziru prav nikake naprave razum prostovoljne zbirke. Ta slučaj nam kaže, da bodemo morali svojo organizacijo izpopolniti tudi v tem oziru. V samopomoči je rešitev! Kako in kaj je treba ukreniti, o tem naj razmišljajo merodavni faktorji. — Hren.

— Naročnike »Narodne Prosvete« v Sloveniji, ki so še na dolgu za list, opozarjamo, da dobe te dni od pov. UJU označen znesek, ki ga dolgujejo in prosimo, da v smislu dopisa čimprej poravnajo naročnino, kakor je označeno v dopisu.

— Okrajnim učiteljskim društvom. Okrajno učiteljsko društvo v Murski Soboti je sprejelo na svojem zborovanju dne 11. nov. t. l. resolucijo, priobčeno v današnji števi. »U. T.« med »društvenimi vestni«. Vsa okr. učit. društva naprošamo tem potom, da se na svojih zborovanih pridružio naši resoluciji ter z nami zahtevajo uvedbo strogo iredentistične vzgoje v naše šole. Ena tretjina naših bratov ječi pod krutim jarmom suženjstva; njihova usoda je v naših rokah in v rokah nam izročene mladine. — Učit. društvo v Murski Soboti.

— Delo Glavnega Prosvetnega Sveta. U Glavnem Prosvetnom Savetu završen je zakonski projekat o uredenju Glavnog Prosvetnog Saveta — N. P.

— Promoviran bo za doktorja filozofije v četrtek, dne 23. nov. t. l. opoldne v veliki dvorani ljublianske univerze g.

silni prveci, ko jih idealiziramo in štiliziramo. Porabimo jih v sestavljenih okraskih.

4. Učenec vidi pred sabo hišo in jo nariše v par črtah. Telo se nariše s ploskvo ali pa še celo z odmišljenimi črtami.

5. Učenec riše shematično električen kolovrat.

Ko se riše rdeča žaba, se ilustrira dogodek, kombinira z barvastimi papirji itd. deluje kombinirajoča domiselnost.

Če se ilustrira ali pa riše predmet na pamet pa tudi mnogokrat drugače, deluje determinirajoča domiselnost. Ko rišemo hišo shematično, idealiziramo, štiliziramo itd. deluje abstrahirajoča domiselnost.

Kakor noben drug predmet občeizobrazovalne šole, vzgaja risanje gojenčevo domiselnost.

d) Vzgoja lepočutja.

Kakor v nobenem drugem predmetu, je tukaj prilika, da vpliva na otroški okus in lepočutje z gled.

To se zgodi: 1. tako, da se izbira iz prirode za risanje najlepši predmeti. Učitelj jih izbira sam, pa navaja tudi učence, da jih iščejo. 2. Učitelj ponazorava način upodabljanja na svojih narisih, na vzornih risbah učencev in na umetniških delih. 3. Učenec tekmuje med sabo.

4. Navajajo se, da bi ljubili snago, čednost in red v vseh svojih delih. Če tudi v nobeni uri vsega pouka ne smemo pozabiti na to, da negujemo lepočutje, vendar ni predmeta, ki bi bil bolj primeren, da goji zmisel za lepoto in da to tudi more pokazati, nego risanje.

e) Delo.

Zivimo, da delamo. Začetek dela je igra. Prve otroške risbe so igrače, zabava. Čečkarije pa so začetek tistega posla, ki postane pravo resno risanje. Ako ta otroška opravila po načrtu vodimo, tako da prehajajo od lažjega na težje, tedaj tudi morajo uspeti. Vsak uspeh v delu pa vzbudi veselje do dela. Prednost pred vsem delom v šoli ima risanje zato, ker je uspeh viden.

Zato tudi ponajveč otroci radi rišejo; imajo torej veselje do koristnega dela. Vsako delo pa ima največji vzgojni pomen. »Lenoba je vsega hudega mati«; »lenoba je vse hudo bibe začetek« in še več je takih pristnoslovenskih pregovorov. Zaposlenost z risanjem odvrne marsikakega učenca od slabega početja. Ker je uspeh viden, bodri k tekmi. Otroci, ki se ne poprime drugega dela, pa vendarle včasih rad riše. To uči šolska praksa. Zato ima predmet vpliv na red in disciplino. Risanje torej

njegove prosviete gladom ogroženi krajevi što bolje snabdiju najpotrebnejim životnim namirnicama.

Predlogi »Odbora za predloge« skupščini:

1. S obzirom na veliko skupocu da se što prije regulišu materialni odnosi učiteljstva, koji su ovako neizdrživi i prijete katastrofom.

Naraščanje draginje in učiteljstvo.

2. S istih razloga da se glavni pokrajinski gradovi Zagreb, Ljubljana, Sarajevo i Split, kao i sva okružna mjesta pasivnim krajevima uvrste u prvi skuparinski razred:

u drugi skuparinski razred da se uvrste sva veća mjesta s razvijenim industrijskim poduzećima;

u treći skuparinski razred sreska za životne prilike teža mjesta.

Stanarina enaka za vso državo.

3. Stanarinski dodaci da se protegnu na svu kraljevinu prema stanbenim razredima za učiteljstvo, koje nema stana u naravi i ogrjevnih drva.

Jednoglasno prihvaćeno.

Nuja potreba enotnega šolskega zakona.

Jedinstveni školski zakon da se neizostavno donese već u jesenskom zasjedanju Narodne Skupštine. Zaključeno jednoglasno predložiti da skupština ovo energično zatraži od svih merodavnih faktora u interesu državne i narodne prosvjete.

Ferijalni Savez.

Dosti je bilo predlogov, nasvetov glede F. S., a faktičnega se do sedaj ni ukrenilo še ničesar. Ne čakajmo nepotrebne ugodnosti, ki ni samo za dijaštvo važna, ampak v prvi vrsti za učiteljstvo, katerim življenska usoda ni ublažila in izpopolnila denarno podlago ki je potrebna ravno v sedanjih težkih časih.

Ko so letošnji abiturijenti organizirali poučno potovanje po naši državi, sem pričakoval, da se bo tudi kak učitelj oglašil s parolo: **Tudi mi, izmed katerih mnogih prekoračila niti meje Slovenije, hočemo spoznavati naše južne brate, istinito videti s krvo nasičeno Kosovo polje in druge kraje ki so polni zgodovinskih dogodkov.**

Veseli me je, ko so se abiturijenti ojnali za ekspedicio in so jo tudi častno rešili; vsak se bo v poznejših letih živo spominjal bratske gostoljubnosti Srbov, prirodnih bogastev, njih šeg itd. Nekeč sem slišal, pri metodiki; čim bolj nazorno boš poučeval, tem bolj bodo učenci sprejemali in trajnejše obdržali snov.

Mi nismo še vedno učenci, ki stremimo, da izpopolnimo to kar je **zagrešilo učiteljske**. Požirali smo suhoparne črke pri zemljepisnih urah in sedaj ko smo se naveličali teorije, hočemo vsaj stotino tega na lastne oči tudi videti! Naj bo dovoli razlage za samo ob sebi umevne resnice.

Marsikdo poreče: »Čakajmo na F. S.« Kakor hitro razširi F. S. svoj delokrog na učiteljstvo, če sploh to dočakamo, io bo vsak učitelj udaril po svočnem programu tja kamor bo zaželelo srce ali razum. Uspeh potovanja posameznikov bi bil v primeri z uspehom skupnega potovanja naravnost minimalen.

Lansko leto sem tozadevno predlagal pri učiteljskem društvu N. in sem se pri predlogu omejil samo na F. S. in v teko-

čem šolskem letu sem zopet predlagal pri učiteljskem društvu M., naj ne čakamo na F. S., ampak naj brez F. S. organiziramo izlet v prihodnjih velikih počitnicah, katera naj priredi slovensko učiteljstvo. Z velikimi počitnicami ne bomo tako razpolagali, ker nas čaka — mlajše učiteljstvo — po novem zakonu o ustroju vojske, vojaško službovanje in v počitnicah marsikdo želi videti kraje tudi izven naše države; pozneje ga pa potovanje itak ne veseli. Aranžma za potovanje ni težak in to potovanje je lahko v prihodnjih počitnicah že »fakt«, pričakujoč od merodavnih faktorjev materialne ugodnosti. Trdno sem prepričan, da s tem predlogom ne bom osamljen in da bom našel oporo vsaj pri mlajšem učiteljstvu. Zato tovariši(ce), skrbite, da postane to vprašanje aktualno. Vse nasvete in predloge pošiljajte na naslov: Slavko Mrovlje, učitelj, Vel. Lašče.

Vsi, ki imate resno voljo pri ranžiranju sodelovati in se potovanja sigurno udeležite, na delo in o velikih počitnicah se vidimo.

S tovariškimi pozdravom S. M.

Vestnik za učiteljski naraščaj.

UČITELJEVA PRIPRAVA NA POUK.

Od mnogih strani se zahteva priprava na pouk, toda skoraj nikdar ne vidimo in čitamo navodil, kako se ima ista izvršiti.

Zato gotovo ne bo odveč, ako podamo v naslednjem nekaj mišljav za prepotrebno pripravo v omenjeno svrhu.

Vsaka taka priprava naj bo praktična, pregledna in večkrat uporabna. Ob začetku šolskega leta ima učitelj zbrati in razvrstiti učno snov, vsaj za važnejše predmete, da bo imel celo leto jasen cilj in dobro vidne občestne mejnike pred seboj. Datum in učnega tedna ni treba navajati, ker ne moremo predvideti dogodkov, ki čisto ovirajo potek rednega pouka. Pri seznamu in izbori beril naj se ozira seve tudi na realistično snov, proza se naj menjava z vezano besedo, etična berila z opisnimi i. dr. Določil naj se, katera berila se bodo nadrobno obravnavala in katera le kursorično čitala.

Takšna, nekako naj bi bila splošna priprava, obvezna tudi za starejše učitelje.

Se razume, da se bodo morale mlade učne osebe delj časa pomuditi pri taki pripravi, a to jim mnogo hasni, ker se na ta način najprej seznanijo z učno snovjo.

Kar se tiče tedenske ali dnevne priprave, je pa sledeči način najbolj priprost in praktičen. Zvezek večjega formata se naj razdeli za posamezne predmete. Na eni široki strani zapisujem tudi lahko snov več predmetov v navpičnih predelih. Ako imam več oddelkov, se le ti predeli razpolovičijo itd. Na levo stran (v rubriko) se zabeleži datum, v predel pa bolj ali manj natančna navedba snovi za eno ali tudi več ur, kakor pač nanese značaj lekcije in obsežnost formalnih stopenj. Če treba, se napiše vanj tudi dispozicija in na kratko skicirana učna slika. Par primerov naj nam to bolj pojasni! 10. učni teden: Čitanje: »Drago zelišče«. Učence opozorim uvodoma na nekatera zdravilna zelišča (pelin, kadulja, kamelice...) ki jih rabimo zoper bolezni. Danes bomo čitali o nekem posebnem zelišču, ki nam olajša težave in nadloge. Sledi metodično podajanje. Učence je dovesti do teh le zaključkov: Dekli sta bili enako krepki ter sta nosili enako težko breme, a Urša ga je brez godrnjanja nosila, ker je bila potrpežljiva. Pojem potrpežljivosti je razviti. Pomen te kreposti za posamnika in družbo. Zgledi iz življenja otrok. Prisposoba: Potrpežljivost je drago (zdravilno) zelišče.

Slovnica: Izpeljava pridevnika s priponami -av, -iv (-ljev) in -n. Tvoritev iz samostalnikov in glagolov je pri podajanju grupirati. Primere vzamemo iz slovnice, iz beril ali druge otrokom znane snovi (3 ure). (Dalje prih.)

3. Čim večkrat reproduciramo svoje predstave risaje, tem lažje se izvrši reprodukcija v govoru. (Foerster zahteva, naj bi se otroci zanimali za to, kako risanje resnično podpira.)

Torej: Kakor z govorom, gojimo spomin tudi z risanjem s to razliko, da risanje mnogo jasneje reproducira predstave nego jezik. (Absolutna resnica.) Mislimo v podobah, ne z besedami. Naše misli se morejo zato predstavljati jasno samo s podobami. Z vsakim reproduciranjem predstav gojimo spomin. Risanje je takošno reproduciranje v najdovršnejšem zmislu besede; zato torej gojimo z njim spomin.

c) Gojitev domiselnosti.

1. Otrok slika žaba z rdečo barvo. Nekdo ga vpraša: »Žaba je vendar zelena, zakaj jo rišeš rdečo?« Otrok odgovori: »Pa rdeča žaba je lepša nego zelena.«

2. Otrok ilustrira izmišljen dogodek: Dečka se pogovarjata. Gresta krast jabolka. Zlezeta na drevo. Nabašeta si polne žepa. Lastnik jih prežene. Ko bežita, obvisita v plotovi luknji. Tepe-na sta.

3. Iz izrezkov barvastega papirja se postavljajo obrzci in se potem rišejo. Iz naravnih oblik listov, cvetov, metaljev itd. se tvorijo kra-

Trgovsko-obrtno in kmetijsko šolstvo.

— Denar učit. na obrt. nad. šolah v Ljubljani. Dne 13. nov. t. l. je imelo učiteljstvo ljublj. obrt. nad. šol sestanek na katerem je sklenilo izjavo in stavilo rok za izplačilo zaslužka za mesec julij t. l. mestnemu magistratu. Šolska vodstva so dobila sedaj na to vlogo dopis, da se izvrši izplačilo 24. nov. t. l. da pa magistrat še tudi ni dobil prispevkov od prizadetih faktorjev.

Iz Jugoslavije.

— Ne norčujte se! Zadnjič smo objavili oklic glede cenejših živil (masti, moke in sladkorja) uradništvu. Če bi znali kako se namerava razdelitev, bi ga ne! Danes doznavamo, da so vso akcijo že zopet zavojevale »uradniške« zadrug, v prvi vrsti za svoje člane. »Osrednja Zveza« se je odločilo borila proti temu in ii je bilo tudi obljubljeno da bodo živila razdeljena po resorih. Toda pri nas je že vse tako, da »tajni« elementi obrnejo vse, kar je določeno v obči blagor — v ožji, ali celo zasebni blagor. Dvomimo, da bodo režijski stroški manjši preko »uradniških« zadrug, poleg tega se temu priključijo še ono špekuliranje za pridobivanje članov, ki pridejo »prvi v poštev« itd. itd. Na Hrvatskem se že izpeljuje akcija tako, da dobe oni uradniki, ki niso člani zadrug, živila preko svojih resorjev. Kako bo pri nas, vse molči — »tajni« elementi se pa igrajo z »akcijo za uradništvo«. — K vsemu postopanju danes ne moremo drugega izjaviti, nego da izrečemo svoj javen protest, da se tako norčuje iz uradništva.

— Na smrt bolna učiteljica s 142 Din mesečne plače. (Slika naših socialnih razmer.) Tipično sliko neurejenih razmer in bede, v katero lahko zaide učiteljstvo po krivdi drugih, nam kaže slučaj tovarišice J. St. v Mariboru. Naj o njem govore suha dejstva: Imenovana je poučevala leta 1920/21. v zaključnem razredu dekliške šole. Vsled pomanjkanja prostorov, je bil njen razred nameščen v neki sobi pri podstrešju, ki ni bila nikoli namenjena za razred. Dotična soba ima cementna tla in centralna kurjava šole sploh ni napeljana v to sobo. Zato temperatura ni nikoli presegala 9°, največkrat pa se je ponuvalo pri 7° ali 8°. V takih razmerah je samoobsebi umevno, da so nastopile posledice, ki so morale priti. Mlada učiteljica je za božič 1920 zbolela na pljučnem vnetju in legla v posteljo. A ker je bila tovarišica prevestna in marljiva, je ni dolgo držalo doma. Že po enem mesecu je šla zopet v šolo, četudi ni bila še popolnoma zdrava. In seveda zopet v isti mrzli razred! Naravno, da je nastopila v takih razmerah reakcija. Dobila je pljučni katar, iz katerega se je razvila jetika. Po kratkih tednih je legla v bolniško posteljo, na katero je prikljenjena že skoraj dve leti. To poglavje je sicer pretresljivo trpko a vendar se je moralo razvijati v takih razmerah prav tako in nič drugače. Še bolj pretresljivo in trpko pa je drugo poglavje tragedije mladega življenja naše tovarišice, katerega pa so zakrivila neizprosni paragrafi in neusmiljeni birokratizem, kateremu je paragraf vse, življenje pa nič. — Prišlo je ukinitje draginjskih doklad vsem, ki so bili že nad 6 mesecev na dopustu. In kakor je že pri nas običajno, da pridejo naredbe, ki sežejo globoko v naše meso zelo pozno in se še boli pozno izvedejo tako je bilo tudi tukaj S 1. okt. 1920 so ji ustavili draginjske doklade in obenem

odredili, da mora vrniti znesek 4716 K, katerega je bila preveč prejela na draginjskih dokladah. Ta znesek so ji odtegovali, in je prejela mesečno le 932 K. — Ker na nesreča nekoli ne pride sama, ampak ima navadno neprijetno spremstvo zato se je pridružil temu udarcu še drugi. Hčerka je podpirala svojo mater 70letno upokojenko in prejela tudi zanjo draginjske doklade. Morala je še te vračati. — Bolna tovarišica je uvidela da tako ne more ne živeti ne umreti. Da bi zadostila neusmiljenim paragrafom, je nastopila aprila letos z največjo težavo zopet pouk. Z majem so ji zaradi zopetnega nastopa službe nakazali cele prejemke. Da, ko bi mogla opravljati službo! A tega ni mogla. Samo 14 dni je vzdržala z največjim naporom, potem pa zopet legla. Celu plačo z draginjskim dokladami pa je dobivala še tri mesece. V tem času pa se je zopet zavrtelo uradno kolo in ii prineslo zopetno ukinitje draginjskih doklad in njihovo vrnitev, teh doklad, in tako dobiva sedaj mesečno 142 Din — prejemkov. Kako živi s to malenkostjo bolnik, ki rabi tečne hrane, postrežbe, zdravnika in zdravil v sedanjih razmerah, o tem naj si napravi sodbo vsakdo sam. — Ne mislim pisati jeremijad. Pribijem samo eno: Slučaj tovarišice J. St. je kulturne in socialne škan-dal, ki je mogoče le v današnjih razmerah, kjer je paragraf vse, realno življenje pa nič. Če se je na eni strani moralo zadostiti neizprosnim paragrafom, bise bila morala dobiti na drugi strani sredstva, da se ta udarec omilina ta ali oninačin, pa naj bi se dobila ta sredstva v kateremkoli fondu, ali pod kateremkoli imenom. To je eno. Drugo pa je, da bi morali tudi odtegljaji imeti neko mejo, preko katere bise ne smelo iti. Če oblast zakrivi, da preveč izplačuje cele mesece, potem naj se odtrguje in vračuje, kakor se more pa naj traja vračevanje makar leta in leta. — Tretje pa zadeva našo stanovsko organizacijo. Naša stanovska in človeška dolžnost je, da pomagamo svojim tovarišem in tovarišicam v podobnih slučajih. In vendar nimamo y tem oziru prav nikake naprave razum prostovoljne zbirke. Ta slučaj nam kaže, da bodemo morali svojo organizacijo izpopolniti tudi v tem oziru. V samopomoči je rešitev! Kako in kaj je treba ukreniti, o tem naj razmišljajo merodavni faktorji. — Hren.

— Naročnike »Narodne Prosvete« v Sloveniji, ki so še na dolgu za list, opozarjamo, da dobe te dni od pov. UJU označen znesek, ki ga dolgujejo in prosimo, da v smislu dopisa čimprej poravnajo naročnino, kakor je označeno v dopisu.

— Okrajnim učiteljskim društvom. Okrajno učiteljsko društvo v Murski Soboti je sprejelo na svojem zborovanju dne 11. nov. t. l. resolucijo, priobčeno v današnji števi. »U. T.« med »društvenimi vestniki«. Vsa okr. učit. društva naprošamo tem potom, da se na svojih zborovanih pridružio naši resoluciji ter z nami zahtevajo uvedbo strogo iredentistične vzgoje v naše šole. Ena tretjina naših bratov ječi pod krutim jarmom suženjstva; njihova usoda je v naših rokah in v rokah nam izročene mladine. — Učit. društvo v Murski Soboti.

— Delo Glavnega Prosvetnega Sveta. U Glavnem Prosvetnom Savetu završen je zakonski projekat o uredenju Glavnog Prosvetnog Saveta — N. P.

— Promoviran bo za doktorja filozofije v četrtek, dne 23. nov. t. l. opoldne v veliki dvorani ljublianske univerze g.

silni prveci, ko jih idealiziramo in štiliziramo. Porabimo jih v sestavljenih okraskih.

4. Učenec vidi pred sabo hišo in jo nariše v par črtah. Telo se nariše s ploskvo ali pa še celo z odmišljenimi črtami.

5. Učenec riše shematično električen kolovrat.

Ko se riše rdeča žaba, se ilustrira dogodek, kombinira z barvastimi papirji itd. deluje kombinirajoča domiselnost.

Če se ilustrira ali pa riše predmet na pamet pa tudi mnogokrat drugače, deluje determinirajoča domiselnost. Ko rišemo hišo shematično, idealiziramo, štiliziramo itd. deluje abstrahirajoča domiselnost.

Kakor noben drug predmet občeizobrazovalne šole, vzgaja risanje gojenčevo domiselnost.

d) Vzgoja lepočutja.

Kakor v nobenem drugem predmetu, je tukaj prilika, da vpliva na otroški okus in lepočutje z gled.

To se zgodi: 1. tako, da se izbira iz prirode za risanje najlepši predmeti. Učitelj jih izbira sam, pa navaja tudi učence, da jih iščejo. 2. Učitelj ponazorava način upodabljanja na svojih narisih, na vzornih risbah učencev in na umetniških delih. 3. Učenci tekmujejo med sabo.

4. Navajajo se, da bi ljubili snago, čednost in red v vseh svojih delih. Če tudi v nobeni uri vsega pouka ne smemo pozabiti na to, da negujemo lepočutje, vendar ni predmeta, ki bi bil bolj primeren, da goji zmisel za lepoto in da to tudi more pokazati, nego risanje.

e) Delo.

Zivimo, da delamo. Začetek dela je igra. Prve otroške risbe so igrače, zabava. Čečkarije pa so začetek tistega posla, ki postane pravo resno risanje. Ako ta otroška opravila po načrtu vodimo, tako da prehajajo od lažjega na težje, tedaj tudi morajo uspeti. Vsak uspeh v delu pa vzbudi veselje do dela. Prednost pred vsem delom v šoli ima risanje zato, ker je uspeh viden.

Zato tudi ponajveč otroci radi rišejo; imajo torej veselje do koristnega dela. Vsako delo pa ima največji vzgojni pomen. »Lenoba je vsega hudega mati«; »lenoba je vse hudočije začetek« in še več je takih pristnoslovenskih pregovorov. Zaposlenost z risanjem odvrne marsikakega učenca od slabega početja. Ker je uspeh viden, bodri k tekmi. Otroci, ki se ne poprime drugega dela, pa vendarle včasih rad riše. To uči šolska praksa. Zato ima predmet vpliv na red in disciplino. Risanje torej

njegove prosvjete gladom ugroženi krajevi što brže snabdiju najpotrebnejim životnim namirnicama.

Predlogi »Odbora za predloge« skupščini:

1. S obzirom na veliko skupocu da se što prije regulišu materialni odnosi učiteljstva, koji su ovako neizdrživi i prijete katastrofom.

Naraščanje draginje in učiteljstvo.

2. S istih razloga da se glavni pokrajinski gradovi Zagreb, Ljubljana, Sarajevo i Split, kao i sva okružna mjesta pasivnim krajevima uvrste u prvi skuparinski razred:

u drugi skuparinski razred da se uvrste sva veća mjesta s razvijenim industrijskim poduzećima;

u treći skuparinski razred sreska za životne prilike teža mjesta.

Stanarina enaka za vso državu.

3. Stanarinski dodaci da se protegnu na svu kraljevinu prema stanbenim razredima za učiteljstvo, koje nema stana u naravi i ogrjevni drva.

Jednoglasno prihvaćeno.

Nuja potreba enotnega šolskega zakona.

Jedinstveni školski zakon da se neizostavno donese već u jesenskom zasjedanju Narodne Skupštine. Zaključeno jednoglasno predložiti da skupština ovo energično zatraži od svih merodavnih faktora u interesu državne i narodne prosvjete.

Ferijalni Savez.

Dosti je bilo predlogov, nasvetov glede F. S., a faktičnega se do sedaj ni ukrenilo še ničesar. Ne čakajmo nepotrebne ugodnosti, ki ni samo za dijaštvo važna, ampak v prvi vrsti za učiteljstvo, katerim življenska usoda ni ublažila in izpopolnila denarno podlago ki je potrebna ravno v sedanjih težkih časih.

Ko so letošnji abiturijenti organizirali poučno potovanje po naši državi, sem pričakoval, da se bo tudi kak učitelj oglašil s parolo: **Tudi mi, izmed katerih mnogih prekoračila niti meje Slovenije, hočemo spoznavati naše južne brate, istinito videti s krvo nasičeno Kosovo polje in druge kraje ki so polni zgodovinskih dogodkov.**

Veseli me je, ko so se abiturijenti ojunčili za ekspedicio in so jo tudi častno rešili; vsak se bo v poznejših letih živo spominjal bratske gostoljubnosti Srbov, prirodnih bogastev, njih šeg itd. Nekeč sem slišal, pri metodiki; čim bolj nazorno boš poučeval, tem bolj bodo učenci sprejemali in trajnejše obdržali snov.

Mi nismo še vedno učenci, ki stremimo, da izpopolnimo to kar je **zagrešilo učiteljske**. Požirali smo suhoparne črke pri zemljepisnih urah in sedaj ko smo se naveličali teorije, hočemo vsaj stotino tega na lastne oči tudi videti! Naj bo dovoli razlage za samo ob sebi umevne resnice.

Marsikdo poreče: »Čakajmo na F. S.« Kakor hitro razširi F. S. svoj delokrog na učiteljstvo, če sploh to dočakamo, io bo vsak učitelj udaril po svočnem programu tja kamor bo zaželelo srce ali razum. Uspeh potovanja posameznikov bi bil v primeri z uspehom skupnega potovanja naravnost minimalen.

Lansko leto sem tozadevno predlagal pri učiteljskem društvu N. in sem se pri predlogu omejil samo na F. S. in v teko-

čem šolskem letu sem zopet predlagal pri učiteljskem društvu M., naj ne čakamo na F. S., ampak naj brez F. S. organiziramo izlet v prihodnjih velikih počitnicah, katera naj priredi slovensko učiteljstvo. Z velikimi počitnicami ne bomo tako razpolagali, ker nas čaka — mlajše učiteljstvo — po novem zakonu o ustroju vojske, vojaško službovanje in v počitnicah marsikdo želi videti kraje tudi izven naše države; pozneje ga pa potovanje itak ne veseli. Aranžma za potovanje ni težak in to potovanje je lahko v prihodnjih počitnicah že »fakt«, pričakujoč od merodavnih faktorjev materialne ugodnosti. Trdno sem prepričan, da s tem predlogom ne bom osamljen in da bom našel oporo vsaj pri mlajšem učiteljstvu. Zato tovariši(ce), skrbite, da postane to vprašanje aktualno. Vse nasvete in predloge pošiljajte na naslov: Slavko Mrovlje, učitelj, Vel. Lašče.

Vsi, ki imate resno voljo pri ranžiranju sodelovati in se potovanja sigurno udeležite, na delo in o velikih počitnicah se vidimo.

S tovariškim pozdravom S. M.

Vestnik za učiteljski naraščaj.

UČITELJEVA PRIPRAVA NA POUK.

Od mnogih strani se zahteva priprava na pouk, toda skoraj nikdar ne vidimo in čitamo navodil, kako se ima ista izvršiti.

Zato gotovo ne bo odveč, ako podamo v naslednjem nekaj mišljav za prepotrebno pripravo v omenjeno svrhu.

Vsaka taka priprava naj bo praktična, pregledna in večkrat uporabna. Ob začetku šolskega leta ima učitelj zbrati in razvrstiti učno snov, vsaj za važnejše predmete, da bo imel celo leto jasen cilj in dobro vidne občestne mejnike pred seboj. Datum in učnega tedna ni treba navajati, ker ne moremo predvideti dogodkov, ki čisto ovirajo potek rednega pouka. Pri seznamu in izbori beril naj se ozira seve tudi na realistično snov, proza se naj menjava z vezano besedo, etična berila z opisnimi i. dr. Določil naj se, katera berila se bodo nadrobno obravnavala in katera le kursorično čitala.

Takšna, nekako naj bi bila splošna priprava, obvezna tudi za starejše učitelje.

Se razume, da se bodo morale mlade učne osebe delj časa pomuditi pri taki pripravi, a to jim mnogo hasni, ker se na ta način najprej seznanijo z učno snovjo.

Kar se tiče tedenske ali dnevne priprave, je pa sledeči način najbolj priprost in praktičen. Zvezek večjega formata se naj razdeli za posamezne predmete. Na eni široki strani zapisujem tudi lahko snov več predmetov v navpičnih predalih. Ako imam več oddelkov, se le ti predali razpolovičijo itd. Na levo stran (v rubriko) se zabeleži datum, v predal pa bolj ali manj natančna navedba snovi za eno ali tudi več ur, kakor pač nanese značaj lekcije in obsežnost formalnih stopenj. Če treba, se napiše vanj tudi dispozicija in na kratko skicirana učna slika. Par primerov naj nam to bolj pojasni! 10. učni teden: Čitanje: »Drago zelišče«. Učence opozorim uvodoma na nekatera zdravilna zelišča (pelin, kadulja, kamelice...) ki jih rabimo zoper bolezni. Danes bomo čitali o nekem posebnem zelišču, ki nam olajša težave in nadloge. Sledi metodično podajanje. Učence je dovesti do teh le zaključkov: Dekli sta bili enako krepki ter sta nosili enako težko breme, a Urša ga je brez godrnjanja nosila, ker je bila potrpežljiva. Pojem potrpežljivosti je razviti. Pomen te kreposti za posamnika in družbo. Zgledi iz življenja otrok. Prisposoba: Potrpežljivost je drago (zdravilno) zelišče.

Slovnica: Izpeljava pridevnika s priponami -av, -iv (-ljev) in -n. Tvoritev iz samostalnikov in glagolov je pri podajanju grupirati. Primere vzamemo iz slovnice, iz beril ali druge otrokom znane snovi (3 ure). (Dalje prih.)

3. Čim večkrat reproduciramo svoje predstave risaje, tem lažje se izvrši reprodukcija v govoru. (Foerster zahteva, naj bi se otroci zanimali za to, kako risanje resnično podpira.)

Torej: Kakor z govorom, gojimo spomin tudi z risanjem s to razliko, da risanje mnogo jasneje reproducira predstave nego jezik. (Absolutna resnica.) Mislimo v podobah, ne z besedami. Naše misli se morejo zato predstavljati jasno samo s podobami. Z vsakim reproduciranjem predstav gojimo spomin. Risanje je takošno reproduciranje v najdovršenejšem zmislu besede; zato torej gojimo z njim spomin.

c) Gojitev domiselnosti.

1. Otrok slika žaba z rdečo barvo. Nekdo ga vpraša: »Žaba je vendar zelena, zakaj jo rišeš rdečo?« Otrok odgovori: »Pa rdeča žaba je lepša nego zelena.«

2. Otrok ilustrira izmišljen dogodek: Dečka se pogovarjata. Gresta krast jabolka. Zlezeta na drevo. Nabašeta si polne žepa. Lastnik jih prežene. Ko bežita, obvisita v plotovi luknji. Tepe-na sta.

3. Iz izrezkov barvastega papirja se postavljajo obrzci in se potem rišejo. Iz naravnih oblik listov, cvetov, metaljev itd. se tvorijo kra-

Trgovsko-obrtno in kmetijsko šolstvo.

— Denar učit. na obrt. nad. šolah v Ljubljani. Dne 13. nov. t. l. je imelo učiteljstvo ljublj. obrt. nad. šol sestanek na katerem je sklenilo izjavo in stavilo rok za izplačilo zaslužka za mesec julij t. l. mestnemu magistratu. Šolska vodstva so dobila sedaj na to vlogo dopis, da se izvrši izplačilo 24. nov. t. l. da pa magistrat še tudi ni dobil prispevkov od prizadetih faktorjev.

Iz Jugoslavije.

— Ne norčujte se! Zadnjič smo objavili oklic glede cenejših živil (masti, moke in sladkorja) uradništvu. Če bi znali kako se namerava razdelitev, bi ga ne! Danes doznavamo, da so vso akcijo že zopet zavojevale »uradniške« zadrue, v prvi vrsti za svoje člane. »Osrednja Zveza« se je odločilo borila proti temu in ii je bilo tudi obljubljeno da bodo živila razdeljena po resorih. Toda pri nas je že vse tako, da »tajni« elementi obrnejo vse, kar je določeno v obči blagor — v ožji, ali celo zasebni blagor. Dvomimo, da bodo režijski stroški manjši preko »uradniških« zadrue, poleg tega se temu priključijo še ono špekuliranje za pridobivanje članov, ki pridejo »prvi v poštev« itd. itd. Na Hrvatskem se že izpeljuje akcija tako, da dobe oni uradniki, ki niso člani zadrug, živila preko svojih resorjev. Kako bo pri nas, vse molči — »tajni« elementi se pa igrajo z »akcijo za uradništvo«. — K vsemu postopanju danes ne moremo drugega izjaviti, nego da izrečemo svoj javen protest, da se tako norčuje iz uradništva.

— Na smrt bolna učiteljica s 142 Din mesečne plače. (Slika naših socialnih razmer.) Tipično sliko neurejenih razmer in bede, v katero lahko zaide učiteljstvo po krivdi drugih, nam kaže slučaj tovarišice J. St. v Mariboru. Naj o njem govore suha dejstva: Imenovana je poučevala leta 1920/21. v zaključnem razredu deklishe šole. Vsled pomanjkanja prostorov, je bil njen razred nameščen v neki sobi pri podstrešju, ki ni bila nikoli namenjena za razred. Dotična soba ima cementna tla in centralna kurjava šole sploh ni napeljana v to sobo. Zato temperatura ni nikoli presegala 9°, največkrat pa se je ponuvalo pri 7° ali 8°. V takih razmerah je samoobsebi umevno, da so nastopile posledice, ki so morale priti. Mlada učiteljica je za božič 1920 zbolela na pljučnem vnetju in legla v posteljo. A ker je bila tovarišica prevestna in marljiva, je ni dolgo držalo doma. Že po enem mesecu je šla zopet v šolo, četudi ni bila še popolnoma zdrava. In seveda zopet v isti mrzli razred! Naravno, da je nastopila v takih razmerah reakcija. Dobila je pljučni katar, iz katerega se je razvila jetika. Po kratkih tednih je legla v bolniško posteljo, na katero je prikljenjena že skoraj dve leti. To poglavje je sicer pretresljivo trpko a vendar se je moralo razvijati v takih razmerah prav tako in nič drugače. Še bolj pretresljivo in trpko pa je drugo poglavje tragedije mladega življenja naše tovarišice, katerega pa so zakrivila neizprosni paragrafi in neusmiljeni birokratizem, kateremu je paragraf vse, življenje pa nič. — Prišlo je ukinitje draginjskih doklad vsem, ki so bili že nad 6 mesecev na dopustu. In kakor je že pri nas običajno, da pridejo naredbe, ki sežejo globoko v naše meso zelo pozno in se še boli pozno izvedejo tako je bilo tudi tukaj S 1. okt. 1920 so ji ustavili draginjske doklade in obenem

odredili, da mora vrniti znesek 4716 K, katerega je bila preveč prejela na draginjskih dokladah. Ta znesek so ji odtogovali, in je prejela mesečno le 932 K. — Ker na nesreča nekoli ne pride sama, ampak ima navadno neprijetno spremstvo zato se je pridružil temu udarcu še drugi. Hčerka je podpirala svojo mater 70letno upokojenko in prejela tudi zanjo draginjske doklade. Morala je še te vračati. — Bolna tovarišica je uvidela da tako ne more ne živeti ne umreti, Da bi zadostila neusmiljenim paragrafom, je nastopila aprila letos z največjo težavo zopet pouk. Z majem so ji zaradi zopetnega nastopa službe nakazali cele prejemke. Da, ko bi mogla opravljati službo! A tega ni mogla. Samo 14 dni je vzdržala z največjim naporom, potem pa zopet legla. Celu plačo z draginjskim dokladami pa je dobivala še tri mesece. V tem času pa se je zopet zavrtelo uradno kolo in ii prineslo zopetno ukinitje draginjskih doklad in njihovo vrnitev, teh doklad, in tako dobiva sedaj mesečno 142 Din — prejemkov. Kako živi s to malenkostjo bolnik, ki rabi tečne hrane, postrežbe, zdravnika in zdravil v sedanjih razmerah, o tem naj si napravi sodbo vsakdo sam. — Ne mislim pisati Jeremijad. Pribijem samo eno: Slučaj tovarišice J. St. je kulturne in socialne škan-dal, ki je mogoče le v današnjih razmerah, kjer je paragraf vse, realno življenje pa nič. Če se je na eni strani moralo zadostiti neizprosnim paragrafom, bise bila morala dobiti na drugi strani sredstva, da se ta udarec omilina ta ali oninačin, pa naj bi se dobila ta sredstva v kateremkoli fondu, ali pod kateremkoli imenom. To je eno. Drugo pa je, da bi morali tudi odtegljaji imeti neko mejo, preko katere bise ne smelo iti. Če oblast zakrivi, da preveč izplačuje cele mesece, potem naj se odtrguje in vračuje, kakor se more pa naj traja vračevanje makar leta in leta. — Tretje pa zadeva našo stanovsko organizacijo. Naša stanovska in človeška dolžnost je, da pomagamo svojim tovarišem in tovarišicam v podobnih slučajih. In vendar nimamo y tem oziru prav nikake naprave razum prostovoljne zbirke. Ta slučaj nam kaže, da bodemo morali svojo organizacijo izpopolniti tudi v tem oziru. V samopomoči je rešitev! Kako in kaj je treba ukreniti, o tem naj razmišljajo merodajni faktorji. — Hren.

— Naročnike »Narodne Prosvete« v Sloveniji, ki so še na dolgu za list, opozarjamo, da dobe te dni od pov. UJU označen znesek, ki ga dolgujejo in prosimo, da v smislu dopisa čimprej poravnajo naročnino, kakor je označeno v dopisu.

— Okrajnim učiteljskim društvom. Okrajno učiteljsko društvo v Murski Soboti je sprejelo na svojem zborovanju dne 11. nov. t. l. resolucijo, priobčeno v današnji števi. »U. T.« med »društvenimi vestniki«. Vsa okr. učit. društva naprošamo tem potom, da se na svojih zborovanih pridružio naši resoluciji ter z nami zahtevajo uvedbo strogo iredentistične vzgoje v naše šole. Ena tretjina naših bratov ječi pod krutim jarmom suženjstva; njihova usoda je v naših rokah in v rokah nam izročene mladine. — Učit. društvo v Murski Soboti.

— Delo Glavnega Prosvetnega Sveta. U Glavnem Prosvetnom Savetu završen je zakonski projekat o uredenju Glavnog Prosvetnog Saveta — N. P.

— Promoviran bo za doktorja filozofije v četrtek, dne 23. nov. t. l. opoldne v veliki dvorani ljublianske univerze g.

silni prvci, ko jih idealiziramo in štiliziramo. Porabimo jih v sestavljenih okraskih.

4. Učenec vidi pred sabo hišo in jo nariše v par črtah. Telo se nariše s ploskvo ali pa še celo z odmišljenimi črtami.

5. Učenec riše shematično električen kolovrat.

Ko se riše rdeča žaba, se ilustrira dogodek, kombinira z barvastimi papirji itd. deluje kombinirajoča domiselnost.

Če se ilustrira ali pa riše predmet na pamet pa tudi mnogokrat drugače, deluje determinirajoča domiselnost. Ko rišemo hišo shematično, idealiziramo, štiliziramo itd. deluje abstrahirajoča domiselnost.

Kakor noben drug predmet občeizobrazovalne šole, vzgaja risanje gojenčevo domiselnost.

d) Vzgoja lepočutja.

Kakor v nobenem drugem predmetu, je tukaj prilika, da vpliva na otroški okus in lepočutje z gled.

To se zgodi: 1. tako, da se izbirajo iz prirode za risanje najlepši predmeti. Učitelj jih izbira sam, pa navaja tudi učence, da jih iščejo. 2. Učitelj ponazorava način upodabljanja na svojih narisih, na vzornih risbah učencev in na umetniških delih. 3. Učenci tekmujejo med sabo.

4. Navajajo se, da bi ljubili snago, čednost in red v vseh svojih delih. Če tudi v nobeni uri vsega pouka ne smemo pozabiti na to, da negujemo lepočutje, vendar ni predmeta, ki bi bil bolj primeren, da goji zmisel za lepoto in da to tudi more pokazati, nego risanje.

e) Delo.

Zivimo, da delamo. Začetek dela je igra. Prve otroške risbe so igrače, zabava. Čečkarije pa so začetek tistega posla, ki postane pravo resno risanje. Ako ta otroška opravila po načrtu vodimo, tako da prehajajo od lažjega na težje, tedaj tudi morajo uspeti. Vsak uspeh v delu pa vzbudi veselje do dela. Prednost pred vsem delom v šoli ima risanje zato, ker je uspeh viden.

Zato tudi ponajveč otroci radi rišejo; imajo torej veselje do koristnega dela. Vsako delo pa ima največji vzgojni pomen. »Lenoba je vsega hudega mati«; »lenoba je vse hudojibe začetek« in še več je takih pristnoslovenskih pregovorov. Zaposlenost z risanjem odvrne marsikakega učenca od slabega početja. Ker je uspeh viden, bodri k tekmi. Otrok, ki se ne poprime drugega dela, pa vendarle včasih rad riše. To uči šolska praksa. Zato ima predmet vpliv na red in disciplino. Risanje torej

njegove prosvjete gladom ugroženi krajevi što brže snabdiju najpotrebnejim životnim namirnicama.

Predlogi »Odbora za predloge« skupščini:

1. S obzirom na veliko skupocu da se što prije regulišu materialni odnosi učiteljstva, koji su ovako neizdrživi i prijete katastrofom.

Naraščanje draginje in učiteljstvo.

2. S istih razloga da se glavni pokrajinski gradovi Zagreb, Ljubljana, Sarajevo i Split, kao i sva okružna mjesta pasivnim krajevima uvrste u prvi skuparinski razred:

u drugi skuparinski razred da se uvrste sva veća mjesta s razvijenim industrijskim poduzećima;

u treći skuparinski razred sreska za životne prilike teža mjesta.

Stanarina enaka za vso državo.

3. Stanarinski dodaci da se protegnu na svu kraljevinu prema stanbenim razredima za učiteljstvo, koje nema stana u naravi i ogrjevni drva.

Jednoglasno prihvaćeno.

Nuja potreba enotnega šolskega zakona.

Jedinstveni školski zakon da se neizostavno donese već u jesenskom zasjedanju Narodne Skupštine. Zaključeno jednoglasno predložiti da skupština ovo energično zatraži od svih merodavnih faktora u interesu državne i narodne prosvjete.

Ferijalni Savez.

Dosti je bilo predlogov, nasvetov glede F. S., a faktičnega se do sedaj ni ukrenilo še ničesar. Ne čakajmo nepotrebne ugodnosti, ki ni samo za dijaštvo važna, ampak v prvi vrsti za učiteljstvo, katerim življenska usoda ni ublažila in izpopolnila denarno podlago ki je potrebna ravno v sedanjih težkih časih.

Ko so letošnji abiturijenti organizirali poučno potovanje po naši državi, sem pričakoval, da se bo tudi kak učitelj oglašil s parolo: **Tudi mi, izmed katerih mnogih prekoračila niti meje Slovenije, hočemo spoznavati naše južne brate, istinito videti s krvo nasičeno Kosovo polje in druge kraje ki so polni zgodovinskih dogodkov.**

Veseli me je, ko so se abiturijenti ojunčili za ekspedicijo in so jo tudi častno rešili; vsak se bo v poznejših letih živo spominjal bratske gostoljubnosti Srbov, prirodnih bogastev, njih šeg itd. Nekeč sem slišal, pri metodiki; čim bolj nazorno boš poučeval, tem bolj bodo učenci sprejemali in trajnejše obdržali snov.

Mi nismo še vedno učenci, ki stremimo, da izpopolnimo to kar je **zagrešilo učiteljske**. Požirali smo suhoparne črke pri zemljepisnih urah in sedaj ko smo se naveličali teorije, hočemo vsaj stotino tega na lastne oči tudi videti! Naj bo dovoli razlage za samo ob sebi umevne resnice.

Marsikdo poreče: »Čakajmo na F. S.« Kakor hitro razširi F. S. svoj delokrog na učiteljstvo, če sploh to dočakamo, io bo vsak učitelj udaril po svočnem programu tja kamor bo zaželelo srce ali razum. Uspeh potovanja posameznikov bi bil v primeri z uspehom skupnega potovanja naravnost minimalen.

Lansko leto sem tozadevno predlagal pri učiteljskem društvu N. in sem se pri predlogu omejil samo na F. S. in v teko-

čem šolskem letu sem zopet predlagal pri učiteljskem društvu M., naj ne čakamo na F. S., ampak naj brez F. S. organiziramo izlet v prihodnjih velikih počitnicah, katerega naj priredi slovensko učiteljstvo. Z velikimi počitnicami ne bomo tako razpolagali, ker nas čaka — mlajše učiteljstvo — po novem zakonu o ustroju vojske, vojaško službovanje in v počitnicah marsikdo želi videti kraje tudi izven naše države; pozneje ga pa potovanje itak ne veseli. Aranžma za potovanje ni težak in to potovanje je lahko v prihodnjih počitnicah že »fakt«, pričakujoč od merodavnih faktorjev materialne ugodnosti. Trdno sem prepričan, da s tem predlogom ne bom osamljen in da bom našel oporo vsaj pri mlajšem učiteljstvu. Zato tovariši(ce), skrbite, da postane to vprašanje aktualno. Vse nasvete in predloge pošiljajte na naslov: Slavko Mrovlje, učitelj, Vel. Lašče.

Vsi, ki imate resno voljo pri ranžiranju sodelovati in se potovanja sigurno udeležite, na delo in o velikih počitnicah se vidimo.

S tovariškim pozdravom S. M.

Vestnik za učiteljski naraščaj.

UČITELJEVA PRIPRAVA NA POUK.

Od mnogih strani se zahteva priprava na pouk, toda skoraj nikdar ne vidimo in čitamo navodil, kako se ima ista izvršiti.

Zato gotovo ne bo odveč, ako podamo v naslednjem nekaj mišljav za prepotrebno pripravo v omenjeno svrhu.

Vsaka taka priprava naj bo praktična, pregledna in večkrat uporabna. Ob začetku šolskega leta ima učitelj zbrati in razvrstiti učno snov, vsaj za važnejše predmete, da bo imel celo leto jasen cilj in dobro vidne občestne mejnike pred seboj. Datum in učnega tedna ni treba navajati, ker ne moremo predvideti dogodkov, ki često ovirajo potek rednega pouka. Pri seznamu in izbori beril naj se ozira seve tudi na realistično snov, proza se naj menjava z vezano besedo, etična berila z opisnimi i. dr. Določil naj se, katera berila se bodo nadrobno obravnavala in katera le kursorično čitala.

Takšna, nekako naj bi bila splošna priprava, obvezna tudi za starejše učitelje.

Se razume, da se bodo morale mlade učne osebe delj časa pomuditi pri taki pripravi, a to jim mnogo hasni, ker se na ta način najprej seznanijo z učno snovjo.

Kar se tiče tedenske ali dnevne priprave, je pa sledeči način najbolj priprost in praktičen. Zvezek večjega formata se naj razdeli za posamezne predmete. Na eni široki strani zapisujem tudi lahko snov več predmetov v navpičnih predalih. Ako imam več oddelkov, se le ti predali razpolovičijo itd. Na levo stran (v rubriko) se zabeleži datum, v predal pa bolj ali manj natančna navedba snovi za eno ali tudi več ur, kakor pač nanese značaj lekcije in obsežnost formalnih stopenj. Če treba, se napiše vanj tudi dispozicija in na kratko skicirana učna slika. Par primerov naj nam to bolj pojasni! 10. učni teden: Čitanje: »Drago zelišče«. Učence opozorim uvodom na nekatera zdravilna zelišča (pelin, kadulja, kamelice...) ki jih rabimo zoper bolezni. Danes bomo čitali o nekem posebnem zelišču, ki nam olajša težave in nadloge. Sledi metodično podavanje. Učence je dovesti do teh le zaključkov: Dekli sta bili enako krepki ter sta nosili enako težko breme, a Urša ga je brez godrnjanja nosila, ker je bila potrpežljiva. Pojem potrpežljivosti je razviti. Pomen te kreposti za posamnika in družbo. Zgledi iz življenja otrok. Prisposoba: Potrpežljivost je drago (zdravilno) zelišče.

Slovnica: Izpeljava pridevnika s priponami -av, -iv (-ljev) in -n. Tvoritev iz samostalnikov in glagolov je pri podavanju grupirati. Primere vzamemo iz slovnice, iz beril ali druge otrokom znane snovi (3 ure). (Dalje prih.)

3. Čim večkrat reproduciramo svoje predstave risaje, tem lažje se izvrši reprodukcija v govoru. (Foerster zahteva, naj bi se otroci zanimali za to, kako risanje resnično podpira.)

Torej: Kakor z govorom, gojimo spomin tudi z risanjem s to razliko, da risanje mnogo jasneje reproducira predstave nego jezik. (Absolutna resnica.) Mislimo v podobah, ne z besedami. Naše misli se morejo zato predstavljati jasno samo s podobami. Z vsakim reproduciranjem predstav gojimo spomin. Risanje je takošno reproduciranje v najdovršenejšem zmislu besede; zato torej gojimo z njim spomin.

c) Gojitev domiselnosti.

1. Otrok slika žaba z rdečo barvo. Nekdo ga vpraša: »Žaba je vendar zelena, zakaj jo rišeš rdečo?« Otrok odgovori: »Pa rdeča žaba je lepša nego zelena.«

2. Otrok ilustrira izmišljen dogodek: Dečka se pogovarjata. Gresta krast jabolka. Zlezeta na drevo. Nabašeta si polne žepa. Lastnik jih prežene. Ko bežita, obvisita v plotovi luknji. Tepe-na sta.

3. Iz izrezkov barvastega papirja se postavljajo obrzci in se potem rišejo. Iz naravnih oblik listov, cvetov, metaljev itd. se tvorijo kra-

Trgovsko-obrtno in kmetijsko šolstvo.

— Denar učit. na obrt. nad. šolah v Ljubljani. Dne 13. nov. t. l. je imelo učiteljstvo ljublj. obrt. nad. šol sestanek na katerem je sklenilo izjavo in stavilo rok za izplačilo zaslužka za mesec julij t. l. mestnemu magistratu. Šolska vodstva so dobila sedaj na to vlogo dopis, da se izvrši izplačilo 24. nov. t. l. da pa magistrat še tudi ni dobil prispevkov od prizadetih faktorjev.

Iz Jugoslavije.

— Ne norčujte se! Zadnjič smo objavili oklic glede cenejših živil (masti, moke in sladkorja) uradništvu. Če bi znali kako se namerava razdelitev, bi ga ne! Danes doznavamo, da so vso akcijo že zopet zavojevale »uradniške« zadrug, v prvi vrsti za svoje člane. »Osrednja Zveza« se je odločilo borila proti temu in ii je bilo tudi obljubljeno da bodo živila razdeljena po resorih. Toda pri nas je že vse tako, da »tajni« elementi obrnejo vse, kar je določeno v obči blagor — v ožji, ali celo zasebni blagor. Dvomimo, da bodo režijski stroški manjši preko »uradniških« zadrug, poleg tega se temu priključijo še ono špekuliranje za pridobivanje članov, ki pridejo »prvi v poštev« itd. itd. Na Hrvatskem se že izpeljuje akcija tako, da dobe oni uradniki, ki niso člani zadrug, živila preko svojih resorjev. Kako bo pri nas, vse molči — »tajni« elementi se pa igrajo z »akcijo za uradništvo«. — K vsemu postopanju danes ne moremo drugega izjaviti, nego da izrečemo svoj javen protest, da se tako norčuje iz uradništva.

— Na smrt bolna učiteljica s 142 Din mesečne plače. (Slika naših socialnih razmer.) Tipično sliko neurejenih razmer in bede, v katero lahko zaide učiteljstvo po krivdi drugih, nam kaže slučaj tovarišice J. St. v Mariboru. Naj o njem govore suha dejstva: Imenovana je poučevala leta 1920/21. v zaključnem razredu deklishe šole. Vsled pomanjkanja prostorov, je bil njen razred nameščen v neki sobi pri podstrešju, ki ni bila nikoli namenjena za razred. Dotična soba ima cementna tla in centralna kurjava šole sploh ni napeljana v to sobo. Zato temperatura ni nikoli presegala 9°, največkrat pa se je ponuvalo pri 7° ali 8°. V takih razmerah je samoobsebi umevno, da so nastopile posledice, ki so morale priti. Mlada učiteljica je za božič 1920 zbolela na pljučnem vnetju in legla v posteljo. A ker je bila tovarišica prevestna in marljiva, je ni dolgo držalo doma. Že po enem mesecu je šla zopet v šolo, četudi ni bila še popolnoma zdrava. In seveda zopet v isti mrzli razred! Naravno, da je nastopila v takih razmerah reakcija. Dobila je pljučni katar, iz katerega se je razvila jetika. Po kratkih tednih je legla v bolniško posteljo, na katero je prikljenjena že skoraj dve leti. To poglavje je sicer pretresljivo trpko a vendar se je moralo razvijati v takih razmerah prav tako in nič drugače. Še bolj pretresljivo in trpko pa je drugo poglavje tragedije mladega življenja naše tovarišice, katerega pa so zakrivila neizprosni paragrafi in neusmiljeni birokratizem, kateremu je paragraf vse, življenje pa nič. — Prišlo je ukinitje draginjskih doklad vsem, ki so bili že nad 6 mesecev na dopustu. In kakor je že pri nas običajno, da pridejo naredbe, ki sežejo globoko v naše meso zelo pozno in se še boli pozno izvedejo tako je bilo tudi tukaj S 1. okt. 1920 so ji ustavili draginjske doklade in obenem

odredili, da mora vrniti znesek 4716 K, katerega je bila preveč prejela na draginjskih dokladah. Ta znesek so ji odtogovali, in je prejela mesečno le 932 K. — Ker na nesreča nekoli ne pride sama, ampak ima navadno neprijetno spremstvo zato se je pridružil temu udarcu še drugi. Hčerka je podpirala svojo mater 70letno upokojenko in prejela tudi zanjo draginjske doklade. Morala je še te vračati. — Bolna tovarišica je uvidela da tako ne more ne živeti ne umreti, Da bi zadostila neusmiljenim paragrafom, je nastopila aprila letos z največjo težavo zopet pouk. Z majem so ji zaradi zopetnega nastopa službe nakazali cele prejemke. Da, ko bi mogla opravljati službo! A tega ni mogla. Samo 14 dni je vzdržala z največjim naporom, potem pa zopet legla. Celu plačo z draginjskim dokladami pa je dobivala še tri mesece. V tem času pa se je zopet zavrtelo uradno kolo in ii prineslo zopetno ukinitje draginjskih doklad in njihovo vrnitev, teh doklad, in tako dobiva sedaj mesečno 142 Din — prejemkov. Kako živi s to malenkostjo bolnik, ki rabi tečne hrane, postrežbe, zdravnika in zdravil v sedanjih razmerah, o tem naj si napravi sodbo vsakdo sam. — Ne mislim pisati Jeremijad. Pribijem samo eno: Slučaj tovarišice J. St. je kulturne in socialne škan-dal, ki je mogoče le v današnjih razmerah, kjer je paragraf vse, realno življenje pa nič. Če se je na eni strani moralo zadostiti neizprosnim paragrafom, bise bila morala dobiti na drugi strani sredstva, da se ta udarec omilina ta ali oninačin, pa naj bi se dobila ta sredstva v kateremkoli fondu, ali pod kateremkoli imenom. To je eno. Drugo pa je, da bi morali tudi odtegljaji imeti neko mejo, preko katere bise ne smelo iti. Če oblast zakrivi, da preveč izplačuje cele mesece, potem naj se odtrguje in vračuje, kakor se more pa naj traja vračevanje makar leta in leta. — Tretje pa zadeva našo stanovsko organizacijo. Naša stanovska in človeška dolžnost je, da pomagamo svojim tovarišem in tovarišicam v podobnih slučajih. In vendar nimamo y tem oziru prav nikake naprave razum prostovoljne zbirke. Ta slučaj nam kaže, da bodemo morali svojo organizacijo izpopolniti tudi v tem oziru. V samopomoči je rešitev! Kako in kaj je treba ukreniti, o tem naj razmišljajo merodavni faktorji. — Hren.

— Naročnike »Narodne Prosvete« v Sloveniji, ki so še na dolgu za list, opozarjamo, da dobe te dni od pov. UJU označen znesek, ki ga dolgujejo in prosimo, da v smislu dopisa čimprej poravnajo naročnino, kakor je označeno v dopisu.

— Okrajnim učiteljskim društvom. Okrajno učiteljsko društvo v Murski Soboti je sprejelo na svojem zborovanju dne 11. nov. t. l. resolucijo, priobčeno v današnji števi. »U. T.« med »društvenimi vestniki«. Vsa okr. učit. društva naprošamo tem potom, da se na svojih zborovanih pridružio naši resoluciji ter z nami zahtevajo uvedbo strogo iredentistične vzgoje v naše šole. Ena tretjina naših bratov ječi pod krutim jarmom suženjstva; njihova usoda je v naših rokah in v rokah nam izročene mladine. — Učit. društvo v Murski Soboti.

— Delo Glavnega Prosvetnega Sveta. U Glavnem Prosvetnom Savetu završen je zakonski projekat o uredenju Glavnog Prosvetnog Saveta — N. P.

— Promoviran bo za doktorja filozofije v četrtek, dne 23. nov. t. l. opoldne v veliki dvorani ljublianske univerze g.

silni prvci, ko jih idealiziramo in štiliziramo. Porabimo jih v sestavljenih okraskih.

4. Učenec vidi pred sabo hišo in jo nariše v par črtah. Telo se nariše s ploskvo ali pa še celo z odmišljenimi črtami.

5. Učenec riše shematično električen kolovrat.

Ko se riše rdeča žaba, se ilustrira dogodek, kombinira z barvastimi papirji itd. deluje kombinirajoča domiselnost.

Če se ilustrira ali pa riše predmet na pamet pa tudi mnogokrat drugače, deluje determinirajoča domiselnost. Ko rišemo hišo shematično, idealiziramo, štiliziramo itd. deluje abstrahirajoča domiselnost.

Kakor noben drug predmet občeizobrazovalne šole, vzgaja risanje gojenčevo domiselnost.

d) Vzgoja lepočutja.

Kakor v nobenem drugem predmetu, je tukaj prilika, da vpliva na otroški okus in lepočutje z gled.

To se zgodi: 1. tako, da se izbira iz prirode za risanje najlepši predmeti. Učitelj jih izbira sam, pa navaja tudi učence, da jih iščejo. 2. Učitelj ponazorava način upodabljanja na svojih narisih, na vzornih risbah učencev in na umetniških delih. 3. Učenec tekmuje med sabo.

4. Navajajo se, da bi ljubili snago, čednost in red v vseh svojih delih. Če tudi v nobeni uri vsega pouka ne smemo pozabiti na to, da negujemo lepočutje, vendar ni predmeta, ki bi bil bolj primeren, da goji zmisel za lepoto in da to tudi more pokazati, nego risanje.

e) Delo.

Zivimo, da delamo. Začetek dela je igra. Prve otroške risbe so igrače, zabava. Čečkarije pa so začetek tistega posla, ki postane pravo resno risanje. Ako ta otroška opravila po načrtu vodimo, tako da prehajajo od lažjega na težje, tedaj tudi morajo uspeti. Vsak uspeh v delu pa vzbudi veselje do dela. Prednost pred vsem delom v šoli ima risanje zato, ker je uspeh viden.

Zato tudi ponajveč otroci radi rišejo; imajo torej veselje do koristnega dela. Vsako delo pa ima največji vzgojni pomen. »Lenoba je vsega hudega mati«; »lenoba je vse hudo bibe začetek« in še več je takih pristnoslovenskih pregovorov. Zaposlenost z risanjem odvrne marsikakega učenca od slabega početja. Ker je uspeh viden, bodri k tekmi. Otroci, ki se ne poprime drugega dela, pa vendarle včasih rad riše. To uči šolska praksa. Zato ima predmet vpliv na red in disciplino. Risanje torej

Stane Rape, učitelj na III. m. deš. lj. šoli v Ljubljani, sin okr. šol. nadzornika g. Andreja Rapeta. — Čestitamo!

— **Vse prijatelje »Zvončka«** nujno prosimo naj nam prijavijo imena novih naročnikov vsaj do 1. decembra, da nam bo mogoče prvo številko prihodnjega letnika natisniti v zadostni nakladi. — Kdor še ni poravnal naročnine, naj to gotovo stori do 1. decembra, ker mu sicer ne bomo dostavili zadnje (12.) številke letošnjega letnika. — Tovariši in tovarišice na delo!

— **Iz Vel. Lašč.** Pred kratkim se je od nas poslovil mož-poštenjak, **tov. Franc Štefančič** ki je kot nadučitelj služboval dolgih 19 let na tukašnji šoli. Bil je priznani marljiv in vesten učitelj ter obče znana in priljubljena osebnost trdnega značaja. Ob priliki poslovilne konference učiteljsva je poklonil 75 Din, ostalo učiteljsvo pa je zložilo 90 Din za tukašnje revno šolsko mladino. — Na presrčnem poslovilnem večeru, ki so se ga udeležili vsi tisti, ki so poznali v njem in njegovi družici mirne in značajne duše, se je nabralo za Sokolski dom v Vel. Laščah 134 Din 75 p. — Vrlemu učitelju in dobremu tovarišu, kot tudi njegovim družici, želimo obilo sreče in zadovoljnosti na novem službenem mestu. Sosedom Ribničanom pa zamoremo le čestitati na taki pridobitvi.

— **Iz Semiča**, 16. dne pr. m. je umrl vpkopojeni **šolski ravnatelj tovarš Matko Bartel**. Delaven in vesel, kakor je bil vse življenje, je delal in bil dobre volje do poslednje ure. Dopoldne je še uradoval v posojilnici, obiskal, kakor vsak dan, svoje tovariše pri obedu nekoliko zapel, ob 16. uri pa je njemu zapel mrtvaški zvon. Kako je bil spoštovan in priljubljen, je dokazal njegov pogreb. Tovariši, mnogo tovariševih pogrebov sem že videl, a tako veličastnega, kakor je bil Bartel-iev, še ne! Šolska mladina, požarna bramba, delavsko društvo, polnoštevilni posojilniški in občinski odbor, nad 30 tovarišev, 12 duhovnikov in nebroj ljudstva je spremilo tovariša k počitku. Ob grobu se je od njega poslovil predsednik Belokranjskega učiteljskega društva tovariš Barle in v imenu ljudstva prior nemškega viteškega reda Valerij Učak. Spavaj sladko vrli tovariši!

— **Prekmurci!** Naše — Mursko-soboško — društvo šteje 97 članov. Med nami je 24 »članov« ki še niso vplačali ni vinarja članarine za tekoče leto, 17 je sa onih, ki so poravnali članarino le delno. — K temu se pripominja, da je tov. blagajničarka zaostaleže ponovno opominjala seveda, brezuspješno. Prijatelji(ice), dolžniki in dolžnice! Tako ne gre! — Naša blagajna mora zadostiti glavni blagajni v Ljubljani, ta zopet v Beogradu. — Ako kdo misli, da je lahko član društva brez članarine, se moti! — Če ne bo to pomagalo pridemo v kratkem na dan z imeni. — Odbor.

— **Kapa »Hyg«** za pokončavanje glavnih uši. Opozorjamo vse šole na današnji inerat ter priporočamo to izborno sredstvo vsem šolam v nabavo. — Ni je menda šole, kjer bi se ne pojavile že med učenci uši, ki povzročajo šol, staršem in učiteljsvu mnogo nepravil. Kapa za uničevanje uši priporočajo vsi šolski zdravniki in je v uporabi na nešteti šolah. Vsaka šola naj bi se okoristila z enkratnim malenkostnim izdatkom s to pripravo, ki jo priporoča tudi višji šolski svet. Vsa šolska vodstva dobe v kratkem natančneše podatke in navodila.

— **Na Vernih duš dan** se je zbralo v Učiteljski tiskarni nekaj voditeljev osnovnih šol, ki so pooblastili tovariša Janka Žirovnika, naj opozori viš. šol. svet, da so

vodi učenca do delavnosti, zato je velikega pomena v vzgoji.

f) Ljubezen do prirode in domovine.

Nabožna čustva.

Novodobni risarski pouk prevzema svoje pobude le iz prirode. Na ta način vodi učenca, da mora prirodo opazovati, jo spoznavati, jo občudovati. Ker jo pozna natančno, zlasti njeno lepoto in njene skrivnosti, se izčim spoštovanje do nje in končno ljubezen.

Z ljubeznijo do nje pa se vzbudi tudi ljubezen do domovine. Kdor je študiral krasoto domovine s svinčnikom in čopičem v roki, temu se bode vtisnila neizbrisljivo v srce. Le kdor jo dobro pozna, mora ljubiti kako stvar. Risanje daje hrane ljubezni do domovine.

Z ljubeznijo do prirode in domovine se vzbudi čustva do izvira vse popolnosti in lepote. g) Uživanje umetnosti.

Vir umetnosti je bil vsikdar študij prirode. Kdor hoče umetnino umeti in jo uživati, mora poznati tudi vire, iz katere umetnost zajema. Sicer ne more poznati razmerja med prirodo in umetnostjo. Zato pa si je tudi nadel ris. pouk nalogo, prirodo študirati,

jim bile ukinjene opravilne doklade, ki so jim v dekretih priznane in se vštetojajo tudi v pokojnino in zaprosi, da stori primerne korake, da se to ukinjenje razveljavi in se naknadno izplačajo zaostale doklade.

— **Razpis nadučiteljske službe pri Sv. Vidu p. Ptuj.** Nadučiteljska služba na šestrazredni osnovni šoli v Sv. Vidu pri Ptuj se je po pomoči razpisala kot štiri razredna.

Naša samoizobrazba.

— **»O domoljublju«**, predaval pri Okrajnem učiteljskem društvu za Prekmurje v Murski Soboti, dne 11. novembra t. l. tov. Tone Lazar.

— **»O postanku in razvoju družabnega reda«**, predaval pri Gornjegrskem učit. društvu, dne 4. novembra t. l. tov. Sotler.

— **»Protestantska doba in njeno šolstvo v Sloveniji«**, predaval pri Kamniškem učit. društvu dne 8. novembra t. l. tov. Ciril Petrovec.

Nove knjige in druge publikacije.

— **kpl Iz knjige nasilja.** (Ob obletnici rapalske pogodbe — 12. novembra 1922). Izdal »Pokrajinski odbor Jugoslovanske Matice v Ljubljani«. Natisnila Učiteljska tiskarna, 1922.

— **kpl Mati narave pripoveduje.** Prirodopisne pravljice. Spisal K. Ewald. Slovenski mladini povedal P. H. — Natisnila in založila Učiteljska tiskarna. — 24 Din.

— **kpl Antologija savremene jugoslovanske lirike.** Dr. Mirko Deanović i Ante Petavić. Izdaje knjižare Vinko Juric — Split. 1922. Cena 30 Din.

— **kpl Tiskovna zadruga v Ljubljani.** V naši založbi je ravnokar izšla knjiga **Anton Melik: Jugoslavija II. del** (zemljepis) I. snopič. Strani 296. Cena 21 Din, po pošti 1,51 Din več.

— **kpl Planinski koledar.** Uredil Fr. Kocbek, nadučitelj v p. v Gornjem gradu. Založil Bruno Rotter v Mariboru, Krekova ulica 5. Cena 6,50 Din, s pošto 7 Din.

— **kpl Za Miklavža primer n dar mladini** je najnovejša knjiga »Mati narava pripoveduje«, prirodopisne pravljice. Spisal K. Ewald. Slovenski mladini prevedel P. H. Natisnila in založila Učiteljska tiskarna. Cena lepo vezani knjigi 24 Din.

— **kpl V. Řepa: Český rychlopis.** Cena 0,20 Kč. — Tisk. Bisk. knjižstarna C. Budejovice. — Nákł. Vlastním.

— **kpl Družba sv. Cirila in Metoda** razpošilja koledar za leto 1923. s prošnjo, da ga blagovolite sprejeti in porabiti priloženo položnico. Cena koledarju je 10 Din. Preplačila se hvaležno sprejemajo. Kdor bi ne hotel obdržati koledarja, naj ga izvoli v teku 8 dni vrniti v istem zavoju s pripomnjo: Nazaj! Ne sprejem! Takih vrnitev ne želi, marveč se nadeja prilaznega sprejema in plačila vodstvo. — Kdor koledarja ni prejel, naj piše ponj! Ne zabite C. M. D.!

— **kpl Slovenski pesniki in pisatelji. (Primereno za Miklavža mladini)** — Za mladino prirejata Fran Erjavec in Pavel Flerč. Tiska, izdaja in zalaga »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani. Doslej so izšli: II. zvezek: Fran Levstik, ilustr. A. Koželj, cena elegantno vezan 20 Din. III. zvezek: Matija Valjavec, ilustr. R. Šubic, elegantno vezan 30 Din. V. zvezek: Fran Erjavec, ilustr. F. Podrekar, cena elegantno vezan 40 Din. V tisku je: X. zvezek: Josip Stritar, ilustr. S. Santel. Pripravljata se: VII. zvezek: Simon Jenko, XII. zvezek: Janko Kersnik. Zbirka bo obsegala vse najboljšie slovenske pisatelje in bo ilustrirana od prvih slovenskih umetnikov, tako, da bo podala popoln pregled slovenske književnosti in upodabljoče umetnosti. Ne smela bi manjkati v nobeni slovenski hiši. Primereno kot Miklavževo darilo mladini!

Naše narodno prosvetno delo.

Šolski odri in pevski zbori.

— **po Otroški odri ne delujejo le dobro, marveč izvrstno.** Hajdina pri Ptuj. Bilo je dne 23. julija t. l. Neznosno vroč nedeljski popoldan. Vsi prebivalci ptujkega mesta so se pred žrečim solncem takorekoč poskrili po svojih stanova-

zvezo med prirodo in umetnostjo razumeti pomagati in narod vzgojevati, da res občuti užitek, ko motri umotvore.

Šola je že gojila od nekaj zmisel za umetnost; storila pa je to in stori še danes enostransko. Za pesništvo skrbi snov iz čitanja, za godbo petje; gledališče goji dramsko umetnost. Prirejajo se predstave za učence in predstave, kjer sami nastopajo. Za ples in ritmično gibanje skrbi telovadba.

Upodabljoča umetnost ostala je pastorek. Naj bi se to predručilo z opazovanjem umetnin, in da se umetnine razumejo, naj pomaga risanje, sploh pouk v upodabljanju.

Narod naj bi dobival hrane za najplemenitejša čustva, ko bi posecal cerkve, muzeje, zbirke slikarji in skulptur in druge umetniške zavode, da bi se ne vdal tistim nižjim čustvom, ki so za njegovo vzgojo in za narod propad.

Iz vsega zgoraj navedenega posnamemo. Risarski pouk pospešuje kot vsakega razumljiv jezik vse dušne zmožnosti najbolj tako, da čisti nazore in predstave, in učinkuje na čustvo vzgojno in plemenito, ker daje vsem višjim čustvom hrane.

(Dalje prihodnjič.)

njih. Meni pa kljub vročini ni dalo občutka doma. Le ven le ven iz zaduhlega zidovja v prosto naravo! Izprehod me popelje preko dravskega mostu do cesti v prijazno poljsko vas na Hajdino. V neposredni bližini vaške cerkve na nekotliko vzvišenem terenu sredi zelene trate zapazim lično poslopje, katerega je ljudstvo naravnost oblegalo. Mnogo ljudi pa je bilo še videti na številnih potih in so ti imeli vsi svoje korake usmerjene tječaj. V vojni dobi bi bil mislil, da se tam deli podpora. Mikalo me je, da poizvem, kaj bi naj to bilo, kaj to pomenilo. Radovednost mi je utešil naglih korakov za menoj prišedši pristen »polanec«, ki mi je kratko z nekakim posebnim ponosom in povdarskom razložil, da je to poslopje na š (hajdinski Izobraževalni dom v katerem imajo naši (hajdinski) šolarji danes neko predstavo ter bo treba nekoliko hitreje stopiti da se nič ne zamudi, ker bo, kakor so to otroci že doma znali povedati, prireditev »hudo« lepa. Kmalu nato sem že stal ali bolj resnično povedano, nekako plaval v do zadnjega kotička zasedeni, nabito polni, dokaj obsejni pristični dvorani, prišel pa sem se notri s pomočjo drugih na nek čuden način — skozi okno kajti skozi vrata zaradi prenapolnjenosti dvorane ni bilo mogoče.

Hrup do dvorani se je nenadoma polegel. Pred zastor je stopil šolski vodja, govoril navzočim nekoliko primernih, navdušujočih besed v pozdrav in obrazložil na kratko vzpored in namen prireditve. Po danem znamenju se je zastor dvignil. Nastala je grobna tišina. Na oder so v najlepšem redu prikorakali šolarji-pevci, 40—50 po številu. Brez kakršnegakoli prerivanja je vsak zavzel svoj mu že poorej določen prostor. Že samo ta discipliniranost je napravila na gledalce zelo dober utis. Kai pa šele petje! — Nismo se mogli dovolj načuditi vsestranski dovršenosti istega. Učitelj Pogurje je kot vodja pevskih točk pokazal svoje zmožnosti na glasbenem polju in neumorno delavnost, ki zasluži nedeljeno priznanje. Kot pevske točke so bile na vzporedu Škraupova: »Kje dom je moj«, Fleišmanova: »Beseda sladka domovina«, Koroška narodna: »Gor čez izero«. Novotnyjeva: »Krasen pogled na ta nežan svet« in kot zaključek Narodna himna: »Bože pravde«. Odmore v oddih pevcem so izpolnile deklamacije. Kot deklamatorji so nastopali učenci in učenke od početnega do najvišjega, to je 6. razreda ter prednašali Končan: »Otrokovo domoljublje«, »Nekaj o nosku«, »Jaz na nekaj vem«, Župančič: »Pripovedka o nosku«, Černež: »Bogdanček Jugoslovaneček«, »Na izletu«, Gregorčič: »Siromak in življenje ni praznik«, Aškerc: »Svetinja« in Maister: »Na straži«. Otroci so nastopali neprisiženo, samozavestno in prednašali ljubko blaglasno, gladko, s pravilnim nepretiranim naglasovanjem ter se lahko reče, da so tu poedini razredniki tekmovali za najboljši uspeh. Pila se je poznala in je docela prišla na svoj račun.

Kai pa nai še h koncu rečem o igri »Laznjiva Milena«, s katero se je prireditev zaključila. Po moji popolnoma nepristranski sodbi je bila igra krona celi prireditvi. Da se zamore z navadno in priprosto vaško deco v tem pogledu doseči takšen uspeh, do tega dne nisem veriel. Mladi igralci so igro v celem obvladali in zato so nastopali mirno in brezhibno. Pozlobitev v igro je bila popolna. Igrali so s srecem in to je bilo tisto, da je igra tako učinkovala. Koliko potrežljivosti, truda in časa pa je bilo v dosegu takega uspeha treba, bode pa najbolje vedela učiteljica Anica Bezjakova, ki je igro vodila in pa njene tovarišice sotrudnice. Izrednemu moralnemu uspehu nasproti je stal v ravnotežju gmotni uspeh, saj je nesla ta prireditev ako sem prav slišal, 1000 Din. Za razmere na deželi nekaj posebno redkega. Vodstvu hajdinske šole, tamošnjemu učiteljsvu sploh celi šoli pa je na dovršenem splošnem uspehu častitati. Le tako po začrtani poti naprej! Na ta način bo mladina kmalu naša in z njo tudi narod. — Prihodnjih prireditev pa ne prirečajte le za domačine in za tiste, ki na nie le slučajno pridejo, kakor na pr. iaz, ampak tudi za svoje sosede, zato iste primerno in pravočasno razglasite! Zdravo!

Klosterski —
— **po Iz prijaznega Št. Vida pri Grobelnem** smo iz časopisov posneli sledečo novico: V nedeljo, 22. oktobra so priredili naši fantje in dekleta v šoli žaligro »Mlinar in njegova hči«. Dolgo časa že ni bilo pri nas nobene igre, zato so prišli ljudje od vseh strani da vidijo zopet domače fante in dekleta na odru. Ti so za-

res dobro igrali. Kar čudili smo se mirnosti in sigurnosti s katero so nastopali. Vsak se je vživel v svojo vlogo kakor star, že izkušen igralec. Gledalci so bili izredno zadovoljni in izrazili so željo, naj se igra ponovi. Le škoda, da je slabo vreme v nedeljo, 29. oktobra odvrnilo mnogo ljudi, ki bi sicer prišli k ponovitvi. Hvalježni smo igralcem za prireditev, ki je bila nam leu užitek dobredelnosti pa je prinesla lepe dohodke. Glavno delo in skrb obeh prireditev je imel seveda učitelj in igrovodja Franio Pogačnik, ki delujeta že skoraj dve desetletji. Pa tudi drugo učiteljsvo je vrlo pridno na delu za blagor in napredek naroda. Vsem činiteljem na kulturnem polju čast in hvala!!

Književnost in umetnost.

— **k Iz knjige nasilja.** (Ob obletnici rapalske pogodbe.) Cilji laškega nasilja. — Knjiga nasilja. — Cerkevne razmere. — Naša društva. — Politično življenje. — Laška justica. — Kruški dogodki. — 12. novembra 1920.

— **k Antologija savremene jugoslovanske lirike.** Iz predgovora: Opča želja za uzajamnimi upoznavanjem tekovina svih delova našega naroda navela nas je, da se latimo ovog pokušaja. Budiči da do sada nismo imali antologije, u kojoj bi bio skupno sabran izbor iz sva tri dela naše književnosti, hteli smo da ovom knjigom u prvom redu pridonese našemu međusobnom poznavanju i zblizniku na književnom polju. — Nismo išli za tim da damo potpuno pregled razvitka naše novije lirike, već smo voleli da pružimo strogim izborom ono, što je po našem sudu najbolje u našoj savremenoj lirici. Vođeni ovim estetskim kriterijem morali smo ili potpuno izostaviti ili izvrstiti tek neke pesme izvesnih pesnika, koji su samo za svoje doba mogli nešto da znače, te im poezija nije mogla da preživi ukus periode, u kojoj je nastala. Pri izabiranju pesama pojedinih pesnika bio nam je takođe uvek merodavan estetski momenat, i zato se nije moglo svakog pesnika ujedno i potpuno prikazati i okarakterisati, kako bi to zahtevale književna kritika i povest književnosti. — Ograničili smo se na savremenu liriku nešto zbog toga, što su starija kao i novija lirika već bar nekako poznate i po dosadanjim antologijama, a nešto i zato, što su one danas više predmetom specialnijeg zanimanja, dok je savremena poezija donekle najaktuelnija, te može više da zanima i našu širu publiku. — Jedna među najvećim poteškoćama pri sastavljanju ovog prvog pokušaja, da se u jednoj antologiji skupno prikažu sve tri grane naše lirike, bila je tome, što još nemamo jedne povesti književnosti, koja bi zahvatila i skupno obradila celu našu trojmenu književnost. Zato smo svrstali zasebno i paralelno pojedine skupine, srpsku, hrvatsku i slovensku, prema tome kako su se one zasebno i paralelno razvijale, iako su bile u međusobnim vezama. — Razdelili smo zbirku u tri dela prema historičkim periodama, koje teku donekle paralelno kod sva tri dela naše književnosti. Od realizma, preteče novog pokreta u poeziji, prelazimo preko Moderne na današnji stadij naše najnovije lirike. Ovakova je razdeoba ispravna, kada se prikazuju skupno sve tri grane naše lirike, jer pesnički prolizvodni jedne periode imaju međusobno više srodnosti, pa bili iz ma kojeg dela naše trojmenne lirike, nego li pesme dviju raznih perioda a istoimenog ogranka. — Nužno ograničenje opsega knjige onemogućilo nam je da izvrstimo nekoje dobre, ali odulje pesme (n. pr. Zupančičevu »Dumu«, Nazora »Kiklopa«, i dr.). Jednako je izostala i po koja dobra pesma dobrih pesnika, da ustupi mesto relativno slabijoj, iako dobroj pesmi koieg manjeg pesnika, jer bismo se inače bili morali ograničiti na preman broj pesnika. — Dajemo javnosti ovaj pokušaj, jako svesni nemogućnosti da se ovakovom radnjom zadovolji ijednog pesnika, ipak u nadi, da će ovaj prvi pokušaj pospešiti i olakotiti dalji rad na ovom polju te da će ga se uskoro doterati i upotpuniti. — U Splitu decembra 1921.

— **k 2. Sv. »Učitelja«** — za oktobar 1922. god. Mlh. M. Stanojević, Osnovi za izradu nastavnog plana i programa za narodne škole. Drag. Branković, N. Sad, Eksperimentalna Psihologija kao prirodna nauka. Dr. Paja Radosavljević, Nju-jork, Moderne metode za odabiranje vrlo darovitih đaka. Andra Gavrilović, Beograd, O Gundulićevoj Etici. Čed. Bušetić, Prilep, Priprema za početno čitanje i pisanje. Ch. Letourneau, Definiš mentalitet u prev. od H. P. Miloševića uč. — Školski život. Vuj. Pešković, Beograd, Na početku nastavnog rada u osnovnoj školi. — Prosvetni pregled. Kraljevina SHS. — Bugarska — Sjedinjene Američke Države — Francuska — Engleska — Švajcarska. — Književni pregled. A) Doma čitknjiga. Sreten Dimitić, Iz carstva mraka, ref. Dim. Đ. Dim. B) Stranah. F. A. Soukup, Uvod do etniku, ref. Bl. M. Radojevića. — Književne be-ra, Ludwig von Bethoven, ref. Drag. P. Ilića. — Beleške: Nova žen. učit. škola. — Regulisanje crkveno-školskih pitanja s Rumunijom. — Izložba u Obdaništu. — Preuredenje Gl. Prosv. Saveta. — Zakon o građ. školama. — Priznanja godina službe. — Turski udžbenici. — O osnovima južno-slovenske kulture. — Proslava Kumanovske bitke. — Ispiti zrelosti u srednjim školama. — Nastava pevanja. — Statistika.

— **k Anton Melik: Jugoslavija (Zemljepis).** II. del. I. snopič. Pota in cilji 11—12. zvezek. Strani 296. Drugi del Melikove Jugoslavije je pravkar izšel in prinaša v prvem snopiču podroben popis pokrajin in mest v Sloveniji, Istri, Hrvatski in Slavoniji, Dalmaciji ter Bosni in Hercegovini. Popis ostalih pokrajin naše države izide v drugem snopiču še pred Božičem. Delo se odlikuje po točnih in natančnih podatkih na podlagi ljudskega štetja iz leta 1921 ter bo dobro služil ne samo šolam temveč tudi trgovcem in vsakomur ki hoče spoznati našo državo. Finejša izdaja celega drugega dela izide pozneje.

— **k »Mati narava pripoveduje«**, prirodopisne pravljice. Pripovedke, ki jih diči izredno

Stane Rape, učitelj na III. m. deš. lj. šoli v Ljubljani, sin okr. šol. nadzornika g. Andreja Rapeta. — Čestitamo!

— **Vse prijatelje »Zvončka«** nujno prosimo naj nam prijavijo imena novih naročnikov vsaj do 1. decembra, da nam bo mogoče prvo številko prihodnjega letnika natisniti v zadostni nakladi. — Kdor še ni poravnal naročnine, naj to gotovo stori do 1. decembra, ker mu sicer ne bomo dostavili zadnje (12.) številke letošnjega letnika. — Tovariši in tovarišice na delo!

— **Iz Vel. Lašč.** Pred kratkim se je od nas poslovil mož-poštenjak, **tov. Franc Štefančič** ki je kot nadučitelj služboval dolgih 19 let na tukašnji šoli. Bil je priznani marljiv in vesten učitelj ter obče znana in priljubljena osebnost trdnega značaja. Ob priliki poslovilne konference učiteljsva je poklonil 75 Din, ostalo učiteljsvo pa je zložilo 90 Din za tukašnje revno šolsko mladino. — Na presrčnem poslovilnem večeru, ki so se ga udeležili vsi tisti, ki so poznali v njem in njegovi družici mirne in značajne duše, se je nabralo za Sokolski dom v Vel. Laščah 134 Din 75 p. — Vrlemu učitelju in dobremu tovarišu, kot tudi njegovi družici, želimo obilo sreče in zadovoljnosti na novem službenem mestu. Sosedom Ribničanom pa zamoremo le čestitati na taki pridobitvi.

— **Iz Semiča**, 16. dne pr. m. je umrl vpkopojeni **šolski ravnatelj tovarš Matko Bartel**. Delaven in vesel, kakor je bil vse življenje, je delal in bil dobre volje do poslednje ure. Dopoldne je še uradoval v posojilnici, obiskal, kakor vsak dan, svoje tovariše pri obedu nekoliko zapel, ob 16. uri pa je njemu zapel mrtvaški zvon. Kako je bil spoštovan in priljubljen, je dokazal njegov pogreb. Tovariši, mnogo tovariševih pogrebov sem že videl, a tako veličastnega, kakor je bil Bartel-iev, še ne! Šolska mladina, požarna bramba, delavsko društvo, polnoštevilni posojilniški in občinski odbor, nad 30 tovarišev, 12 duhovnikov in nebroj ljudstva je spremilo tovariša k počitku. Ob grobu se je od njega poslovil predsednik Belokranjskega učiteljskega društva tovariš Barle in v imenu ljudstva prior nemškega viteškega reda Valerij Učak. Spavaj sladko vrli tovariši!

— **Prekmurci!** Naše — Mursko-soboško — društvo šteje 97 članov. Med nami je 24 »članov« ki še niso vplačali ni vinarja članarine za tekoče leto, 17 je sa onih, ki so poravnali članarino le delno. — K temu se pripominja, da je tov. blagajničarka zaostaleže ponovno opominjala seveda, brezuspješno. Prijatelji(ice), dolžniki in dolžnice! Tako ne gre! — Naša blagajna mora zadostiti glavni blagajni v Ljubljani, ta zopet v Beogradu. — Ako kdo misli, da je lahko član društva brez članarine, se moti! — Če ne bo to pomagalo pridemo v kratkem na dan z imeni. — Odbor.

— **Kapa »Hyg«** za pokončavanje glavnih uši. Opozorjamo vse šole na današnji inerat ter priporočamo to izborno sredstvo vsem šolam v nabavo. — Ni je menda šole, kjer bi se ne pojavile že med učenci uši, ki povzročajo šol, staršem in učiteljsvu mnogo nepravil. Kapa za uničevanje uši priporočajo vsi šolski zdravniki in je v uporabi na nešteti šolah. Vsaka šola naj bi se okoristila z enkratnim malenkostnim izdatkom s to pripravo, ki jo priporoča tudi višji šolski svet. Vsa šolska vodstva dobe v kratkem natančneše podatke in navodila.

— **Na Vernih duš dan** se je zbralo v Učiteljski tiskarni nekaj voditeljev osnovnih šol, ki so pooblastili tovariša Janka Žirovnika, naj opozori viš. šol. svet, da so

vodi učenca do delavnosti, zato je velikega pomena v vzgoji.

f) Ljubezen do prirode in domovine.

Nabožna čustva.

Novodobni risarski pouk prevzema svoje pobude le iz prirode. Na ta način vodi učenca, da mora prirodo opazovati, jo spoznavati, jo občudovati. Ker jo pozna natančno, zlasti njeno lepoto in njene skrivnosti, se izčim spoštovanje do nje in končno ljubezen.

Z ljubeznijo do nje pa se vzbudi tudi ljubezen do domovine. Kdor je študiral krasoto domovine s svinčnikom in čopičem v roki, temu se bode vtisnila neizbrisljivo v srce. Le kdor jo dobro pozna, mora ljubiti kako stvar. Risanje daje hrane ljubezni do domovine.

Z ljubeznijo do prirode in domovine se vzbudi čustva do izvira vse popolnosti in lepote. g) Uživanje umetnosti.

Vir umetnosti je bil vsikdar študij prirode. Kdor hoče umetnino umeti in jo uživati, mora poznati tudi vire, iz katere umetnost zajema. Sicer ne more poznati razmerja med prirodo in umetnostjo. Zato pa si je tudi nadel ris. pouk nalogo, prirodo študirati,

jim bile ukinjene opravilne doklade, ki so jim v dekretih priznane in se vštetojajo tudi v pokojnino in zaprosi, da stori primerne korake, da se to ukinjenje razveljavi in se naknadno izplačajo zaostale doklade.

— **Razpis nadučiteljske službe pri Sv. Vidu p. Ptuj.** Nadučiteljska služba na šestrazredni osnovni šoli v Sv. Vidu pri Ptuj se je po pomoči razpisala kot štiri razredna.

Naša samoizobrazba.

— **»O domoljublju«**, predaval pri Okrajnem učiteljskem društvu za Prekmurje v Murski Soboti, dne 11. novembra t. l. tov. Tone Lazar.

— **»O postanku in razvoju družabnega reda«**, predaval pri Gornjegrskem učit. društvu, dne 4. novembra t. l. tov. Sotler.

— **»Protestantska doba in njeno šolstvo v Sloveniji«**, predaval pri Kamniškem učit. društvu dne 8. novembra t. l. tov. Ciril Petrovec.

Nove knjige in druge publikacije.

— **kpl Iz knjige nasilja.** (Ob obletnici rapalske pogodbe — 12. novembra 1922). Izdal »Pokrajinski odbor Jugoslovanske Matice v Ljubljani«. Natisnila Učiteljska tiskarna, 1922.

— **kpl Mati narave pripoveduje.** Prirodopisne pravljice. Spisal K. Ewald. Slovenski mladini povedal P. H. — Natisnila in založila Učiteljska tiskarna. — 24 Din.

— **kpl Antologija savremene jugoslovanske lirike.** Dr. Mirko Deanović i Ante Petavić. Izdaje knjižare Vinko Juric — Split. 1922. Cena 30 Din.

— **kpl Tiskovna zadruga v Ljubljani.** V naši založbi je ravnokar izšla knjiga **Anton Melik: Jugoslavija II. del** (zemljepis) I. snopič. Strani 296. Cena 21 Din, po pošti 1,51 Din več.

— **kpl Planinski koledar.** Uredil Fr. Kocbek, nadučitelj v p. v Gornjem gradu. Založil Bruno Rotter v Mariboru, Krekova ulica 5. Cena 6,50 Din, s pošto 7 Din.

— **kpl Za Miklavža primer n dar mladini** je najnovejša knjiga »Mati narava pripoveduje«, prirodopisne pravljice. Spisal K. Ewald. Slovenski mladini prevedel P. H. Natisnila in založila Učiteljska tiskarna. Cena lepo vezani knjigi 24 Din.

— **kpl V. Řepa: Český rychlopis.** Cena 0,20 Kč. — Tisk. Bisk. knjižstarna C. Budejovice. — Nákł. Vlastním.

— **kpl Družba sv. Cirila in Metoda** razpošilja koledar za leto 1923. s prošnjo, da ga blagovolite sprejeti in porabiti priloženo položnico. Cena koledarju je 10 Din. Preplačila se hvalježno sprejemajo. Kdor bi ne hotel obdržati koledarja, naj ga izvoli v teku 8 dni vrniti v istem zavoju s pripomnjo: Nazaj! Ne sprejem! Takih vrnitev ne želi, marveč se nadeja prilaznega sprejema in plačila vodstvo. — Kdor koledarja ni prejel, naj piše ponj! Ne zabite C. M. D.!

— **kpl Slovenski pesniki in pisatelji. (Primereno za Miklavža mladini)** — Za mladino prirejata Fran Erjavec in Pavel Flerč. Tiska, izdaja in zalaga »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani. Doslej so izšli: II. zvezek: Fran Levstik, ilustr. A. Koželj, cena elegantno vezan 20 Din. III. zvezek: Matija Valjavec, ilustr. R. Šubic, elegantno vezan 30 Din. V. zvezek: Fran Erjavec, ilustr. F. Podrekar, cena elegantno vezan 40 Din. V tisku je: X. zvezek: Josip Stritar, ilustr. S. Santel. Pripravljata se: VII. zvezek: Simon Jenko, XII. zvezek: Janko Kersnik. Zbirka bo obsegala vse najboljšie slovenske pisatelje in bo ilustrirana od prvih slovenskih umetnikov, tako, da bo podala popoln pregled slovenske književnosti in upodabljačo umetnosti. Ne smela bi manjkati v nobeni slovenski hiši. Primereno kot Miklavževo darilo mladini!

Naše narodno prosvetno delo.

Šolski odri in pevski zbori.

— **po Otroški odri ne delujejo le dobro, marveč izvrstno.** Hajdina pri Ptuj. Bilo je dne 23. julija t. l. Neznosno vroč nedeljski popoldan. Vsi prebivalci ptujkega mesta so se pred žrečim solncem takorekoč poskrili po svojih stanova-

zvezo med prirodo in umetnostjo razumeti pomagati in narod vzgojevati, da res občuti užitek, ko motri umotvore.

Šola je že gojila od nekaj zmisel za umetnost; storila pa je to in stori še danes enostransko. Za pesništvo skrbi snov iz čitanja, za godbo petje; gledališče goji dramsko umetnost. Prirejajo se predstave za učence in predstave, kjer sami nastopajo. Za ples in ritmično gibanje skrbi telovadba.

Upodabljača umetnost ostala je pastorek. Naj bi se to predručilo z opazovanjem umetnin, in da se umetnine razumejo, naj pomaga risanje, sploh pouk v upodabljanju.

Narod naj bi dobival hrane za najplemenitejša čustva, ko bi posecal cerkve, muzeje, zbirke slikarji in skulptur in druge umetniške zavode, da bi se ne vdal tistim nižjim čustvom, ki so za njegovo vzgojo in za narod propad.

Iz vsega zgoraj navedenega posnamemo. Risarski pouk pospešuje kot vsakega razumljiv jezik vse dušne zmožnosti najbolj tako, da čisti nazore in predstave, in učinkuje na čustvo vzgojno in plemenito, ker daje vsem višjim čustvom hrane.

(Dalje prihodnjič.)

njih. Meni pa kljub vročini ni dalo občutka doma. Le ven le ven iz zaduhlega zidovja v prosto naravo! Izprehod me popelje preko dravskega mostu do cesti v prijazno poljsko vas na Hajdino. V neposredni bližini vaške cerkve na nekotliko vzvišenem terenu sredi zelene trate zapazim lično poslopje, katerega je ljudstvo naravnost oblegalo. Mnogo ljudi pa je bilo še videti na številnih potih in so ti imeli vsi svoje korake usmerjene tječaj. V vojni dobi bi bil mislil, da se tam deli podpora. Mikalo me je, da poizvem, kaj bi naj to bilo, kaj to pomenilo. Radovednost mi je utešil naglih korakov za menoj prišedši pristen »polanec«, ki mi je kratko z nekakim posebnim ponosom in povdarskom razložil, da je to poslopje na š (hajdinski Izobraževalni dom v katerem imajo naši (hajdinski) šolarji danes neko predstavo ter bo treba nekoliko hitreje stopiti da se nič ne zamudi, ker bo, kakor so to otroci že doma znali povedati, prireditev »hudo« lepa. Kmalu nato sem že stal ali bolj resnično povedano, nekako plaval v do zadnjega kotička zasedeni, nabito polni, dokaj obsejni pristični dvorani, prišel pa sem se notri s pomočjo drugih na nek čuden način — skozi okno kajti skozi vrata zaradi prenapolnjenosti dvorane ni bilo mogoče.

Hrup do dvorani se je nenadoma polegel. Pred zastor je stopil šolski vodja, govoril navzočim nekoliko primernih, navdušujočih besed v pozdrav in obrazložil na kratko vzpored in namen prireditve. Po danem znamenju se je zastor dvignil. Nastala je grobna tišina. Na oder so v najlepšem redu prikorakali šolarji-pevci, 40—50 po številu. Brez kakršnegakoli prerivanja je vsak zavzel svoj mu že poorej določen prostor. Že samo ta discipliniranost je napravila na gledalce zelo dober utis. Kai pa šele petje! — Nismo se mogli dovolj načuditi vsestranski dovršenosti istega. Učitelj Pogurje je kot vodja pevskih točk pokazal svoje zmožnosti na glasbenem polju in neumorno delavnost, ki zasluži nedeljeno priznanje. Kot pevske točke so bile na vzporedu Škraupova: »Kje dom je moj«, Fleišmanova: »Beseda sladka domovina«, Koroška narodna: »Gorčez izero«. Novotnyjeva: »Krasen pogled na ta nežan svet« in kot zaključek Narodna himna: »Bože pravde«. Odmore v oddih pevcem so izpolnile deklamacije. Kot deklamatorji so nastopali učenci in učenke od početnega do najvišjega, to je 6. razreda ter prednašali Končan: »Otrokovo domoljublje«, »Nekaj o nosku«, »Jaz na nekaj vem«, Župančič: »Pripovedka o nosku«, Černež: »Bogdanček Jugoslovaneček«, »Na izletu«, Gregorčič: »Siromak in življenje ni praznik«, Aškerc: »Svetinja« in Maister: »Na straži«. Otroci so nastopali neprisiženo, samozavestno in prednašali ljubko blagolglasno, gladko, s pravilnim nepretiranim naglasovanjem ter se lahko reče, da so tu poedini razredniki tekmovali za najboljši uspeh. Pila se je poznala in je docela prišla na svoj račun.

Kai pa nai še h koncu rečem o igri »Laznjiva Milena«, s katero se je prireditev zaključila. Po moji popolnoma nepristranski sodbi je bila igra krona celi prireditvi. Da se zamore z navadno in priprosto vaško deco v tem pogledu doseči takšen uspeh, do tega dne nisem veriel. Mladi igralci so igro v celem obvladali in zato so nastopali mirno in brezhibno. Pozlobite v igro je bila popolna. Igrali so s srecem in to je bilo tisto, da je igra tako učinkovala. Koliko potrežljivosti, truda in časa pa je bilo v dosegu takega uspeha treba, bode pa najbolje vedela učiteljica Anica Bezjakova, ki je igro vodila in pa njene tovarišice sotrudnice. Izrednemu moralnemu uspehu nasproti je stal v ravnotežju gmotni uspeh, saj je nesla ta prireditev ako sem prav slišal, 1000 Din. Za razmere na deželi nekaj posebno redkega. Vodstvu hajdinske šole, tamošnjemu učiteljsvu sploh celi šoli pa je na dovršenem splošnem uspehu častitati. Le tako po začrtani poti naprej! Na ta način bo mladina kmalu naša in z njo tudi narod. — Prihodnjih prireditev pa ne prirečajte le za domačine in za tiste, ki na nie le slučajno pridejo, kakor na pr. iaz, ampak tudi za svoje sosede, zato iste primerno in pravočasno razglasite! Zdravo!

Klosterski —
— **po Iz prijaznega Št. Vida pri Grobelnem** smo iz časopisov posneli sledečo novico: V nedeljo, 22. oktobra so priredili naši fantje in dekleta v šoli žalogro »Mlinar in njegova hči«. Dolgo časa že ni bilo pri nas nobene igre, zato so prišli ljudje od vseh strani da vidijo zopet domače fante in dekleta na odru. Ti so za-

res dobro igrali. Kar čudili smo se mirnosti in sigurnosti s katero so nastopali. Vsak se je vživel v svojo vlogo kakor star, že izkušen igralec. Gledalci so bili izredno zadovoljni in izrazili so željo, naj se igra ponovi. Le škoda, da je slabo vreme v nedeljo, 29. oktobra odvrnilo mnogo ljudi, ki bi sicer prišli k ponovitvi. Hvalježni smo igralcem za prireditev, ki je bila nam lep užitek dobredelnosti pa je prinesla lepe dohodke. Glavno delo in skrb obeh prireditev je imel seveda učitelj in igrovodja Franio Pogačnik, ki delujeta že skoraj dve desetletji. Pa tudi drugo učiteljsvo je vrlo pridno na delu za blagor in napredek naroda. Vsem činiteljem na kulturnem polju čast in hvala!!

Književnost in umetnost.

— **k Iz knjige nasilja.** (Ob obletnici rapalske pogodbe.) Cilji laškega nasilja. — Knjiga nasilja. — Cerkevne razmere. — Naša društva. — Politično življenje. — Laška justica. — Kruški dogodki. — 12. novembra 1920.

— **k Antologija savremene jugoslovanske lirike.** Iz predgovora: Opča želja za uzajamnimi upoznavanjem tekovina svih delova našega naroda navela nas je, da se latimo ovog pokušaja. Budiči da do sada nismo imali antologije, u kojoj bi bio skupno sabran izbor iz sva tri dela naše književnosti, hteli smo da ovom knjigom u prvom redu pridonosimo našem međusobnom poznavanju i zblizniku na književnom polju. — Nismo išli za tim da damo potpuno pregled razvitka naše novije lirike, već smo voleli da pružimo strogim izborom ono, što je po našem sudu najbolje u našoj savremenoj lirici. Vođeni ovim estetskim kriterijem morali smo ili potpuno izostaviti ili izvrstiti tek neke pesme izvesnih pesnika, koji su samo za svoje doba mogli nešto da znače, te im poezija nije mogla da preživi ukus periode, u kojoj je nastala. Pri izabiranju pesama pojedinih pesnika bio nam je takođe uvek merodavan estetski momenat, i zato se nije moglo svakog pesnika ujedno i potpuno prikazati i okarakterisati, kako bi to zahtevale književna kritika i povest književnosti. — Ograničili smo se na savremenu liriku nešto zbog toga, što su starija kao i novija lirika već bar nekako poznate i po dosadanjim antologijama, a nešto i zato, što su one danas više predmetom specialnijeg zanimanja, dok je savremena poezija donekle najaktuelnija, te može više da zanima i našu širu publiku. — Jedna među najvećim poteškoćama pri sastavljanju ovog prvog pokušaja, da se u jednoj antologiji skupno prikažu sve tri grane naše lirike, bila je tome, što još nemamo jedne povesti književnosti, koja bi zahvatila i skupno obradila celu našu troimenu književnost. Zato smo svrstali zasebno i paralelno pojedine skupine, srpsku, hrvatsku i slovensku, prema tome kako su se one zasebno i paralelno razvijale, iako su bile u međusobnim vezama. — Razdelili smo zbirku u tri dela prema historičkim periodama, koje teku donekle paralelno kod sva tri dela naše književnosti. Od realizma, preteče novog pokreta u poeziji, prelazimo preko Moderne na današnji stadij naše najnovije lirike. Ovakova je razdeoba ispravna, kada se prikazuju skupno sve tri grane naše lirike, jer pesnički prolizvođi jedne periode imaju međusobno više srodnosti, pa bili iz ma kojeg dela naše troimene lirike, nego li pesme dviju raznih perioda a istoimenog ogranka. — Nužno ograničenje opsega knjige onemogućilo nam je da izvrstimo nekoje dobre, ali odulie pesme (n. pr. Zupančičevu »Dumu«, Nazora »Kiklopa«, i dr.). Jednako je izostala i po koja dobra pesma dobrih pesnika, da ustupi mesto relativno slabijoj, iako dobroj pesmi koieg manjeg pesnika, jer bismo se inače bili morali ograničiti na preman broj pesnika. — Dajemo javnosti ovaj pokušaj, jako svesni nemogućnosti da se ovakovom radnjom zadovolji ijednog pesnika, ipak u nadi, da će ovaj prvi pokušaj pospešiti i olakotiti dalji rad na ovom polju te da će ga se uskoro doterati i upotpuniti. — U Splitu decembra 1921.

— **k 2. Sv. »Učitelja«** — za oktobar 1922. god. Mlh. M. Stanojević, Osnovi za izradu nastavnog plana i programa za narodne škole. Drag. Branković, N. Sad, Eksperimentalna Psihologija kao prirodna nauka. Dr. Paja Radosavljević, Nju-jork, Moderne metode za odabiranje vrlo darovitih đaka. Andra Gavrilović, Beograd, O Gundulićevoj Etici. Čed. Bušetić, Prilep, Priprema za početno čitanje i pisanje. Ch. Letourneau, Definiš mentalitet u prev. od H. P. Miloševića uč. — Školski život. Vuj. Pešković, Beograd, Na početku nastavnog rada u osnovnoj školi. — Prosvetni pregled. Kraljevina SHS. — Bugarska — Sjedinjene Američke Države — Francuska — Engleska — Švajcarska. — Književni pregled. A) Doma čihknjiga. Sreten Dimit. Iz carstva mraka, ref. Dim. Đ. Dim. B) Stranah. F. A. Soukup. Uvod do etniku, ref. Bl. M. Radojevića. — Književne be-ra. Ludwig von Bethoven, ref. Drag. P. Ilića. — Beleške: Nova žen. učit. škola. — Regulisanje crkveno-školskih pitanja s Rumunijom. — Izložba u Obdaništu. — Preuređenje Gl. Prosv. Saveta. — Zakon o građ. školama. — Priznanja godina službe. — Turski udžbenici. — O osnovima južno-slovenske kulture. — Proslava Kumonovske bitke. — Ispiti zrelosti u srednjim školama. — Nastava pevanja. — Statistika.

— **k Anton Melik: Jugoslavija (Zemljepis).** II. del. I. snopič. Pota in cilji 11—12. zvezek. Strani 296. Drugi del Melikove Jugoslavije je pravkar izšel in prinaša v prvem snopiču podoben popis pokrajin in mest v Sloveniji, Istri, Hrvatski in Slavoniji, Dalmaciji ter Bosni in Hercegovini. Popis ostalih pokrajin naše države izide v drugem snopiču še pred Božičem. Delo se odlikuje po točnih in natančnih podatkih na podlagi ljudskega štetja iz leta 1921 ter bo dobro služil ne samo šolam temveč tudi trgovcem in vsakomur ki hoče spoznati našo državo. Finejša izdaja celega drugega dela izide pozneje.

— **k »Mati narava pripoveduje«**, prirodopisne pravljice. Pripovedke, ki jih diči izredno

Stane Rape, učitelj na III. m. deš. lj. šoli v Ljubljani, sin okr. šol. nadzornika g. Andreja Rapeta. — Čestitamo!

— **Vse prijatelje »Zvončka«** nujno prosimo naj nam prijavijo imena novih naročnikov vsaj do 1. decembra, da nam bo mogoče prvo številko prihodnjega letnika natisniti v zadostni nakladi. — Kdor še ni poravnal naročnine, naj to gotovo stori do 1. decembra, ker mu sicer ne bomo dostavili zadnje (12.) številke letošnjega letnika. — Tovariši in tovarišice na delo!

— **Iz Vel. Lašč.** Pred kratkim se je od nas poslovil mož-poštenjak, **tov. Franc Štefančič** ki je kot nadučitelj služboval dolgih 19 let na tukašnji šoli. Bil je priznani marljiv in vesten učitelj ter obče znana in priljubljena osebnost trdnega značaja. Ob priliki poslovilne konference učiteljsva je poklonil 75 Din, ostalo učiteljsvo pa je zložilo 90 Din za tukašnje revno šolsko mladino. — Na presrčnem poslovilnem večeru, ki so se ga udeležili vsi tisti, ki so poznali v njem in njegovi družici mirne in značajne duše, se je nabralo za Sokolski dom v Vel. Laščah 134 Din 75 p. — Vrlemu učitelju in dobremu tovarišu, kot tudi njegovi družici, želimo obilo sreče in zadovoljnosti na novem službenem mestu. Sosedom Ribničanom pa zamoremo le čestitati na taki pridobitvi.

— **Iz Semiča**, 16. dne pr. m. je umrl vpkopojeni **šolski ravnatelj tovarš Matko Bartel**. Delaven in vesel, kakor je bil vse življenje, je delal in bil dobre volje do poslednje ure. Dopoldne je še uradoval v posojilnici, obiskal, kakor vsak dan, svoje tovariše pri obedu nekoliko zapel, ob 16. uri pa je njemu zapel mrtvaški zvon. Kako je bil spoštovan in priljubljen, je dokazal njegov pogreb. Tovariši, mnogo tovariševih pogrebov sem že videl, a tako veličastnega, kakor je bil Bartel-iev, še ne! Šolska mladina, požarna bramba, delavsko društvo, polnoštevilni posojilniški in občinski odbor, nad 30 tovarišev, 12 duhovnikov in nebroj ljudstva je spremilo tovariša k počitku. Ob grobu se je od njega poslovil predsednik Belokraniskega učiteljskega društva tovariš Barle in v imenu ljudstva prior nemškega viteškega reda Valerij Učak. Spavaj sladko vrli tovariši!

— **Prekmurci!** Naše — Mursko-soboško — društvo šteje 97 članov. Med nami je 24 »članov« ki še niso vplačali ni vinarja članarine za tekoče leto, 17 je sa onih, ki so poravnali članarino le delno. — K temu se pripominja, da je tov. blagajničarka zaostaleže ponovno opominjala seveda, brezuspješno. Prijatelji(ice), dolžniki in dolžnice! Tako ne gre! — Naša blagajna mora zadostiti glavni blagajni v Ljubljani, ta zopet v Beogradu. — Ako kdo misli, da je lahko član društva brez članarine, se moti! — Če ne bo to pomagalo pridemo v kratkem na dan z imeni. — Odbor.

— **Kapa »Hyg«** za pokončavanje glavnih uši. Opozorjamo vse šole na današnji inerat ter priporočamo to izborno sredstvo vsem šolam v nabavo. — Ni je menda šole, kjer bi se ne pojavile že med učenci uši, ki povzročajo šol, staršem in učiteljsvu mnogo nepravil. Kapa za uničevanje uši priporočajo vsi šolski zdravniki in je v uporabi na nešteti šolah. Vsaka šola naj bi se okoristila z enkratnim malenkostnim izdatkom s to pripravo, ki jo priporoča tudi višji šolski svet. Vsa šolska vodstva dobe v kratkem natančneše podatke in navodila.

— **Na Vernih duš dan** se je zbralo v Učiteljski tiskarni nekaj voditeljev osnovnih šol, ki so pooblastili tovariša Janka Žirovnika, naj opozori viš. šol. svet, da so

vodi učenca do delavnosti, zato je velikega pomena v vzgoji.

f) Ljubezen do prirode in domovine.

Nabožna čustva.

Novodobni risarski pouk prevzema svoje pobude le iz prirode. Na ta način vodi učenca, da mora prirodo opazovati, jo spoznavati, jo občudovati. Ker jo pozna natančno, zlasti njeno lepoto in njene skrivnosti, se izčim spoštovanje do nje in končno ljubezen.

Z ljubeznijo do nje pa se vzbudi tudi ljubezen do domovine. Kdor je študiral krasoto domovine s svinčnikom in čopičem v roki, temu se bode vtisnila neizbrisljivo v srce. Le kdor jo dobro pozna, mora ljubiti kako stvar. Risanje daje hrane ljubezni do domovine.

Z ljubeznijo do prirode in domovine se vzbudi čustva do izvira vse popolnosti in lepote. g) Uživanje umetnosti.

Vir umetnosti je bil vsikdar študij prirode. Kdor hoče umetnino umeti in jo uživati, mora poznati tudi vire, iz katere umetnost zajema. Sicer ne more poznati razmerja med prirodo in umetnostjo. Zato pa si je tudi nadel ris. pouk nalogo, prirodo študirati,

jim bile ukinjene opravilne doklade, ki so jim v dekretih priznane in se vštetojajo tudi v pokojnino in zaprosi, da stori primerne korake, da se to ukinjenje razveljavi in se naknadno izplačajo zaostale doklade.

— **Razpis nadučiteljske službe pri Sv. Vidu p. Ptuj.** Nadučiteljska služba na šestrazredni osnovni šoli v Sv. Vidu pri Ptuj se je po pomoči razpisala kot štiri razredna.

Naša samoizobrazba.

— **»O domoljublju«**, predaval pri Okrajnem učiteljskem društvu za Prekmurje v Murski Soboti, dne 11. novembra t. l. tov. Tone Lazar.

— **»O postanku in razvoju družabnega reda«**, predaval pri Gornjegrskem učit. društvu, dne 4. novembra t. l. tov. Sotler.

— **»Protestantska doba in njeno šolstvo v Sloveniji«**, predaval pri Kamniškem učit. društvu dne 8. novembra t. l. tov. Ciril Petrovec.

Nove knjige in druge publikacije.

— **kpl Iz knjige nasilja.** (Ob obletnici rapalske pogodbe — 12. novembra 1922). Izdal »Pokrajinski odbor Jugoslovanske Matice v Ljubljani«. Natisnila Učiteljska tiskarna, 1922.

— **kpl Mati narave pripoveduje.** Prirodopisne pravljice. Spisal K. Ewald. Slovenski mladini povedal P. H. — Natisnila in založila Učiteljska tiskarna. — 24 Din.

— **kpl Antologija savremene jugoslovanske lirike.** Dr. Mirko Deanović i Ante Petavić. Izdaje knjižare Vinko Juric — Split. 1922. Cena 30 Din.

— **kpl Tiskovna zadruga v Ljubljani.** V naši založbi je ravnokar izšla knjiga **Anton Melik: Jugoslavija II. del** (zemljepis) I. snopič. Strani 296. Cena 21 Din, po pošti 1,51 Din več.

— **kpl Planinski koledar.** Uredil Fr. Kocbek, nadučitelj v p. v Gornjem gradu. Založil Bruno Rotter v Mariboru, Krekova ulica 5. Cena 6,50 Din, s pošto 7 Din.

— **kpl Za Miklavža primer n dar mladini** je najnovejša knjiga »Mati narava pripoveduje«, prirodopisne pravljice. Spisal K. Ewald. Slovenski mladini prevedel P. H. Natisnila in založila Učiteljska tiskarna. Cena lepo vezani knjigi 24 Din.

— **kpl V. Řepa: Český rychlopis.** Cena 0,20 Kč. — Tisk. Bisk. knjižstarna C. Budejovice. — Nákł. Vlastním.

— **kpl Družba sv. Cirila in Metoda** razpošilja koledar za leto 1923. s prošnjo, da ga blagovolite sprejeti in porabiti priloženo položnico. Cena koledarju je 10 Din. Preplačila se hvalježno sprejemajo. Kdor bi ne hotel obdržati koledarja, naj ga izvoli v teku 8 dni vrniti v istem zavoju s pripomnjo: Nazaj! Ne sprejem! Takih vrnitev ne želi, marveč se nadeja prilaznega sprejema in plačila vodstvo. — Kdor koledarja ni prejel, naj piše ponj! Ne zabite C. M. D.!

— **kpl Slovenski pesniki in pisatelji.** (Primereno za Miklavža mladini!) — Za mladino prirejata Fran Erjavec in Pavel Flerč. Tiska, izdaja in zalaga »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani. Doslej so izšli: II. zvezek: Fran Levstik, ilustr. A. Koželj, cena elegantno vezan 20 Din. III. zvezek: Matija Valjavec, ilustr. R. Šubic, elegantno vezan 30 Din. V. zvezek: Fran Erjavec, ilustr. F. Podrekar, cena elegantno vezan 40 Din. V tisku je: X. zvezek: Josip Stritar, ilustr. S. Santel. Pripravljata se: VII. zvezek: Simon Jenko, XII. zvezek: Janko Kersnik. Zbirka bo obsegala vse najboljšie slovenske pisatelje in bo ilustrirana od prvih slovenskih umetnikov, tako, da bo podala popoln pregled slovenske književnosti in upodablajoče umetnosti. Ne smela bi manjkati v nobeni slovenski hiši. Primereno kot Miklavževo darilo mladini!

Naše narodno prosvetno delo.

Šolski odri in pevski zbori.

— **po Otroški odri ne delujejo le dobro, marveč izvrstno.** Hajdina pri Ptuj. Bilo je dne 23. julija t. l. Neznosno vroč nedeljski popoldan. Vsi prebivalci ptujkega mesta so se pred žrečim solncem takorekoč poskrili po svojih stanova-

zvezo med prirodo in umetnostjo razumeti pomagati in narod vzgojevati, da res občuti užitek, ko motri umotvore.

Šola je že gojila od nekaj zmisel za umetnost; storila pa je to in stori še danes enostransko. Za pesništvo skrbi snov iz čitanja, za godbo petje; gledališče goji dramsko umetnost. Prirejajo se predstave za učence in predstave, kjer sami nastopajo. Za ples in ritmično gibanje skrbi telovadba.

Upodablajoča umetnost ostala je pastorek. Naj bi se to predručilo z opazovanjem umetnin, in da se umetnine razumejo, naj pomaga risanje, sploh pouk v upodabljanju.

Narod naj bi dobival hrane za najplemenitejša čustva, ko bi posecal cerkve, muzeje, zbirke slikarji in skulptur in druge umetniške zavode, da bi se ne vdal tistim nižjim čustvom, ki so za njegovo vzgojo in za narod propad.

Iz vsega zgoraj navedenega posnamemo. Risarski pouk pospešuje kot vsakega razumljiv jezik vse dušne zmožnosti najbolj tako, da čisti nazore in predstave, in učinkuje na čustvo vzgojno in plemenitno, ker daje vsem višjim čustvom hrane.

(Dalje prihodnjič.)

njih. Meni pa kljub vročini ni dalo občutka doma. Le ven le ven iz zaduhlega zidovja v prosto naravo! Izprehod me popelje preko dravskega mostu do cesti v prijazno poljsko vas na Hajdino. V neposredni bližini vaške cerkve na nekotliko vzvišenem terenu sredi zelene trate zapazim lično poslopje, katerega je ljudstvo naravnost oblegalo. Mnogo ljudi pa je bilo še videti na številnih potih in so ti imeli vsi svoje korake usmerjene tječaj. V vojni dobi bi bil mislil, da se tam deli podpora. Mikalo me je, da poizvem, kaj bi naj to bilo, kaj to pomenilo. Radovednost mi je utešil naglih korakov za menoj prišedši pristen »polanec«, ki mi je kratko z nekakim posebnim ponosom in povdarskom razložil, da je to poslopje na š (hajdinski Izobraževalni dom v katerem imajo naši (hajdinski) šolarji danes neko predstavo ter bo treba nekoliko hitreje stopiti da se nič ne zamudi, ker bo, kakor so to otroci že doma znali povedati, prireditev »hudo« lepa. Kmalu nato sem že stal ali bolj resnično povedano, nekako plaval v do zadnjega kotička zasedeni, nabito polni, dokaj obsejni pristični dvorani, priril pa sem se notri s pomočjo drugih na nek čuden način — skozi okno kajti skozi vrata zaradi prenapolnjenosti dvorane ni bilo mogoče.

Hrup do dvorani se je nenadoma polegel. Pred zastor je stopil šolski vodja, govoril navzočim nekoliko primernih, navdušujočih besed v pozdrav in obrazložil na kratko vzpored in namen prireditve. Po danem znamenju se je zastor dvignil. Nastala je grobna tišina. Na oder so v najlepšem redu prikorakali šolarji-pevci, 40—50 po številu. Brez kakršnegakoli prerivanja je vsak zavzel svoj mu že poorej določen prostor. Že šamo ta discipliniranost je napravila na gledalce zelo dober utis. Kai pa šele petje! — Nismo se mogli dovolj načuditi vsestranski dovršenosti istega. Učitelj Pogurje je kot vodja pevskih točk pokazal svoje zmožnosti na glasbenem polju in neumorno delavnost, ki zasluži nedeljeno priznanje. Kot pevske točke so bile na vzporedu Škraupova: »Kje dom je moj«, Fleišmanova: »Beseda sladka domovina«, Koroška narodna: »Gorčez izero«. Novotnyjeva: »Krasen pogled na ta nežan svet« in kot zaključek Narodna himna: »Bože pravde«. Odmore v oddih pevcem so izpolnile deklamacije. Kot deklamatorji so nastopali učenci in učenke od početnega do najvišjega, to je 6. razreda ter prednašali Končan: »Otrokovo domoljublje«, »Nekaj o nosku«, »Jaz na nekaj vem«, Župančič: »Pripovedka o nosku«, Černež: »Bogdanček Jugoslovancek«, »Na izletu«, Gregorčič: »Siromak in življenje ni praznik«, Aškerc: »Svetinja« in Maister: »Na straži«. Otroci so nastopali neprisiženo, samozavestno in prednašali ljubko blaglasno, gladko, s pravilnim nepretiranim naglasovanjem ter se lahko reče, da so tu poedini razredniki tekmovali za najboljši uspeh. Pila se je poznala in je docela prišla na svoj račun.

Kai pa nai še h koncu rečem o igri »Laznjiva Milena«, s katero se je prireditev zaključila. Po moji popolnoma nepristranski sodbi je bila igra krona celi prireditvi. Da se zamore z navadno in priprosto vaško deco v tem pogledu doseči takšen uspeh, do tega dne nisem veriel. Mladi igralci so igro v celem obvaldali in zato so nastopali mirno in brezhibno. Pozlobitev v igro je bila popolna. Igrali so s srecem in to je bilo tisto, da je igra tako učinkovala. Koliko potrežljivosti, truda in časa pa je bilo v dosegu takega uspeha treba, bode pa najbolje vedela učiteljica Anica Bezjakova, ki je igro vodila in pa njene tovarišice sotrudnice. Izrednemu moralnemu uspehu nasproti je stal v ravnotežju gmotni uspeh, saj je nesla ta prireditev ako sem prav slišal, 1000 Din. Za razmere na deželi nekaj posebno redkega. Vodstvu hajdinske šole, tamošnjemu učiteljsvu sploh celi šoli pa je na dovršenem splošnem uspehu častitati. Le tako po začrtani poti naprej! Na ta način bo mladina kmalu naša in z njo tudi narod. — Prihodnjih prireditev pa ne prirečajte le za domačine in za tiste, ki na nie le slučajno pridejo, kakor na pr. iaz, ampak tudi za svoje sosede, zato iste primerno in pravočasno razglasite! Zdravo!

Klosterski —
— **po Iz prijaznega Št. Vida pri Grobelnem** smo iz časopisov posneli sledečo novico: V nedeljo, 22. oktobra so priredili naši fantje in dekleta v šoli žaligro »Mlinar in njegova hči«. Dolgo časa že ni bilo pri nas nobene igre, zato so prišli ljudje od vseh strani da vidijo zopet domače fante in dekleta na odru. Ti so za-

res dobro igrali. Kar čudili smo se mirnosti in sigurnosti s katero so nastopali. Vsak se je vživel v svojo vlogo kakor star, že izkušen igralec. Gledalci so bili izredno zadovoljni in izrazili so željo, naj se igra ponovi. Le škoda, da je slabo vreme v nedeljo, 29. oktobra odvrnilo mnogo ljudi, ki bi sicer prišli k ponovitvi. Hvalježni smo igralcem za prireditev, ki je bila nam leu užitek dobredelnosti pa je prinesla lepe dohodke. Glavno delo in skrb obeh prireditev je imel seveda učitelj in igrovodja Franio Pogačnik, ki delujeta že skoraj dve desetletji. Pa tudi drugo učiteljsvo je vrlo pridno na delu za blagor in napredek naroda. Vsem činiteljem na kulturnem polju čast in hvala!!

Književnost in umetnost.

— **k Iz knjige nasilja.** (Ob obletnici rapalske pogodbe.) Cilji laškega nasilja. — Knjiga nasilja. — Cerkevne razmere. — Naša društva. — Politično življenje. — Laška justica. — Kruški dogodki. — 12. novembra 1920.

— **k Antologija savremene jugoslovanske lirike.** Iz predgovora: Opča želja za uzajamnimi upoznavanjem tekovina svih delova našega naroda navela nas je, da se latimo ovog pokušaja. Budiči da do sada nismo imali antologije, u kojoj bi bio skupno sabran izbor iz sva tri dela naše književnosti, hteli smo da ovom knjigom u prvom redu pridonosimo našem međusobnom poznavanju i zblizniku na književnom polju. — Nismo išli za tim da damo potpuno pregled razvitka naše novije lirike, već smo voleli da pružimo strogim izborom ono, što je po našem sudu najbolje u našoj savremenoj lirici. Vođeni ovim estetskim kriterijem morali smo ili potpuno izostaviti ili izvrstiti tek neke pesme izvesnih pesnika, koji su samo za svoje doba mogli nešto da znače, te im poezija nije mogla da preživi ukus periode, u kojoj je nastala. Pri izabiranju pesama pojedinih pesnika bio nam je takođe uvek merodavan estetski momenat, i zato se nije moglo svakog pesnika ujedno i potpuno prikazati i okarakterisati, kako bi to zahtevale književna kritika i povest književnosti. — Ograničili smo se na savremenu liriku nešto zbog toga, što su starija kao i novija lirika već bar nekako poznate i po dosadanjim antologijama, a nešto i zato, što su one danas više predmetom specialnijeg zanimanja, dok je savremena poezija donekle najaktuelnija, te može više da zanima i našu širu publiku. — Jedna među najvećim poteškoćama pri sastavljanju ovog prvog pokušaja, da se u jednoj antologiji skupno prikažu sve tri grane naše lirike, bila je tome, što još nemamo jedne povesti književnosti, koja bi zahvatila i skupno obradila celu našu troimenu književnost. Zato smo svrstali zasebno i paralelno pojedine skupine, srpsku, hrvatsku i slovensku, prema tome kako su se one zasebno i paralelno razvijale, iako su bile u međusobnim vezama. — Razdelili smo zbirku u tri dela prema historičkim periodama, koje teku donekle paralelno kod sva tri dela naše književnosti. Od realizma, preteče novog pokreta u poeziji, prelazimo preko Moderne na današnji stadij naše najnovije lirike. Ovakova je razdeoba ispravna, kada se prikazuju skupno sve tri grane naše lirike, jer pesnički prolivovi jedne periode imaju međusobno više srodnosti, pa bili iz ma kojeg dela naše troimene lirike, nego li pesme dviju raznih perioda a istoimenog ogranka. — Nužno ograničenje opsega knjige onemogućilo nam je da izvrstimo nekoje dobre, ali odulje pesme (n. pr. Zupančičevu »Dumu«, Nazora »Kiklopa«, i dr.). Jednako je izostala i po koja dobra pesma dobrih pesnika, da ustupi mesto relativno slabijoj, iako dobroj pesmi koieg manjeg pesnika, jer bismo se inače bili morali ograničiti na premalen broj pesnika. — Dajemo javnosti ovaj pokušaj, jako svesni nemogućnosti da se ovakovom radnjom zadovolji ijednog pesnika, ipak u nadi, da će ovaj prvi pokušaj pospešiti i olakotiti dalji rad na ovom polju te da će ga se uskoro doterati i upotpuniti. — U Splitu decembra 1921.

— **k 2. Sv. »Učitelja«** — za oktobar 1922. god. Mlh. M. Stanojević, Osnovi za izradu nastavnog plana i programa za narodne škole. Drag. Branković, N. Sad, Eksperimentalna Psihologija kao prirodna nauka. Dr. Paja Radosavljević, Nju-jork, Moderne metode za odabiranje vrlo darovitih đaka. Andra Gavrilović, Beograd, O Gundulićevoj Etici. Čed. Bušetić, Prilep, Priprema za početno čitanje i pisanje. Ch. Letourneau, Definiš mentalitet u prev. od H. P. Miloševića uč. — Školski život. Vuj. Pešković, Beograd, Na početku nastavnog rada u osnovnoj školi. — Prosvetni pregled. Kraljevina SHS. — Bugarska — Sjedinjene Američke Države — Francuska — Engleska — Švajcarska. — Književni pregled. A) Doma čitknjiga. Sreten Dimitić, Iz carstva mraka, ref. Dim. Đ. Dim. B) Stranah. F. A. Soukup, Uvod do etniku, ref. Bl. M. Radojevića. — Književne be-ra, Ludwig von Bethoven, ref. Drag. P. Ilića. — Beleške: Nova žen. učit. škola. — Regulisanje crkveno-školskih pitanja s Rumunijom. — Izložba u Obdaništu. — Preuređenje Gl. Prosv. Saveta. — Zakon o građ. školama. — Priznanja godina službe. — Turski udžbenici. — O osnovima južno-slovenske kulture. — Proslava Kumonovske bitke. — Ispiti zrelosti u srednjim školama. — Nastava pevanja. — Statistika.

— **k Anton Melik: Jugoslavija** (Zemljepis). II. del. I. snopič. Pota in cilji 11—12. zvezek. Strani 296. Drugi del Melikove Jugoslavije je pravkar izšel in prinaša v prvem snopiču podoben popis pokrajin in mest v Sloveniji, Istri, Hrvatski in Slavoniji, Dalmaciji ter Bosni in Hercegovini. Popis ostalih pokrajin naše države izide v drugem snopiču še pred Božičem. Delo se odlikuje po točnih in natančnih podatkih na podlagi ljudskega štetja iz leta 1921 ter bo dobro služil ne samo šolam temveč tudi trgovcem in vsakomur ki hoče spoznati našo državo. Finejša izdaja celega drugega dela izide pozneje.

— **k »Mati narava pripoveduje«**, prirodopisne pravljice. Pripovedke, ki jih diči izredno

Stane Rape, učitelj na III. m. deš. lj. šoli v Ljubljani, sin okr. šol. nadzornika g. Andreja Rapeta. — Čestitamo!

— **Vse prijatelje »Zvončka«** nujno prosimo naj nam prijavijo imena novih naročnikov vsaj do 1. decembra, da nam bo mogoče prvo številko prihodnjega letnika natisniti v zadostni nakladi. — Kdor še ni poravnal naročnine, naj to gotovo stori do 1. decembra, ker mu sicer ne bomo dostavili zadnje (12.) številke letošnjega letnika. — Tovariši in tovarišice na delo!

— **Iz Vel. Lašč.** Pred kratkim se je od nas poslovil mož-poštenjak, **tov. Franc Štefančič** ki je kot nadučitelj služboval dolgih 19 let na tukašnji šoli. Bil je priznani marljiv in vesten učitelj ter obče znana in priljubljena osebnost trdnega značaja. Ob priliki poslovilne konference učiteljsva je poklonil 75 Din, ostalo učiteljsvo pa je zložilo 90 Din za tukašnje revno šolsko mladino. — Na presrčnem poslovilnem večeru, ki so se ga udeležili vsi tisti, ki so poznali v njem in njegovi družici mirne in značajne duše, se je nabralo za Sokolski dom v Vel. Laščah 134 Din 75 p. — Vrlemu učitelju in dobremu tovarišu, kot tudi njegovi družici, želimo obilo sreče in zadovoljnosti na novem službenem mestu. Sosedom Ribničanom pa zamoremo le čestitati na taki pridobitvi.

— **Iz Semiča**, 16. dne pr. m. je umrl vpkopojeni **šolski ravnatelj tovarš Matko Bartel**. Delaven in vesel, kakor je bil vse življenje, je delal in bil dobre volje do poslednje ure. Dopoldne je še uradoval v posojilnici, obiskal, kakor vsak dan, svoje tovariše pri obedu nekoliko zapel, ob 16. uri pa je njemu zapel mrtvaški zvon. Kako je bil spoštovan in priljubljen, je dokazal njegov pogreb. Tovariši, mnogo tovariševih pogrebov sem že videl, a tako veličastnega, kakor je bil Bartel-iev, še ne! Šolska mladina, požarna bramba, delavsko društvo, polnoštevilni posojilniški in občinski odbor, nad 30 tovarišev, 12 duhovnikov in nebroj ljudstva je spremilo tovariša k počitku. Ob grobu se je od njega poslovil predsednik Belokranjskega učiteljskega društva tovariš Barle in v imenu ljudstva prior nemškega viteškega reda Valerij Učak. Spavaj sladko vrli tovariši!

— **Prekmurci!** Naše — Mursko-soboško — društvo šteje 97 članov. Med nami je 24 »članov« ki še niso vplačali ni vinarja članarine za tekoče leto, 17 je sa onih, ki so poravnali članarino le delno. — K temu se pripominja, da je tov. blagajničarka zaostaleže ponovno opominjala seveda, brezuspješno. Prijatelji(ice), dolžniki in dolžnice! Tako ne gre! — Naša blagajna mora zadostiti glavni blagajni v Ljubljani, ta zopet v Beogradu. — Ako kdo misli, da je lahko član društva brez članarine, se moti! — Če ne bo to pomagalo pridemo v kratkem na dan z imeni. — Odbor.

— **Kapa »Hyg«** za pokončavanje glavnih uši. Opozorjamo vse šole na današnji inerat ter priporočamo to izborno sredstvo vsem šolam v nabavo. — Ni je menda šole, kjer bi se ne pojavile že med učenci uši, ki povzročajo šol, staršem in učiteljsvu mnogo nepravil. Kapa za uničevanje uši priporočajo vsi šolski zdravniki in je v uporabi na nešteti šolah. Vsaka šola naj bi se okoristila z enkratnim malenkostnim izdatkom s to pripravo, ki jo priporoča tudi višji šolski svet. Vsa šolska vodstva dobe v kratkem natančneše podatke in navodila.

— **Na Vernih duš dan** se je zbralo v Učiteljski tiskarni nekaj voditeljev osnovnih šol, ki so pooblastili tovariša Janka Žirovnika, naj opozori viš. šol. svet, da so

vodi učenca do delavnosti, zato je velikega pomena v vzgoji.

f) Ljubezen do prirode in domovine.

Nabožna čustva.

Novodobni risarski pouk prevzema svoje pobude le iz prirode. Na ta način vodi učenca, da mora prirodo opazovati, jo spoznavati, jo občudovati. Ker jo pozna natančno, zlasti njeno lepoto in njene skrivnosti, se izčim spoštovanje do nje in končno ljubezen.

Z ljubeznijo do nje pa se vzbudi tudi ljubezen do domovine. Kdor je študiral krasoto domovine s svinčnikom in čopičem v roki, temu se bode vtisnila neizbrisljivo v srce. Le kdor jo dobro pozna, mora ljubiti kako stvar. Risanje daje hrane ljubezni do domovine.

Z ljubeznijo do prirode in domovine se vzbudi čustva do izvira vse popolnosti in lepote. g) Uživanje umetnosti.

Vir umetnosti je bil vsikdar študij prirode. Kdor hoče umetnino umeti in jo uživati, mora poznati tudi vire, iz katere umetnost zajema. Sicer ne more poznati razmerja med prirodo in umetnostjo. Zato pa si je tudi nadel ris. pouk nalogo, prirodo študirati,

jim bile ukinjene opravilne doklade, ki so jim v dekretih priznane in se vštetojajo tudi v pokojnino in zaprosi, da stori primerne korake, da se to ukinjenje razveljavi in se naknadno izplačajo zaostale doklade.

— **Razpis nadučiteljske službe pri Sv. Vidu p. Ptuj.** Nadučiteljska služba na šestrazredni osnovni šoli v Sv. Vidu pri Ptuj se je po pomoči razpisala kot štiri razredna.

Naša samoizobrazba.

— **»O domoljublju«**, predaval pri Okrajnem učiteljskem društvu za Prekmurje v Murski Soboti, dne 11. novembra t. l. tov. Tone Lazar.

— **»O postanku in razvoju družabnega reda«**, predaval pri Gornjegrskem učit. društvu, dne 4. novembra t. l. tov. Sotler.

— **»Protestantska doba in njeno šolstvo v Sloveniji«**, predaval pri Kamniškem učit. društvu dne 8. novembra t. l. tov. Ciril Petrovec.

Nove knjige in druge publikacije.

— **kpl Iz knjige nasilja.** (Ob obletnici rapalske pogodbe — 12. novembra 1922). Izdal »Pokrajinski odbor Jugoslovanske Matice v Ljubljani«. Natisnila Učiteljska tiskarna, 1922.

— **kpl Mati narave pripoveduje.** Prirodopisne pravljice. Spisal K. Ewald. Slovenski mladini povedal P. H. — Natisnila in založila Učiteljska tiskarna. — 24 Din.

— **kpl Antologija savremene jugoslovanske lirike.** Dr. Mirko Deanović i Ante Petavić. Izdaje knjižare Vinko Juric — Split. 1922. Cena 30 Din.

— **kpl Tiskovna zadruga v Ljubljani.** V naši založbi je ravnokar izšla knjiga **Anton Melik: Jugoslavija II. del** (zemljepis) I. snopič. Strani 296. Cena 21 Din, po pošti 1,51 Din več.

— **kpl Planinski koledar.** Uredil Fr. Kocbek, nadučitelj v p. v Gornjem gradu. Založil Bruno Rotter v Mariboru, Krekova ulica 5. Cena 6,50 Din, s pošto 7 Din.

— **kpl Za Miklavža primer n dar mladini** je najnovejša knjiga »Mati narava pripoveduje«, prirodopisne pravljice. Spisal K. Ewald. Slovenski mladini prevedel P. H. Natisnila in založila Učiteljska tiskarna. Cena lepo vezani knjigi 24 Din.

— **kpl V. Řepa: Český rychlopis.** Cena 0,20 Kč. — Tisk. Bisk. knjižstarna C. Budejovice. — Nákł. Vlastním.

— **kpl Družba sv. Cirila in Metoda** razpošilja koledar za leto 1923. s prošnjo, da ga blagovolite sprejeti in porabiti priloženo položnico. Cena koledarju je 10 Din. Preplačila se hvaležno sprejemajo. Kdor bi ne hotel obdržati koledarja, naj ga izvoli v teku 8 dni vrniti v istem zavoju s pripomnjo: Nazaj! Ne sprejem! Takih vrnitev ne želi, marveč se nadeja prilaznega sprejema in plačila vodstvo. — Kdor koledarja ni prejel, naj piše ponj! Ne zabite C. M. D.!

— **kpl Slovenski pesniki in pisatelji. (Primereno za Miklavža mladini)** — Za mladino prirejata Fran Erjavec in Pavel Flerč. Tiska, izdaja in zalaga »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani. Doslej so izšli: II. zvezek: Fran Levstik, ilustr. A. Koželj, cena elegantno vezan 20 Din. III. zvezek: Matija Valjavec, ilustr. R. Šubic, elegantno vezan 30 Din. V. zvezek: Fran Erjavec, ilustr. F. Podrekar, cena elegantno vezan 40 Din. V tisku je: X. zvezek: Josip Stritar, ilustr. S. Santel. Pripravljata se: VII. zvezek: Simon Jenko, XII. zvezek: Janko Kersnik. Zbirka bo obsegala vse najboljši slovenske pisatelje in bo ilustrirana od prvih slovenskih umetnikov, tako, da bo podala popoln pregled slovenske književnosti in upodabljoče umetnosti. Ne smela bi manjkati v nobeni slovenski hiši. Primereno kot Miklavževo darilo mladini!

Naše narodno prosvetno delo.

Šolski odri in pevski zbori.

— **po Otroški odri ne delujejo le dobro, marveč izvrstno.** Hajdina pri Ptuj. Bilo je dne 23. julija t. l. Neznosno vroč nedeljski popoldan. Vsi prebivalci ptujkega mesta so se pred žrečim solncem takorekoč poskrili po svojih stanova-

zvezo med prirodo in umetnostjo razumeti pomagati in narod vzgojevati, da res občuti užitek, ko motri umotvore.

Šola je že gojila od nekaj zmisel za umetnost; storila pa je to in stori še danes enostransko. Za pesništvo skrbi snov iz čitanja, za godbo petje; gledališče goji dramsko umetnost. Prirejajo se predstave za učence in predstave, kjer sami nastopajo. Za ples in ritmično gibanje skrbi telovadba.

Upodabljoča umetnost ostala je pastorek. Naj bi se to predručilo z opazovanjem umetnin, in da se umetnine razumejo, naj pomaga risanje, sploh pouk v upodabljanju.

Narod naj bi dobival hrane za najplemenitejša čustva, ko bi posecal cerkve, muzeje, zbirke slikarji in skulptur in druge umetniške zavode, da bi se ne vdal tistim nižjim čustvom, ki so za njegovo vzgojo in za narod propad.

Iz vsega zgoraj navedenega posnamemo. Risarski pouk pospešuje kot vsakega razumljiv jezik vse dušne zmožnosti najbolj tako, da čisti nazore in predstave, in učinkuje na čustvo vzgojno in plemenito, ker daje vsem višjim čustvom hrane.

(Dalje prihodnjič.)

njih. Meni pa kljub vročini ni dalo občutka doma. Le ven le ven iz zaduhlega zidovja v prosto naravo! Izprehod me popelje preko dravskega mostu do cesti v prijazno poljsko vas na Hajdino. V neposredni bližini vaške cerkve na nekotliko vzvišenem terenu sredi zelene trate zapazim lično poslopje, katerega je ljudstvo naravnost oblegalo. Mnogo ljudi pa je bilo še videti na številnih potih in so ti imeli vsi svoje korake usmerjene tječaj. V vojni dobi bi bil mislil, da se tam deli podpora. Mikalo me je, da poizvem, kaj bi naj to bilo, kaj to pomenilo. Radovednost mi je utešil naglih korakov za menoj prišedši pristen »polanec«, ki mi je kratko z nekakim posebnim ponosom in povdarskom razložil, da je to poslopje na š (hajdinski Izobraževalni dom v katerem imajo naši (hajdinski) šolarji danes neko predstavo ter bo treba nekoliko hitreje stopiti da se nič ne zamudi, ker bo, kakor so to otroci že doma znali povedati, prireditev »hudo« lepa. Kmalu nato sem že stal ali bolj resnično povedano, nekako plaval v do zadnjega kotička zasedeni, nabito polni, dokaj obsejni pristični dvorani, priril pa sem se notri s pomočjo drugih na nek čuden način — skozi okno kajti skozi vrata zaradi prenapolnjenosti dvorane ni bilo mogoče.

Hrup do dvorani se je nenadoma polegel. Pred zastor je stopil šolski vodja, govoril navzočim nekoliko primernih, navdušujočih besed v pozdrav in obrazložil na kratko vzpored in namen prireditve. Po danem znamenju se je zastor dvignil. Nastala je grobna tišina. Na oder so v najlepšem redu prikorakali šolarji-pevci, 40—50 po številu. Brez kakršnegakoli prerivanja je vsak zavzel svoj mu že poorej določen prostor. Že samo ta discipliniranost je napravila na gledalce zelo dober utis. Kai pa šele petje! — Nismo se mogli dovolj načuditi vsestranski dovršenosti istega. Učitelj Pogurje je kot vodja pevskih točk pokazal svoje zmožnosti na glasbenem polju in neumorno delavnost, ki zasluži nedeljeno priznanje. Kot pevske točke so bile na vzporedu Škraupova: »Kje dom je moj«, Fleišmanova: »Beseda sladka domovina«, Koroška narodna: »Gorčez izero«. Novotnyjeva: »Krasen pogled na ta nežan svet« in kot zaključek Narodna himna: »Bože pravde«. Odmore v oddih pevcem so izpolnile deklamacije. Kot deklamatorji so nastopali učenci in učenke od početnega do najvišjega, to je 6. razreda ter prednašali Končan: »Otrokovo domoljublje«, »Nekaj o nosku«, »Jaz na nekaj vem«, Župančič: »Pripovedka o nosku«, Černež: »Bogdanček Jugoslovancek«, »Na izletu«, Gregorčič: »Siromak in življenje ni praznik«, Aškerc: »Svetinja« in Maister: »Na straži«. Otroci so nastopali neprisiženo, samozavestno in prednašali ljubko blagoglasno, gladko, s pravilnim nepretiranim naglasovanjem ter se lahko reče, da so tu poedini razredniki tekmovali za najboljši uspeh. Pila se je poznala in je docela prišla na svoj račun.

Kai pa nai še h koncu rečem o igri »Laznjiva Milena«, s katero se je prireditev zaključila. Po moji popolnoma nepristranski sodbi je bila igra krona celi prireditvi. Da se zamore z navadno in priprosto vaško deco v tem pogledu doseči takšen uspeh, do tega dne nisem veriel. Mladi igralci so igro v celem obvladali in zato so nastopali mirno in brezhibno. Pozlobite v igro je bila popolna. Igrali so s srecem in to je bilo tisto, da je igra tako učinkovala. Koliko potrežljivosti, truda in časa pa je bilo v dosegu takega uspeha treba, bode pa najbolje vedela učiteljica Anica Bezjakova, ki je igro vodila in pa njene tovarišice sotrudnice. Izrednemu moralnemu uspehu nasproti je stal v ravnotežju gmotni uspeh, saj je nesla ta prireditev ako sem prav slišal, 1000 Din. Za razmere na deželi nekaj posebno redkega. Vodstvu hajdinske šole, tamošnjemu učiteljsvu sploh celi šoli pa je na dovršenem splošnem uspehu častitati. Le tako po začrtani poti naprej! Na ta način bo mladina kmalu naša in z njo tudi narod. — Prihodnjih prireditev pa ne prirečajte le za domačine in za tiste, ki na nie le slučajno pridejo, kakor na pr. iaz, ampak tudi za svoje sosede, zato iste primerno in pravočasno razglasite! Zdravo!

Klosterski —
— **po Iz prijaznega Št. Vida pri Grobelnem** smo iz časopisov posneli sledečo novico: V nedeljo, 22. oktobra so priredili naši fantje in dekleta v šoli žalogro »Mlinar in njegova hči«. Dolgo časa že ni bilo pri nas nobene igre, zato so prišli ljudje od vseh strani da vidijo zopet domače fante in dekleta na odru. Ti so za-

res dobro igrali. Kar čudili smo se mirnosti in sigurnosti s katero so nastopali. Vsak se je vživel v svojo vlogo kakor star, že izkušen igralec. Gledalci so bili izredno zadovoljni in izrazili so željo, naj se igra ponovi. Le škoda, da je slabo vreme v nedeljo, 29. oktobra odvrnilo mnogo ljudi, ki bi sicer prišli k ponovitvi. Hvalježni smo igralcem za prireditev, ki je bila nam lep užitek dobrodelnosti pa je prinesla lepe dohodke. Glavno delo in skrb obeh prireditev je imel seveda učitelj in igrovodja Franio Pogačnik, ki delujeta že skoraj dve desetletji. Pa tudi drugo učiteljsvo je vrlo pridno na delu za blagor in napredek naroda. Vsem činiteljem na kulturnem polju čast in hvala!!

Književnost in umetnost.

— **k Iz knjige nasilja.** (Ob obletnici rapalske pogodbe.) Cilji laškega nasilja. — Knjiga nasilja. — Cerkevne razmere. — Naša društva. — Politično življenje. — Laška justica. — Kruški dogodki. — 12. novembra 1920.

— **k Antologija savremene jugoslovanske lirike.** Iz predgovora: Opča želja za uzajamnimi upoznavanjem tekovina svih delova našega naroda navela nas je, da se latimo ovog pokušaja. Budiči da do sada nismo imali antologije, u kojoj bi bio skupno sabran izbor iz sva tri dela naše književnosti, hteli smo da ovom knjigom u prvom redu pridonosimo našem međusobnom poznavanju i zblizniku na književnom polju. — Nismo išli za tim da damo potpuno pregled razvitka naše novije lirike, već smo voleli da pružimo strogim izborom ono, što je po našem sudu najbolje u našoj savremenoj lirici. Vođeni ovim estetskim kriterijem morali smo ili potpuno izostaviti ili izvrstiti tek neke pesme izvesnih pesnika, koji su samo za svoje doba mogli nešto da znače, te im poezija nije mogla da preživi ukus periode, u kojoj je nastala. Pri izabiranju pesama pojedinih pesnika bio nam je takođe uvek merodavan estetski momenat, i zato se nije moglo svakog pesnika ujedno i potpuno prikazati i okarakterisati, kako bi to zahtevale književna kritika i povest književnosti. — Ograničili smo se na savremenu liriku nešto zbog toga, što su starija kao i novija lirika već bar nekako poznate i po dosadanjim antologijama, a nešto i zato, što su one danas više predmetom specialnijeg zanimanja, dok je savremena poezija donekle najaktuelnija, te može više da zanima i našu širu publiku. — Jedna među najvećim poteškoćama pri sastavljanju ovog prvog pokušaja, da se u jednoj antologiji skupno prikažu sve tri grane naše lirike, bila je tome, što još nemamo jedne povesti književnosti, koja bi zahvatila i skupno obradila celu našu troimenu književnost. Zato smo svrstali zasebno i paralelno pojedine skupine, srpsku, hrvatsku i slovensku, prema tome kako su se one zasebno i paralelno razvijale, iako su bile u međusobnim vezama. — Razdelili smo zbirku u tri dela prema historičkim periodama, koje teku donekle paralelno kod sva tri dela naše književnosti. Od realizma, preteče novog pokreta u poeziji, prelazimo preko Moderne na današnji stadij naše najnovije lirike. Ovakova je razdeoba ispravna, kada se prikazuju skupno sve tri grane naše lirike, jer pesnički prozvodnje jedne periode imaju međusobno više srodnosti, pa bili iz ma kojeg dela naše troimene lirike, nego li pesme dviju raznih perioda a istoimenog ogranka. — Nužno ograničenje opsega knjige onemogućilo nam je da izvrstimo nekoje dobre, ali odulje pesme (n. pr. Zupančičevu »Dumu«, Nazora »Kiklopa«, i dr.). Jednako je izostala i po koja dobra pesma dobrih pesnika, da ustupi mesto relativno slabijoj, iako dobroj pesmi koieg manjeg pesnika, jer bismo se inače bili morali ograničiti na preman broj pesnika. — Dajemo javnosti ovaj pokušaj, jako svesni nemogućnosti da se ovakovom radnjom zadovolji ijednog pesnika, ipak u nadi, da će ovaj prvi pokušaj pospešiti i olakotiti dalji rad na ovom polju te da će ga se uskoro doterati i upotpuniti. — U Splitu decembra 1921.

— **k 2. Sv. »Učitelja«** — za oktobar 1922. god. Mlh. M. Stanojević, Osnovi za izradu nastavnog plana i programa za narodne škole. Drag. Branković, N. Sad, Eksperimentalna Psihologija kao prirodna nauka. Dr. Paja Radosavljević, Nju-jork, Moderne metode za odabiranje vrlo darovitih đaka. Andra Gavrilović, Beograd, O Gundulićevoj Etici. Čed. Bušetić, Prilep, Priprema za početno čitanje i pisanje. Ch. Letourneau, Definiš mentalitet u prev. od H. P. Miloševića uč. — Školski život. Vuj. Pešković, Beograd, Na početku nastavnog rada u osnovnoj školi. — Prosvetni pregled. Kraljevina SHS. — Bugarska — Sjedinjene Američke Države — Francuska — Engleska — Švajcarska. — Književni pregled. A) Doma čitknjiga. Sreten Dimitić, Iz carstva mraka, ref. Dim. Đ. Dim. B) Stranah. F. A. Soukup, Uvod do etniku, ref. Bl. M. Radojevića. — Književne be-ra, Ludwig von Bethoven, ref. Drag. P. Ilića. — Beleške: Nova žen. učit. škola. — Regulisanje crkveno-školskih pitanja s Rumunijom. — Izložba u Obdaništu. — Preuređenje Gl. Prosv. Saveta. — Zakon o građ. školama. — Priznanja godina službe. — Turski udžbenici. — O osnovima južno-slovenske kulture. — Proslava Kumonovske bitke. — Ispiti zrelosti u srednjim školama. — Nastava pevanja. — Statistika.

— **k Anton Melik: Jugoslavija (Zemljepis).** II. del. I. snopič. Pota in cilji 11—12. zvezek. Strani 296. Drugi del Melikove Jugoslavije je pravkar izšel in prinaša v prvem snopiču podoben popis pokrajin in mest v Sloveniji, Istri, Hrvatski in Slavoniji, Dalmaciji ter Bosni in Hercegovini. Popis ostalih pokrajin naše države izide v drugem snopiču še pred Božičem. Delo se odlikuje po točnih in natančnih podatkih na podlagi ljudskega štetja iz leta 1921 ter bo dobro služil ne samo šolam temveč tudi trgovcem in vsakomur ki hoče spoznati našo državo. Finejša izdaja celega drugega dela izide pozneje.

— **k »Mati narava pripoveduje«**, prirodopisne pravljice. Pripovedke, ki jih diči izredno

Stane Rape, učitelj na III. m. deš. lj. šoli v Ljubljani, sin okr. šol. nadzornika g. Andreja Rapeta. — Čestitamo!

— **Vse prijatelje »Zvončka«** nujno prosimo naj nam prijavijo imena novih naročnikov vsaj do 1. decembra, da nam bo mogoče prvo številko prihodnjega letnika natisniti v zadostni nakladi. — Kdor še ni poravnal naročnine, naj to gotovo stori do 1. decembra, ker mu sicer ne bomo dostavili zadnje (12.) številke letošnjega letnika. — Tovariši in tovarišice na delo!

— **Iz Vel. Lašč.** Pred kratkim se je od nas poslovil mož-poštenjak, **tov. Franc Štefančič** ki je kot nadučitelj služboval dolgih 19 let na tukašnji šoli. Bil je priznani marljiv in vesten učitelj ter obče znana in priljubljena osebnost trdnega značaja. Ob priliki poslovilne konference učiteljsva je poklonil 75 Din, ostalo učiteljsvo pa je zložilo 90 Din za tukašnje revno šolsko mladino. — Na presrčnem poslovilnem večeru, ki so se ga udeležili vsi tisti, ki so poznali v njem in njegovi družici mirne in značajne duše, se je nabralo za Sokolski dom v Vel. Laščah 134 Din 75 p. — Vrlemu učitelju in dobremu tovarišu, kot tudi njegovi družici, želimo obilo sreče in zadovoljnosti na novem službenem mestu. Sosedom Ribničanom pa zamoremo le čestitati na taki pridobitvi.

— **Iz Semiča**, 16. dne pr. m. je umrl vpkopojeni **šolski ravnatelj tovarš Matko Bartel**, Delaven in vesel, kakor je bil vse življenje, je delal in bil dobre volje do poslednje ure. Dopoldne je še uradoval v posojilnici, obiskal, kakor vsak dan, svoje tovariše pri obedu nekoliko zapel, ob 16. uri pa je njemu zapel mrtvaški zvon. Kako je bil spoštovan in priljubljen, je dokazal njegov pogreb. Tovariši, mnogo tovariševih pogrebov sem že videl, a tako veličastnega, kakor je bil Bartel-iev, še ne! Šolska mladina, požarna bramba, delavsko društvo, polnoštevilni posojilniški in občinski odbor, nad 30 tovarišev, 12 duhovnikov in nebroj ljudstva je spremilo tovariša k počitku. Ob grobu se je od njega poslovil predsednik Belokranjskega učiteljskega društva tovariš Barle in v imenu ljudstva prior nemškega viteškega reda Valerij Učak. Spavaj sladko vrli tovariši!

— **Prekmurci!** Naše — Mursko-soško — društvo šteje 97 članov. Med nami je 24 »članov« ki še niso vplačali ni vinarja članarine za tekoče leto, 17 je sa onih, ki so poravnali članarino le delno. — K temu se pripominja, da je tov. blagajničarka zaostaleže ponovno opominjala seveda, brezuspješno. Prijatelji(ice), dolžniki in dolžnice! Tako ne gre! — Naša blagajna mora zadostiti glavni blagajni v Ljubljani, ta zopet v Beogradu. — Ako kdo misli, da je lahko član društva brez članarine, se moti! — Če ne bo to pomagalo pridemo v kratkem na dan z imeni. — Odbor.

— **Kapa »Hyg«** za pokončavanje glavnih uši. Opozorjamo vse šole na današnji inerat ter priporočamo to izborno sredstvo vsem šolam v nabavo. — Ni je menda šole, kjer bi se ne pojavile že med učenci uši, ki povzročajo šol, staršem in učiteljsvu mnogo nepravil. Kapa za uničevanje uši priporočajo vsi šolski zdravniki in je v uporabi na nešteti šolah. Vsaka šola naj bi se okoristila z enkratnim malenkostnim izdatkom s to pripravo, ki jo priporočajo tudi višji šolski svet. Vsa šolska vodstva dobe v kratkem natančneše podatke in navodila.

— **Na Vernih duš dan** se je zbralo v Učiteljski tiskarni nekaj voditeljev osnovnih šol, ki so pooblastili tovariša Janka Žirovnika, naj opozori viš. šol. svet, da so

vodi učenca do delavnosti, zato je velikega pomena v vzgoji.

f) Ljubezen do prirode in domovine.

Nabožna čustva.

Novodobni risarski pouk prevzema svoje pobude le iz prirode. Na ta način vodi učenca, da mora prirodo opazovati, jo spoznavati, jo občudovati. Ker jo pozna natančno, zlasti njeno lepoto in njene skrivnosti, se izčim spoštovanje do nje in končno ljubezen.

Z ljubeznijo do nje pa se vzbudi tudi ljubezen do domovine. Kdor je študiral krasoto domovine s svinčnikom in čopičem v roki, temu se bode vtisnila neizbrisljivo v srce. Le kdor jo dobro pozna, mora ljubiti kako stvar. Risanje daje hrane ljubezni do domovine.

Z ljubeznijo do prirode in domovine se vzbudi čustva do izvira vse popolnosti in lepote. g) Uživanje umetnosti.

Vir umetnosti je bil vsikdar študij prirode. Kdor hoče umetnino umeti in jo uživati, mora poznati tudi vire, iz katere umetnost zajema. Sicer ne more poznati razmerja med prirodo in umetnostjo. Zato pa si je tudi nadel ris. pouk nalogo, prirodo študirati,

jim bile ukinjene opravilne doklade, ki so jim v dekretih priznane in se vštetojajo tudi v pokojnino in zaprosi, da stori primerne korake, da se to ukinjenje razveljavi in se naknadno izplačajo zaostale doklade.

— **Razpis nadučiteljske službe pri Sv. Vidu p. Ptuj.** Nadučiteljska služba na šestrazredni osnovni šoli v Sv. Vidu pri Ptuj se je po pomoči razpisala kot štiri razredna.

Naša samoizobrazba.

— **»O domoljublju«**, predaval pri Okrajnem učiteljskem društvu za Prekmurje v Murski Soboti, dne 11. novembra t. l. tov. Tone Lazar.

— **»O postanku in razvoju družabnega reda«**, predaval pri Gornjegrskem učit. društvu, dne 4. novembra t. l. tov. Sotler.

— **»Protestantska doba in njeno šolstvo v Sloveniji«**, predaval pri Kamniškem učit. društvu dne 8. novembra t. l. tov. Ciril Petrovec.

Nove knjige in druge publikacije.

— **kpl Iz knjige nasilja.** (Ob obletnici rapalske pogodbe — 12. novembra 1922). Izdal »Pokrajinski odbor Jugoslovanske Matice v Ljubljani«. Natisnila Učiteljska tiskarna, 1922.

— **kpl Mati narave pripoveduje.** Prirodopisne pravljice. Spisal K. Ewald. Slovenski mladini povedal P. H. — Natisnila in založila Učiteljska tiskarna. — 24 Din.

— **kpl Antologija savremene jugoslovanske lirike.** Dr. Mirko Deanović i Ante Petavić. Izdaje knjižare Vinko Juric — Split. 1922. Cena 30 Din.

— **kpl Tiskovna zadruga v Ljubljani.** V naši založbi je ravnokar izšla knjiga **Anton Melik: Jugoslavija II. del** (zemljepis) I. snopič. Strani 296. Cena 21 Din, po pošti 1,51 Din več.

— **kpl Planinski koledar.** Uredil Fr. Kocbek, nadučitelj v p. v Gornjem gradu. Založil Bruno Rotter v Mariboru, Krekova ulica 5. Cena 6,50 Din, s pošto 7 Din.

— **kpl Za Miklavža primer n dar mladini** je najnovejša knjiga »Mati narava pripoveduje«, prirodopisne pravljice. Spisal K. Ewald. Slovenski mladini prevedel P. H. Natisnila in založila Učiteljska tiskarna. Cena lepo vezani knjigi 24 Din.

— **kpl V. Řepa: Český rychlopis.** Cena 0,20 Kč. — Tisk. Bisk. knjižstarna C. Budejovice. — Nákł. Vlastním.

— **kpl Družba sv. Cirila in Metoda** razpošilja koledar za leto 1923. s prošnjo, da ga blagovolite sprejeti in porabiti priloženo položnico. Cena koledarju je 10 Din. Preplačila se hvaležno sprejemajo. Kdor bi ne hotel obdržati koledarja, naj ga izvoli v teku 8 dni vrniti v istem zavoju s pripomnjo: Nazaj! Ne sprejem! Takih vrnitev ne želi, marveč se nadeja prilaznega sprejema in plačila vodstvo. — Kdor koledarja ni prejel, naj piše ponj! Ne zabite C. M. D.!

— **kpl Slovenski pesniki in pisatelji. (Primereno za Miklavža mladini)** — Za mladino prirejata Fran Erjavec in Pavel Flerč. Tiska, izdaja in zalaga »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani. Doslej so izšli: II. zvezek: Fran Levstik, ilustr. A. Koželj, cena elegantno vezan 20 Din. III. zvezek: Matija Valjavec, ilustr. R. Šubic, elegantno vezan 30 Din. V. zvezek: Fran Erjavec, ilustr. F. Podrekar, cena elegantno vezan 40 Din. V tisku je: X. zvezek: Josip Stritar, ilustr. S. Santel. Pripravljata se: VII. zvezek: Simon Jenko, XII. zvezek: Janko Kersnik. Zbirka bo obsegala vse najboljše slovenske pisatelje in bo ilustrirana od prvih slovenskih umetnikov, tako, da bo podala popoln pregled slovenske književnosti in upodabljoče umetnosti. Ne smela bi manjkati v nobeni slovenski hiši. Primereno kot Miklavževo darilo mladini!

Naše narodno prosvetno delo.

Šolski odri in pevski zbori.

— **po Otroški odri ne delujejo le dobro, marveč izvrstno.** Hajdina pri Ptuj. Bilo je dne 23. julija t. l. Neznosno vroč nedeljski popoldan. Vsi prebivalci ptujkega mesta so se pred žrečim solncem takorekoč poskrili po svojih stanova-

zvezo med prirodo in umetnostjo razumeti pomagati in narod vzgojevati, da res občuti užitek, ko motri umotvore.

Šola je že gojila od nekaj zmisel za umetnost; storila pa je to in stori še danes enostransko. Za pesništvo skrbi snov iz čitanja, za godbo petje; gledališče goji dramsko umetnost. Prirejajo se predstave za učence in predstave, kjer sami nastopajo. Za ples in ritmično gibanje skrbi telovadba.

Upodabljoča umetnost ostala je pastorek. Naj bi se to predručilo z opazovanjem umetnin, in da se umetnine razumejo, naj pomaga risanje, sploh pouk v upodabljanju.

Narod naj bi dobival hrane za najplemenitejša čustva, ko bi posecal cerkve, muzeje, zbirke slikarji in skulptur in druge umetniške zavode, da bi se ne vdal tistim nižjim čustvom, ki so za njegovo vzgojo in za narod propad.

Iz vsega zgoraj navedenega posnamemo. Risarski pouk pospešuje kot vsakega razumljiv jezik vse dušne zmožnosti najbolj tako, da čisti nazore in predstave, in učinkuje na čustvo vzgojno in plemenito, ker daje vsem višjim čustvom hrane.

(Dalje prihodnjič.)

njih. Meni pa kljub vročini ni dalo občutka doma. Le ven le ven iz zaduhlega zidovja v prosto naravo! Izprehod me popelje preko dravskega mostu do cesti v prijazno poljsko vas na Hajdino. V neposredni bližini vaške cerkve na nekotliko vzvišenem terenu sredi zelene trate zapazim lično poslopje, katerega je ljudstvo naravnost oblegalo. Mnogo ljudi pa je bilo še videti na številnih potih in so ti imeli vsi svoje korake usmerjene tječaj. V vojni dobi bi bil mislil, da se tam deli podpora. Mikalo me je, da poizvem, kaj bi naj to bilo, kaj to pomenilo. Radovednost mi je utešil naglih korakov za menoj prišedši pristen »polanec«, ki mi je kratko z nekakim posebnim ponosom in povdarskom razložil, da je to poslopje na š (hajdinski Izobraževalni dom v katerem imajo naši (hajdinski) šolarji danes neko predstavo ter bo treba nekoliko hitreje stopiti da se nič ne zamudi, ker bo, kakor so to otroci že doma znali povedati, prireditev »hudo« lepa. Kmalu nato sem že stal ali bolj resnično povedano, nekako plaval v do zadnjega kotička zasedeni, nabito polni, dokaj obsejni pristični dvorani, prišel pa sem se notri s pomočjo drugih na nek čuden način — skozi okno kajti skozi vrata zaradi prenapolnjenosti dvorane ni bilo mogoče.

Hrup do dvorani se je nenadoma polegel. Pred zastor je stopil šolski vodja, govoril navzočim nekoliko primernih, navdušujočih besed v pozdrav in obrazložil na kratko vzpored in namen prireditve. Po danem znamenju se je zastor dvignil. Nastala je grobna tišina. Na oder so v najlepšem redu prikorakali šolarji-pevci, 40—50 po številu. Brez kakršnegakoli prerivanja je vsak zavzel svoj mu že poorej določen prostor. Že samo ta discipliniranost je napravila na gledalce zelo dober utis. Kai pa šele petje! — Nismo se mogli dovolj načuditi vsestranski dovršenosti istega. Učitelj Pogurje je kot vodja pevskih točk pokazal svoje zmožnosti na glasbenem polju in neumorno delavnost, ki zasluži nedeljeno priznanje. Kot pevske točke so bile na vzporedu Škraupova: »Kje dom je moj«, Fleišmanova: »Beseda sladka domovina«, Koroška narodna: »Gorčez izero«. Novotnyjeva: »Krasen pogled na ta nežan svet« in kot zaključek Narodna himna: »Bože pravde«. Odmore v oddih pevcem so izpolnile deklamacije. Kot deklamatorji so nastopali učenci in učenke od početnega do najvišjega, to je 6. razreda ter prednašali Končan: »Otrokovo domoljublje«, »Nekaj o nosku«, »Jaz na nekaj vem«, Župančič: »Pripovedka o nosku«, Černež: »Bogdanček Jugoslovaneček«, »Na izletu«, Gregorčič: »Siromak in življenje ni praznik«, Aškerc: »Svetinja« in Maister: »Na straži«. Otroci so nastopali neprisiženo, samozavestno in prednašali ljubko blagovlasno, gladko, s pravilnim nepretiranim naglasovanjem ter se lahko reče, da so tu poedini razredniki tekmovali za najboljši uspeh. Pila se je poznala in je docela prišla na svoj račun.

Kai pa nai še h koncu rečem o igri »Laznjiva Milena«, s katero se je prireditev zaključila. Po moji popolnoma nepristranski sodbi je bila igra krona celi prireditvi. Da se zamore z navadno in priprosto vaško deco v tem pogledu doseči takšen uspeh, do tega dne nisem veriel. Mladi igralci so igro v celem obvladali in zato so nastopali mirno in brezhibno. Pozlobitev v igro je bila popolna. Igrali so s srecem in to je bilo tisto, da je igra tako učinkovala. Koliko potrežljivosti, truda in časa pa je bilo v dosegu takega uspeha treba, bode pa najbolje vedela učiteljica Anica Bezjakova, ki je igro vodila in pa njene tovarišice sotrudnice. Izrednemu moralnemu uspehu nasproti je stal v ravnotežju gmotni uspeh, saj je nesla ta prireditev ako sem prav slišal, 1000 Din. Za razmere na deželi nekaj posebno redkega. Vodstvu hajdinske šole, tamošnjemu učiteljsvu sploh celi šoli pa je na dovršenem splošnem uspehu častitati. Le tako po začrtani poti naprej! Na ta način bo mladina kmalu naša in z njo tudi narod. — Prihodnjih prireditev pa ne prirečajte le za domačine in za tiste, ki na nie le slučajno pridejo, kakor na pr. iaz, ampak tudi za svoje sosede, zato iste primerno in pravočasno razglasite! Zdravo!

Klosterski —
— **po Iz prijaznega Št. Vida pri Grobelnem** smo iz časopisov posneli sledečo novico: V nedeljo, 22. oktobra so priredili naši fantje in dekleta v šoli žalogro »Mlinar in njegova hči«. Dolgo časa že ni bilo pri nas nobene igre, zato so prišli ljudje od vseh strani da vidijo zopet domače fante in dekleta na odru. Ti so za-

res dobro igrali. Kar čudili smo se mirnosti in sigurnosti s katero so nastopali. Vsak se je vživel v svojo vlogo kakor star, že izkušen igralec. Gledalci so bili izredno zadovoljni in izrazili so željo, naj se igra ponovi. Le škoda, da je slabo vreme v nedeljo, 29. oktobra odvrnilo mnogo ljudi, ki bi sicer prišli k ponovitvi. Hvalježni smo igralcem za prireditev, ki je bila nam leu užitek dobrodelnosti pa je prinesla lepe dohodke. Glavno delo in skrb obeh prireditev je imel seveda učitelj in igrovodja Franio Pogačnik, ki delujeta že skoraj dve desetletji. Pa tudi drugo učiteljsvo je vrlo pridno na delu za blagor in napredek naroda. Vsem činiteljem na kulturnem polju čast in hvala!!

Književnost in umetnost.

— **k Iz knjige nasilja.** (Ob obletnici rapalske pogodbe.) Cilji laškega nasilja. — Knjiga nasilja. — Cerkevne razmere. — Naša društva. — Politično življenje. — Laška justica. — Kruški dogodki. — 12. novembra 1920.

— **k Antologija savremene jugoslovanske lirike.** Iz predgovora: Opča želja za uzajamnimi upoznavanjem tekovina svih delova našega naroda navela nas je, da se latimo ovog pokušaja. Budiči da do sada nismo imali antologije, u kojoj bi bio skupno sabran izbor iz sva tri dela naše književnosti, hteli smo da ovom knjigom u prvom redu pridonese našemu međusobnom poznavanju i zblizniku na književnom polju. — Nismo išli za tim da damo potpuno pregled razvitka naše novije lirike, već smo voleli da pružimo strogim izborom ono, što je po našem sudu najbolje u našoj savremenoj lirici. Vođeni ovim estetskim kriterijem morali smo ili potpuno izostaviti ili izvrstiti tek neke pesme izvesnih pesnika, koji su samo za svoje doba mogli nešto da znače, te im poezija nije mogla da preživi ukus periode, u kojoj je nastala. Pri izabiranju pesama pojedinih pesnika bio nam je takođe uvek merodavan estetski momenat, i zato se nije moglo svakog pesnika ujedno i potpuno prikazati i okarakterisati, kako bi to zahtevale književna kritika i povest književnosti. — Ograničili smo se na savremenu liriku nešto zbog toga, što su starija kao i novija lirika već bar nekako poznate i po dosadanjim antologijama, a nešto i zato, što su one danas više predmetom specialnijeg zanimanja, dok je savremena poezija donekle najaktuelnija, te može više da zanima i našu širu publiku. — Jedna među najvećim poteškoćama pri sastavljanju ovog prvog pokušaja, da se u jednoj antologiji skupno prikažu sve tri grane naše lirike, bila je tome, što još nemamo jedne povesti književnosti, koja bi zahvatila i skupno obradila celu našu troimenu književnost. Zato smo svrstali zasebno i paralelno pojedine skupine, srpsku, hrvatsku i slovensku, prema tome kako su se one zasebno i paralelno razvijale, iako su bile u međusobnim vezama. — Razdelili smo zbirku u tri dela prema historičkim periodama, koje teku donekle paralelno kod sva tri dela naše književnosti. Od realizma, preteče novog pokreta u poeziji, prelazimo preko Moderne na današnji stadij naše najnovije lirike. Ovakova je razdeoba ispravna, kada se prikazuju skupno sve tri grane naše lirike, jer pesnički prolizvodje jedne periode imaju međusobno više srodnosti, pa bili iz ma kojeg dela naše troimene lirike, nego li pesme dviju raznih perioda a istoimenog ogranka. — Nužno ograničenje opsega knjige onemogućilo nam je da izvrstimo nekoje dobre, ali odulje pesme (n. pr. Zupančičevu »Dumu«, Nazora »Kiklopa«, i dr.). Jednako je izostala i po koja dobra pesma dobrih pesnika, da ustupi mesto relativno slabijoj, iako dobroj pesmi koieg manjeg pesnika, jer bismo se inače bili morali ograničiti na premalen broj pesnika. — Dajemo javnosti ovaj pokušaj, jako svesni nemogućnosti da se ovakovom radnjom zadovolji ijednog pesnika, ipak u nadi, da će ovaj prvi pokušaj pospešiti i olakotiti dalji rad na ovom polju te da će ga se uskoro doterati i upotpuniti. — U Splitu decembra 1921.

— **k 2. Sv. »Učitelja«** — za oktobar 1922. god. Mlh. M. Stanojević, Osnovi za izradu nastavnog plana i programa za narodne škole. Drag. Branković, N. Sad, Eksperimentalna Psihologija kao prirodna nauka. Dr. Paja Radosavljević, Nju-jork, Moderne metode za odabiranje vrlo darovitih đaka. Andra Gavrilović, Beograd, O Gundulićevoj Etici. Čed. Bušetić, Prilep, Priprema za početno čitanje i pisanje. Ch. Letourneau, Definiš mentalitet u prev. od H. P. Miloševića uč. — Školski život. Vuj. Pešković, Beograd, Na početku nastavnog rada u osnovnoj školi. — Prosvetni pregled. Kraljevina SHS. — Bugarska — Sjedinjene Američke Države — Francuska — Engleska — Švajcarska. — Književni pregled. A) Doma čitknjiga. Sreten Dimitić, Iz carstva mraka, ref. Dim. Đ. Dim. B) Stranah. F. A. Soukup, Uvod do etniku, ref. Bl. M. Radojevića. — Književne be-ra, Ludwig von Bethoven, ref. Drag. P. Ilića. — Beleške: Nova žen. učit. škola. — Regulisanje crkveno-školskih pitanja s Rumunijom. — Izložba u Obdaništu. — Preuređenje Gl. Prosv. Saveta. — Zakon o građ. školama. — Priznanja godina službe. — Turski udžbenici. — O osnovima južno-slovenske kulture. — Proslava Kumonovske bitke. — Ispiti zrelosti u srednjim školama. — Nastava pevanja. — Statistika.

— **k Anton Melik: Jugoslavija (Zemljepis).** II. del. I. snopič. Pota in cilji 11—12. zvezek. Strani 296. Drugi del Melikove Jugoslavije je pravkar izšel in prinaša v prvem snopiču podoben popis pokrajin in mest v Sloveniji, Istri, Hrvatski in Slavoniji, Dalmaciji ter Bosni in Hercegovini. Popis ostalih pokrajin naše države izide v drugem snopiču še pred Božičem. Delo se odlikuje po točnih in natančnih podatkih na podlagi ljudskega štetja iz leta 1921 ter bo dobro služil ne samo šolam temveč tudi trgovcem in vsakomur ki hoče spoznati našo državo. Finejša izdaja celega drugega dela izide pozneje.

— **k »Mati narava pripoveduje«**, prirodopisne pravljice. Pripovedke, ki jih diči izredno

čist in lep jezik so pravkar izšle in imajo sledečo vsebino: Kukavica, Pajčica, Matica, Podlesne vetrnice, Stari kol, Morje, Zemlja in repatica, Vrabc, Na dnu morja, Kobilice, Deževnik in štrk, Megla, Stara vrba, Pet velesil.

—k V. Řepa: **Český ruchlopis:** První díl rychlopisu, totiž úplné písmo neboli školní, vhodné pro poslední třídy školy obecné. Druhý stupeň rychlopisu jest písmo korespondenční a třetí stupeň písmo debatní. Obe jsou jednodušší a snadnější než v dosavadním tlesnopise českém. Pro posouzení soustavy stačí první stupeň, písmo úplné. Dojde-li příznivého příznivého přijetí, vyjde písmo korespondenční i debatní, celá nauka asi na 20 stránkách. Písmem tímto (po neopatrné úpravě) stenografovat možno kteroukoliv řeč slovanskou. Práce tato jest český výdáním rychlopisu všeslovanského.

—k **Koledar Družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani** za l. 1923. Vsebinska: Rodoslov našega kraljevskega doma. Kraljevine Jugoslavije barve in grb. Koledar. Pristojbine. Lestvice. **Narodnemu delu.** O kraljevi svatbi (pesem). Vekoslav Legat (s sliko). Mir božji (pesem). Mi in naši sosede na severni meji. Tam na vasi... (pesem). Gesli Družbe sv. Cirila in Metoda (s sliko). Podlimbarskemu (pesem). Kako sem se seznanil s Podlimbarskim? Pod tujo peto. Dva prezgodnja groba: I. Marica Osetova (s sliko). 2. Ivan Jakše (s sliko). Spomini na Goriško. Vestnik Družbe sv. C. in M. v Ljubljani. Inzerati.

—k **Planinski koledar** za l. 1923. Uredil Fr. Kocbek Vsebinska: Vozil za vrh. Koledar. Ključ za vremensko napoved. Hoja po gorah (R. Badjura). Turistovski promet v obmejnem pogorju. Varuje gorske cvetke. Zdravljenje boleznj v gorah. Zepna lekarna. Znamenja v sili. Slovensko planinsko društvo. Organizacija T. K. »Skala«. Organizacija Jugoslav. zimskošportnega saveza v Ljubljani. Hišni red v planinskih kočah. Odredbe Osr. odb. za obisk koč. Vodnik od koč do koč v Sloveniji. Planinske koč v zasadenem ozemlju. Vodnik za planinske kraje Slovenije. Planinski kraji v zasadenem ozemlju. Seznam vodnikov in aspirantov S. P. D. Seznam slovenskih gora, prehodov in sedel. Planinsko slovnico. Oglasi. — **Načrti potov:** Triglav, Karavanke, Savinjske Alpe, Ojstrica, Dom na Vrščici.

—k **Izšla je II. števil. Zvončka**, ki ima sledečo vsebino: 1. Ivan Albrecht: Pedenj-človek korenjak. Pesem. 2. Jos. Vandot: Kekec na volčji sledi. Planinska pripovedka s 5 podobami. 3. Desanka: Zapel je zvon... Pesem. 4. Miroslav Kunčič: Jesenska slutnja. Pesem. 9. Pouk in za- V petem razredu. Spomini hvalečnosti. 6. V šoli pri Sv. Jakobu v Slov. gor. Podoba. 7. Vladislav: Naša Anka. Pesem s podobami. 8. Miroslav Kunčič: Jesenska slutnja. Pesem. 9. Pouk in zabava. 10. Kotiček gospoda Dabropoljskega.

—k **Kralj Peter I. Osvoboditelj.** Spomini Velikega Kralja Osvoboditelja — Ujedinitelja zbral in priredil Jakob Dimnik, šol. ravnatelj. V Ljubljani 1922. Izdalo in založilo »Društvo za zgradbo učiteljskega konvikta v Ljubljani«. Tiskala Učiteljska tiskarna. Cena 16 Din brez poštnine. To je naslov lično vezani, 130 strani obsegajoči spominski knjigi, ki bo dobro služila šolskim in učiteljskim knjižnicam, čitalnicam, bralnim društvom, narodnim knjižnicam ter tudi vsakemu posameznemu učitelju in učiteljici ob naših državnih praznikih in pri zgodovinskemu pouku. Knjiga, ki jo krasi slika kralja Petra I. Osvoboditelja, kralja Aleksandra I. in Karadjordja (Črnega Jurija), ima štiri poglavja in sicer: I. Njegovo Veličanstvo Kralj Peter I. Osvoboditelj umrl. (23 sestavkov.) — II. Veličastna zadnja pot kralja Osvoboditelja. (10 sestavkov.) — III. Iz življenja kralja Petra I. Osvoboditelja. (36 zgodovinskih pripovedk in anekdot.) — IV. Karadjordje (Črni Jurij) — ded kralja Petra I. (20 anekdot, med temi 12 v srbohrvatskem jeziku.) Knjiga, ki ji je dala Učiteljska tiskarna prav lično opremo, je zanimiva po vsebini, času primerna in potrebna, zato jo prav toplo priporočamo. Naroča se v Učiteljski knjigarni in v vseh drugih knjigozradnicah.

Naša kulturna organizacija.

—ko **Odborova seja Slov. Šol. Mat.** se je vršila dne 2. novembra 1922 v Ljubljani. Iz poročil in ukrepov na seji posnemamo: Odbor je odobril zapisnik zadnjega občnega zbora in zadnje seje. — **Publikacije za 1922:** »Posebno ukoslovje zeljepisa« šol. nazd. Finka je dotiskano in broširano. III. del dr. Pivko-Schaupove »Telovadbe« je dotiskan ter v broširanju. Benkovičev »Botanični slovar«, ki podaja seznam slovenskih, nemških in latinskih rastlinskih imen, (I. del: slov.-nem.-lat., II. del: nem.-slov.-lat., III. del: lat.-slov.-nem.) je stavljen in nekatere tiskovne pole dotiskane; obsegal bo 6 tiskovnih pol ter bo pripravna pomožna knjiga posebno še radi tega, ker Glowackega »Flore«, ki je izhajala svojčas v S. Š. M., ni mogoče končati, kajti rokopis so sodniki Glowackega v Galiciji izgubili. Za »Pedag. Zbornik« je zbranih rokopisov za 5½ pol. Strogo znanstven spis je med njimi le eden. Tekom 5—6 tednov bo gotova tudi ta knjiga. Od letos naprej bo Letopis zopet broširan skupaj z »Zbornikom«, vendar tako, da si ga bo mogel odstraniti sam, kdor si ga ne bo hotel dati vezati z njim skupaj. Kmalu po Novem letu 1923 bo mogoče začeti z razpošiljanjem knjig. — **Blagajna izka-**

zuje od zadnje seje dohodkov 37.643,55 Din ter izdatkov 28.300,01 Din, tako da znaša prebitok 9343,54 Din. Dolgovi za publikacije leta 1921. so poplačani. Kalkulacija iz že vposlanih članskih seznamov za 1922. kaže da bo društvo imelo približno toliko članov kakor lansko leto ter da bo letnina krila stroške za tisk in papir. — Društvo bo po prijaznosti ljubljanskega mestnega šolskega sveta oziroma magistrata kmalu dobilo svojo lastno sobo v I. mestni deški osnovni šoli na Ledini v Ljubljani; tam boe spravljena društvena knjižna zaloge in tam se bo nahajal društveni arhiv. — Za leto 1923. izide to te-le knjige: »Telovadbe« zaključni del Vales; »Poskusi iz rastlinstva in rudninstva« ali pa Košir; »Šolsko vrtnarstvo in kmetijski pouk«, dr. J. Bežjak; »Dušeslovje in vzgojeslovje« (knjiga, ki bo porabna tudi kot šolska knjiga na učiteljskih), I. zvezek »Pedagoških klasikov«; John Locke: Spisi (v prevodu prof. Fr. Jerovška) ter Letopis. Pedagoški Zbornik za to leto izostane. Ker je treba iz spisov J. A. Komenskega napraviti izbor, se ni mogla začeti zbirka »Pedag. klas.« z izdajo tega pisatelja, kakor je bilo svojčas sklenjeno, nego bo sledil J. Lockew še prevod Spencerjeve »Education« (Vzgoja), tako da počnejo izhajati spisi Komenskega s publikacijami za leto 1927. — K temu še iz literarnega programa za poznejši čas: Zemljepis naše države najbrž v S. Š. M. ne izide, ker začeta učitelja Plesničar in Grum v kratkem z izdajo tozadevnega dela. — Natis metodike računstva L. Lavtarja je za enkrat še tudi problematičen, spisuje pa, kakor se poroča, krajše in porabnejše ukoslovje računstva marib. učit. prof. Vrščai, ki ga bo menda prepuštil S. Š. M. — Naprosil pa se je šol. nazd. Fink, da pripravi 2. izdajo svojega »Ukoslovja v element. razr.« ter »Posebno ukoslovje slovensčine v osn. šoli«, ker naklada teh knjig že pohaja. — Končno se je zvišal po ključu »Društva leposlovcev« pisateljem času primerno honorar, in sicer na origin. spise 375 Din za tiskovno polo, za prevode 250 Din. za poročila v Letopisu 200 dinarjev.

Gg poverjeniki in poverjenice naj blagovolijo blagajniku čimprej poslati seznam članov ter njih letnino.

Dr. M. K.

Naša gospodarska organizacija.

—g **Zgradba »Tvornice učil« v Ljubljani.** »Slovenski Narod« poroča: Tovarna za učila. Na ljubljanskem polju je dala zgraditi »Učiteljska tiskarna« (odnosno financirala) dvonadstropno stavbo, ki je ravnokar pod streho. V tem posloju se odpravi prihodno pomlad tvornica za učila torej podjetje, kakršnega v Sloveniji (Tudi ne v Jugoslaviji!) Op.) še nimamo. (O vseh mogočih industrijskih podjetjih se je zadnja tri leta pri nas pisalo, pa če pogledamo okolu sebe po Sloveniji, vidimo, da moramo še vedno na neznanje potrebnih kupovati in drago plačevati pri tujcih. Seveda: Učiteljska tvornica učil ne bo nesla vsak teden milijon kron dobička, zato pa v temvečjo čast učiteljsvu, ki je — brez milijonskega kapitala — z obudovanjem vredno energijo ustvarila podjetje, ki dela čast stanu in šolstvu v Sloveniji, splošnosti pa je v veliko korist. — Pričakuje se da bodete enako kakor nam je pomagala tiskarna dvigniti tvornico, obe podjetji nam kaj skoro pomagali dvigniti naš Učiteljski konvikt. Usoda je v rokah agilnosti učiteljsva zato na delo tovarišice in tovariši po geslu: Svoji k svojim!

—g **Darila »Učiteljskemu konviktu« v Ljubljani, 7% obveznice državnega investicijskega posojila** (s kuponu od meseca septembra 1922): Ivan Erbežnik, strokovni učitelj v Ljubljani, 1 à 100 Din; Rudolf Horvat, str. učitelj v Ljubljani, 1 à 100 Din; Andrej Flaš, šolski voditelj na Kopanju, 1 à 100 Din; Fran Fleré, nadučitelj v Kranjski gori, 1 à 100 Din; Josip Jarh, nadučitelj pri Sv. Roku ob Sotli, 1 à 100 Din; Iva Premelčeva, učiteljica na Viču, 1 à 100 Din; skupaj 6 obveznic à 100 Din in prej izkazanih 21 obveznic à 100 Din = 2700 Din. Hvala! Nadaljnje obveznice hvaležno prejema odbor za zgradbo »Učiteljskega konvikta« v Ljubljani.

Darujte 7% državno posojilo Učiteljskemu konviktu in Učiteljskemu domu!

Iz naše stanovske organizacije.

Iz poverjenišva UJU v Ljubljani.

+pov. **SEJA OŽJEGA SOSVETA POV. UJU v LJUBLJANI**, dne 17. novembra t. l.

Navzoči: Dimnik Ivan, Fegic Mirko, Gnus Anton, Jelenec Luka, Luznar Fran, Močnik I., Rus Vilibald.

1. **Volitve učiteljskih zastopnikov v višji šolski svet.** Sklene se poslati tozadevno poročilo predsednikom okrajnih učiteljskih društev in nato sklicati sejo širjega sosveta.

2. **Terjatve »Narodne Prosvete«.** Od Glavnega Odbora UJU je bil predložen pov. imenik vseh naročnikov »Narodne Prosvete« v Sloveniji, ki so še naročnino na dolgu. — Sklene se, da bo centralna uprava poverjenišva UJU v Ljubljani opozorila po dopisnici vse dolžnike in jim bo označila vsoto dolga, v principu se pa vztraja na stališču, da ima denar kasirati le uprava »Narodne Prosvete«, ki ima izvršiti nadaljno terjatve. — To se sporoči upravi »Narodne Prosvete« in se hkrati pošani tudi druge netočne postavke v dopisu.

3. **Naročitev »Narodne Prosvete«.** Sklene se predlagati širjemu sosvetu, da si vsako okrajno učiteljsko društvo odsej naprej samo naroči po en izvod »Narodne Prosvete« v svrhu društvene informacije.

4. **Načelno stališče napram »Narodni Prosveti«.** Odobrilo se je načelno stališče napram »Narodni Prosveti« predno jo je mogoče še bolj in splošno razširiti v Sloveniji in se je napravil sklep, da se naročilo priobči v »Učiteljskem Tovarišu« v srbohrvatskem jeziku.

5. **Meščanskošolsko učitelstvo.** Ožjemu sosvetu je bil predložen imenik učiteljsva meščanskih šol, ki je organeizirano v pov. UJU v Ljubljani. Ugotovilo se je, da je od okroglo 200 vsega učiteljsva meščanskih šol v Sloveniji organiziranega pri pov. UJU v Ljubljani 56 meščanskošolskih učiteljev in učiteljic.

6. **Referent iz Slovenije za ministrstvo prosvete v Beogradu.** Ožji sosvet je vzel na znanje poročilo pov. tov. ravnatelja Luke Jelenca o korakih, ki sta ih s strokovnim tajnikom napravila tozadevno v Beogradu. Povdarjalo se je, da nam je tak uradnik v ministrstvu prosvete neobhodno in nujno potreben, to nam kaže posebno zadnji slučaj črtanja prosvetnega budžeta za Slovenijo, ki je usodepolno za naše šolstvo in kateremu je kriva le premaia informiranost odločilnih krogov. Zastopnik je potreben v interesu šolstva v ministrstvu, v interesu organizacije in kontakta s Slovenijo, za Glavni Odbor UJU, v interesu tiska UJU, da pridobi sodelavcev v Sloveniji za naši centralni g'asilji »Narodno Prosveto« in »Učitelja« in tudi je potreben z ozirom na predvideno preosnovanje Glavnega Prosvetnega Sveta v Beogradu, ki hoče predvidevati tudi zastopstvo pokrajn. — Sklene se sestaviti prošnja na ministrstvo prosvete ki naj vsebuje utemeljitev v navedenem smislu, katera se predloži Glavnemu Odboru UJU, da jo v smislu sklepa seje Glavnega Odbora z dne 31. oktobra t. l. predloži ministrstvu prosvete. — Pov. UJU je pooblaščenno, da stori najenergijejše korake, da se tej zadevi ugodi in se ugodno reši.

7. **Zvišanje naročnine za »Učiteljskega Tovariša«.** Glavni blagajnik in upravnik listov utemeljuje, da se predlaga širjemu sosvetu zvišanje naročnine za »Učiteljskega Tovariša« neorganiziranim naročnikom za tuzemstvo na 40 Din in inozemstvo na 60 Din letno.

8. **Stik ožjega sosveta z okrajnimi učiteljskimi društvi.** Zborovani vseh okrajnih učiteljskih društev naj se po možnosti vsaj enkrat v letu udeleži po en član ožjega sosveta po možnosti strokovni tajnik ali kak drugi. — Sklene se, da pošlje na željo društva ožji sosvet svojega zastopnika na zborovanje, če prevzame društvo eno četrtino stroškov.

9. **Seja širjega sosveta pov. UJU v Ljubljani.** Lokalni člani ožjega sosveta se pooblaste da v smislu nekaterih že določenih točk sestavijo dnevni red za sejo širjega sosveta, ki se ima vršiti v decembru t. l.

Gibanje okrajnih društev v Sloveniji.

+ **UČITELJSKO DRUŠTVO ZA MARNBERŠKI OKRAJ.** Vsled sestanka radi meščanske šole za marnberški okraj, ki ga je sklical g. okr. glavar za dan 25. t. m. (sobota) v Marenberg — odpade naše za 5. t. m. določeno zborovanje. — Dnevni red se izpremeni v toliko, da bo predaval a) ravnatelj Humek o risanju in b) bo poročal tov. Hren o državni skupščini v Sarajevu. Udeležba je za vse člane obvezna. — Tajnica.

+ **UČITELJSKO DRUŠTVO ZA CELJSKI OKRAJ zboruje** na praznik dne 8. decembra t. l. točno ob 9. dopoldan v mestni osnovni šoli v Celju. Dnevni red: 1. Zapisnik. 2. Stanovske in društvene zadeve ter dopisi. 3. Slovenski učitelj v delih Ivana Cankarja podava tovariš Roš Pranio. 4. Moji mali predava tovarišica Zdolšek Marija. 5. Predlogi in slučajnosti. 6. Iz vprašalne skrinjice. Pol ure pred zborovanjem pevka vaja, katera je za vse pevce obvezna. Polnoštevne udeležbe pričakuje zanesljivo odbor.

+ **BELOKRANJSKO UČITELJSKO DRUŠTVO ZBORUJE** 25. dne novembra 1922. ob 13. uri v Metliki. Dnevni red: 1. Odobrenje zadnjega zapisnika. 2. Poročilo predsedstva. 3. Moji doživljaji v ruskem vjetništvu — poroča tovariš Janez Riegler. 4. Slučajnosti. — NB.: Blagajnik Slov. Šolske Maticice bo pobral udnino za l. 1922., tovariš blagajnik pa članarino za tretje in četrto četrtletje 1922. — Odbor.

+ **UČITELJSKO DRUŠTVO ZA SVETOLENARTSKI OKRAJ zboruje** pri vsakem vremenju dne 7. decembra t. l. v Sv. Lenartu Slov. goric, začetek točno ob 10. uri. Vzpored: 1. Poročilo predsednikovo od zadnjega zborovanja; 2. letni račun; 3. sprejem novih članov ter ugotovitev vseh članov radi izkaza, kateri se mora pred novim letom poslati poverjeništvu; 4. tajniško poročilo; 5. poročilo delegata tov. Jož. Velnarja o blejski skupščini UJU; 6. referat Franja Jakopiča; 7. Voltov. Tovariš(ce), kateri (e) bi se zborovanja ne udeležili(e), naj šol. vodstva poročajo, da še bodo l. 1923. društveniki. Nedruštvenikov v našem šol. okraju ne trpimo! Zakonci, ako žele žene mesto Učit. Tov. dobiti vti Zvonček, se naj zglase. Zavedne pričakuje v polnem številu t. č. predsednik Franjo Kranjc.

+ **LOGAŠKO UČIT. DRUŠTVO — KROZEK LOGAŠKI** je zborovalo v soboto, dne 14. oktobra v Dol. Logatcu. Kljub slabemu vremenu se je zborovanja udeležilo lepo število članov. Sestanek je bil poučen za vse, zlasti pa za šolske voditelje, ker je tov. Hladnik iz Žirov referiral o temi »Šolski voditelj«. Sprejete resolucije so se odposlale na pristojno mesto.

Koncem zborovanja se spominja okr. šol. nadzornik Puncuh meseca avgusta umrlega tov. Božiča, ki je zboroval v Žireh nad 35 let. Pristojno učiteljsvo sprejme predlog, da daruje vsak član okr. uč. društva 10 Din za upostavitev nagrobnega spomenika. Poleg tega bo tudi društvo samo prispevalo primeren znesek k naraslim stroškom.

— Prosi se, da tudi njegovi tovariši in nekdanji učenci počaste spomin umrlega tov. in učitelja s primernim zneskom. Prispevke sprejema društvena blagajničarka Alojzija Modičeva v Dol. Logatcu.

Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani. Odgovorni urednik: Franc Strukelj. Last in zal. UJU — poverjen. Ljubljana.

Zamenjava.

Kateri izmed učiteljev ali učiteljic iz Ptuja ali v okolici bi hotel zamenjati učiteljsko mesto s tovarišico na deželi. Naslov pove »Uredništvo Učiteljskega Tovariša.«

KAPA „HYG“

za pokončavanje uši

zajamčuje zanesljivo, hitro in temeljito odstranjenje glavnih uši brez truda in skoraj brez stroškov. Iznajdba šolskega zornika dr. Schnell-a. Neobhodno potrebno sredstvo zlasti na osnovnih in drugih šolah.

Kapa „Hyg“ s točnim navodilom dobavlja à Din. 34.— komad. Continental,

glavno zastopstvo:

Ljubljana **VIKTOR BOHINEC** Poljanska c. 5.

Zaloga vseh vrst pneumatike, podpetnikov, dežnih plaščev za moške in ženske ter raznih drugih gumij. izdelkov.

čist in lep jezik so pravkar izšle in imajo sledečo vsebino: Kukavica, Pajčica, Matica, Podlesne vetrnice, Stari kol, Morje, Zemlja in repatica, Vrabc, Na dnu morja, Kobilice, Deževnik in štrk, Megla, Stara vrba, Pet velesil.

—k V. Řepa: **Český ruchlopis**: První díl rynchlopisu, totiž úplnépismo neboli školní, vhodné pro poslední třídy školy obecné. Druhý stupeň rynchlopisu jest písmo korespondenční a třetí stupeň písmo debatní. Obe jsou jednodušší a snadnější než v dosavadním tesnopise českém. Pro posouzení soustavy stačí první stupeň, písmo úplné. Dojde-li příznivého příznivého přijetí, vyjde písmo korespondenční i debatní, celá nauka asi na 20 stránkách. Písmem tímto (po neopatrné úpravě) stenografovat možno kteroukoliv řeč slovanskou. Práce tato jest český výdáním rynchlopisu všeslovanského.

—k **Koledar Družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani** za l. 1923. Vsebinska: Rodoslov našega kraljevskega doma. Kraljevine Jugoslavije barve in grb. Koledar. Pristojbine. Lestvice. **Narodnemu delu**. O kraljevi svatbi (pesem). Vekoslav Legat (s sliko). Mir božji (pesem). Mi in naši sosede na severni meji. Tam na vasi... (pesem). Gesli Družbe sv. Cirila in Metoda (s sliko). Podlimbarskemu (pesem). Kako sem se seznanil s Podlimbarskim? Pod tujo peto. Dva prezgodnja groba: I. Marica Osetova (s sliko). 2. Ivan Jakše (s sliko). Spomini na Goriško. Vestnik Družbe sv. C. in M. v Ljubljani. Inzerati.

—k **Planinski koledar** za l. 1923. Uredil Fr. Kocbek Vsebinska: Vozil za vrh. Koledar. Ključ za vremensko napoved. Hoja po gorah (R. Badjura). Turistovski promet v obmejnem pogorju. Varuje gorske cvetke. Zdravljenje boleznj v gorah. Zepna lekarna. Znamenja v sili. Slovensko planinsko društvo. Organizacija T. K. »Skala«. Organizacija Jugoslov. zimskošportnega saveza v Ljubljani. Hišni red v planinskih kočah. Odredbe Osr. odb. za obisk koč. Vodnik od koč do koč v Sloveniji. Planinske koč v zasadenem ozemlju. Vodnik za planinske kraje Slovenije. Planinski kraji v zasadenem ozemlju. Seznam vodnikov in aspirantov S. P. D. Seznam slovenskih gora, prehodov in sedel. Planinsko slovnico. Oglasi. — **Načrti potov**: Triglav, Karavanke, Savinjske Alpe, Ojstrica, Dom na Vrščici.

—k **Izšla je II. števil. Zvončka**, ki ima sledečo vsebino: 1. Ivan Albrecht: Pedenj-človek korenjak. Pesem. 2. Jos. Vandot: Kekec na volčji sledi. Planinska pripovedka s 5 podobami. 3. Desanka: Zapel je zvon... Pesem. 4. Miroslav Kunčič: Jesenska slutnja. Pesem. 9. Pouk in za- V petem razredu. Spomini hvalečnosti. 6. V šoli pri Sv. Jakobu v Slov. gor. Podoba. 7. Vladislav: Naša Anka. Pesem s podobami. 8. Miroslav Kunčič: Jesenska slutnja. Pesem. 9. Pouk in zabava. 10. Količek gospoda Dabropoljskega.

—k **Kralj Peter I. Osvoboditelj**. Spomini Velikega Kralja Osvoboditelja — Ujedinitelja zbral in priredil Jakob Dimnik, šol. ravnatelj. V Ljubljani 1922. Izdalo in založilo »Društvo za zgradbo učiteljskega konvikta v Ljubljani«. Tiskalna Učiteljska tiskarna. Cena 16 Din brez poštnine. To je naslov lično vezani, 130 strani obsegajoči spominski knjigi, ki bo dobro služila šolskim in učiteljskim knjižnicam, čitalnicam, bralnim društvom, narodnim knjižnicam ter tudi vsakemu posameznemu učitelju in učiteljici ob naših državnih praznikih in pri zgodovinskemu pouku. Knjiga, ki jo krasi slika kralja Petra I. Osvoboditelja, kralja Aleksandra I. in Karadjordja (Črnega Jurija), ima štiri poglavja in sicer: I. Njegovo Veličanstvo Kralj Peter I. Osvoboditelj umrl. (23 sestavkov.) — II. Veličastna zadnja pot kralja Osvoboditelja. (10 sestavkov.) — III. Iz življenja kralja Petra I. Osvoboditelja. (36 zgodovinskih pripovedk in anekdot.) — IV. Karadjordje (Črni Jurij) — ded kralja Petra I. (20 anekdot, med temi 12 v srbohrvatskem jeziku.) Knjiga, ki ji je dala Učiteljska tiskarna prav lično opremo, je zanimiva po vsebini, času primerna in potrebna, zato jo prav toplo priporočamo. Naroča se v Učiteljski knjigarni in v vseh drugih knjigotržnicah.

Naša kulturna organizacija.

—ko **Odborova seja Slov. Šol. Mat.** se je vršila dne 2. novembra 1922 v Ljubljani. Iz poročil in ukrepov na seji posnemamo: Odbor je odobril zapisnik zadnjega občnega zbora in zadnje seje. — **Publikacije za 1922**: »Posebno ukoslovje zeljepisa« šol. nazd. Finka je dotiskano in broširano. III. del dr. Pivko-Schaupove »Telovadbe« je dotiskan ter v broširanju. Benkovičev »Botanični slovar«, ki podaja seznam slovenskih, nemških in latinskih rastlinskih imen, (I. del: slov.-nem.-lat., II. del: nem.-slov.-lat., III. del: lat.-slov.-nem.) je stavljen in nekatere tiskovne pole dotiskane; obsegal bo 6 tiskovnih pol ter bo pripravna pomožna knjiga posebno še radi tega, ker Glowackega »Flore«, ki je izhajala svojčas v S. Š. M., ni mogoče končati, kajti rokopis so sodniki Glowackega v Galiciji izgubili. Za »Pedag. Zbornik« je zbranih rokopisov za 5½ pol. Strogo znanstven spis je med njimi le eden. Tekom 5—6 tednov bo gotova tudi ta knjiga. Od letos naprej bo Letopis zopet broširan skupaj z »Zbornikom«, vendar tako, da si ga bo mogel odstraniti sam, kdor si ga ne bo hotel dati vezati z njim skupaj. Kmalu po Novem letu 1923 bo mogoče začeti z razpošiljanjem knjig. — **Blagajna izka-**

zuje od zadnje seje dohodkov 37.643.55 Din ter izdatkov 28.300.01 Din, tako da znaša prebitok 9343.54 Din. Dolgovi za publikacije leta 1921. so poplačani. Kalkulacija iz že vposlanih članskih seznamov za 1922. kaže da bo društvo imelo približno toliko članov kakor lansko leto ter da bo letnina krila stroške za tisk in papir. — Društvo bo po prijaznosti ljubljanskega mestnega šolskega sveta oziroma magistrata kmalu dobilo svojo lastno sobo v I. mestni deški osnovni šoli na Ledini v Ljubljani; tam boe spravljena društvena knjižna zaloge in tam se bo nahajal društveni arhiv. — Za leto 1923. izide to te-le knjige: »Telovadbe« zaključni del Vales; »Poskusi iz rastlinstva in rudninstva« ali pa Košir; »Šolsko vrtnarstvo in kmetijski pouk«, dr. J. Bežjak; »Dušeslovje in vzgojeslovje« (knjiga, ki bo porabna tudi kot šolska knjiga na učiteljskih), I. zvezek »Pedagoških klasikov«; John Locke: Spisi (v prevodu prof. Fr. Jerovška) ter Letopis. Pedagoški Zbornik za to leto izostane. Ker je treba iz spisov J. A. Komenskega napraviti izbor, se ni mogla začeti zbirka »Pedag. klas.« z izdajo tega pisatelja, kakor je bilo svojčas sklenjeno, nego bo sledil J. Lockeu še prevod Spencerjeve »Education« (Vzgoja), tako da počnejo izhajati spisi Komenskega s publikacijami za leto 1927. — K temu še iz literarnega programa za poznejši čas: Zemljepis naše države najbrž v S. Š. M. ne izide, ker začeta učitelja Plesničar in Grum v kratkem z izdajo tozadevnega dela. — Natis metodike računstva L. Lavtarja je za enkrat še tudi problematičen, spisuje pa, kakor se poroča, krajše in porabnejše ukoslovje računstva marib. učit. prof. Vrščai, ki ga bo menda prepuštil S. Š. M. — Naprosil pa se je šol. nazd. Fink, da pripravi 2. izdajo svojega »Ukoslovja v element. razr.« ter »Posebno ukoslovje slovensčine v osn. šoli«, ker naklada teh knjig že pohaja. — Končno se je zvišal po ključu »Društva leposlovcev« pisateljem času primerno honorar, in sicer na origin. spise 375 Din za tiskovno polo, za prevode 250 Din. za poročila v Letopisu 200 dinarjev.

Gg poverjeniki in poverjenice naj blagovolijo blagajniku čimprej poslati seznam članov ter njih letnino.

Dr. M. K.

Naša gospodarska organizacija.

—g **Zgradba »Tvornice učil« v Ljubljani**. »Slovenski Narod« poroča: Tovarna za učila. Na ljubljanskem polju je dala zgraditi »Učiteljska tiskarna« (odnosno financirala) dvonadstropno stavbo, ki je ravnokar pod streho. V tem posloju se odpravi prihodno pomlad tvornica za učila torej podjetje, kakršnega v Sloveniji (Tudi ne v Jugoslaviji!) Op.) še nimamo. (O vseh mogočih industrijskih podjetjih se je zadnja tri leta pri nas pisalo, pa če pogledamo okoli sebe po Sloveniji, vidimo, da moramo še vedno na neznanje potrebnih kupovati in drago plačevati pri tujcih. Seveda: Učiteljska tvornica učil ne bo nesla vsak teden milijon kron dobička, zato pa v temvečjo čast učiteljsvu, ki je — brez milijonskega kapitala — z obudovanjem vredno energijo ustvarila podjetje, ki dela čast stanu in šolstvu v Sloveniji, splošnosti pa je v veliko korist. — Pričakuje se da bodete enako kakor nam je pomagala tiskarna dvigniti tvornico, obe podjetji nam kaj skoro pomagali dvigniti naš Učiteljski konvikt. Usoda je v rokah agilnosti učiteljsva zato na delo tovarišice in tovariši po geslu: Svoji k svojim!

—g **Darila »Učiteljskemu konviktu« v Ljubljani, 7% obveznice državnega investicijskega posojila** (s kuponu od meseca septembra 1922): Ivan Erbežnik, strokovni učitelj v Ljubljani, 1 à 100 Din; Rudolf Horvat, str. učitelj v Ljubljani, 1 à 100 Din; Andrej Flaš, šolski voditelj na Kopanju, 1 à 100 Din; Fran Fleré, nadučitelj v Kranjski gori, 1 à 100 Din; Josip Jarh, nadučitelj pri Sv. Roku ob Sotli, 1 à 100 Din; Iva Premelčeva, učiteljica na Viču, 1 à 100 Din; skupaj 6 obveznic à 100 Din in prej izkazanih 21 obveznic à 100 Din = 2700 Din. Hvala! Nadaljnje obveznice hvaležno prejema odbor za zgradbo »Učiteljskega konvikta« v Ljubljani.

Darujte 7% državno posojilo Učiteljskemu konviktu in Učiteljskemu domu!

Iz naše stanovske organizacije.

Iz poverjenišva UJU v Ljubljani.

+pov. **SEJA OŽJEGA SOSVETA POV. UJU V LJUBLJANI**, dne 17. novembra t. l.

Navzoči: Dimnik Ivan, Fegic Mirko, Gnus Anton, Jelenec Luka, Luznar Fran, Močnik L., Rus Vilibald.

1. **Volitve učiteljskih zastopnikov v višji šolski svet**. Sklene se poslati tozadevno poročilo predsednikom okrajnih učiteljskih društev in nato sklicati sejo širjega sosveta.

2. **Terjatve »Narodne Prosvete«**. Od Glavnega Odbora UJU je bil predložen pov. imenik vseh naročnikov »Narodne Prosvete« v Sloveniji, ki so še naročnino na dolgu. — Sklene se, da bo centralna uprava poverjenišva UJU v Ljubljani opozorila po dopisnici vse dolžnike in jim bo označila vsoto dolga, v principu se pa vztraja na stališču, da ima denar kasirati le uprava »Narodne Prosvete«, ki ima izvršiti nadaljno terjatve. — To se sporoči upravi »Narodne Prosvete« in se hkrati pošani tudi druge netočne postavke v dopisu.

3. **Naročitev »Narodne Prosvete«**. Sklene se predlagati širjemu sosvetu, da si vsako okrajno učiteljsko društvo odsej naprej samo naroči po en izvod »Narodne Prosvete« v svrhu društvene informacije.

4. **Načelno stališče napram »Narodni Prosveti«**. Odobrilo se je načelno stališče napram »Narodni Prosveti« predno jo je mogoče še bolj in splošno razširiti v Sloveniji in se je napravil sklep, da se naročilo priobči v »Učiteljskem Tovarišu« v srbohrvatskem jeziku.

5. **Meščanskošolsko učitelstvo**. Ožjemu sosvetu je bil predložen imenik učiteljsva meščanskih šol, ki je organeizirano v pov. UJU v Ljubljani. Ugotovilo se je, da je od okroglo 200 vsega učiteljsva meščanskih šol v Sloveniji organiziranega pri pov. UJU v Ljubljani 56 meščanskošolskih učiteljev in učiteljic.

6. **Referent iz Slovenije za ministrstvo prosvete v Beogradu**. Ožji sosvet je vzel na znanje poročilo pov. tov. ravnatelja Luke Jelenca o korakih, ki sta ih s strokovnim tajnikom napravila tozadevno v Beogradu. Povdarjalo se je, da nam je tak uradnik v ministrstvu prosvete neobhodno in nujno potreben, to nam kaže posebno zadnji slučaj črtanja prosvetnega budžeta za Slovenijo, ki je usodepolno za naše šolstvo in kateremu je kriva le premaia informiranost odločilnih krogov. Zastopnik je potreben v interesu šolstva v ministrstvu, v interesu organizacije in kontakta s Slovenijo, za Glavni Odbor UJU, v interesu tiska UJU, da pridobi sodelavcev v Sloveniji za naši centralni g'asilji »Narodno Prosveto« in »Učitelja« in tudi je potreben z ozirom na predvideno preosnovanje Glavnega Prosvetnega Sveta v Beogradu, ki hoče predvidevati tudi zastopstvo pokrajn. — Sklene se sestaviti prošnja na ministrstvo prosvete ki naj vsebuje utemeljitev v navedenem smislu, katera se predloži Glavnemu Odboru UJU, da jo v smislu sklepa seje Glavnega Odbora z dne 31. oktobra t. l. predloži ministrstvu prosvete. — Pov. UJU je pooblaščenno, da stori najenergijejše korake, da se tej zadevi ugodi in se ugodno reši.

7. **Zvišanje naročnine za »Učiteljskega Tovariša«**. Glavni blagajnik in upravnik listov utemeljuje, da se predlaga širjemu sosvetu zvišanje naročnine za »Učiteljskega Tovariša« neorganiziranim naročnikom za tuzemstvo na 40 Din in inozemstvo na 60 Din letno.

8. **Stik ožjega sosveta z okrajnimi učiteljskimi društvi**. Zborovani vseh okrajnih učiteljskih društev naj se po možnosti vsaj enkrat v letu udeleži po en član ožjega sosveta po možnosti strokovni tajnik ali kak drugi. — Sklene se, da pošlje na željo društva ožji sosvet svojega zastopnika na zborovanje, če prevzame društvo eno četrtino stroškov.

9. **Seja širjega sosveta pov. UJU v Ljubljani**. Lokalni člani ožjega sosveta se pooblaste da v smislu nekaterih že določenih točk sestavijo dnevni red za sejo širjega sosveta, ki se ima vršiti v decembru t. l.

Gibanje okrajnih društev v Sloveniji.

+ **UČITELJSKO DRUŠTVO ZA MARNBERŠKI OKRAJ**. Vsled sestanka radi meščanske šole za marnberški okraj, ki ga je sklical g. okr. glavar za dan 25. t. m. (sobota) v Marenberg — odpade naše za 5. t. m. določeno zborovanje. — Dnevni red se izpremeni v toliko, da bo predaval a) ravnatelj Humek o risanju in b) bo poročal tov. Hren o državni skupščini v Sarajevu. Udeležba je za vse člane obvezna. — Tajnica.

+ **UČITELJSKO DRUŠTVO ZA CELJSKI OKRAJ** zboruje na praznik dne 8. decembra t. l. točno ob 9. dopoldan v mestni osnovni šoli v Celju. Dnevni red: 1. Zapisnik. 2. Stanovske in društvene zadeve ter dopisi. 3. Slovenski učitelj v delih Ivana Cankarja podava tovariš Roš Pranio. 4. Moji mali predava tovarišica Zdolšek Marija. 5. Predlogi in slučajnosti. 6. Iz vprašalne skrinjice. Pol ure pred zborovanjem pevka vaja, katera je za vse pevce obvezna. Polnoštevne udeležbe pričakuje zanesljivo odbor.

+ **BELOKRANJSKO UČITELJSKO DRUŠTVO ZBORUJE** 25. dne novembra 1922. ob 13. uri v Metliki. Dnevni red: 1. Odobrenje zadnjega zapisnika. 2. Poročilo predsedstva. 3. Moji doživljaji v ruskem vjetništvu — poroča tovariš Janez Riegler. 4. Slučajnosti. — NB.: Blagajnik Slov. Šolske Matice bo pobral udnino za l. 1922., tovariš blagajnik pa članarino za tretje in četrto četrtletje 1922. — Odbor.

+ **UČITELJSKO DRUŠTVO ZA SVETOLENARTSKI OKRAJ** zboruje pri vsakem vremenju dne 7. decembra t. l. v Sv. Lenartu Slov. goric, začetek točno ob 10. uri. Vzpored: 1. Poročilo predsednikovo od zadnjega zborovanja; 2. letni račun; 3. sprejem novih članov ter ugotovitev vseh članov radi izkaza, kateri se mora pred novim letom poslati poverjeništvu; 4. tajniško poročilo; 5. poročilo delegata tov. Jož. Velnarja o blejski skupščini UJU; 6. referat Franja Jakopiča; 7. Voltov. Tovariš(ce), kateri (e) bi se zborovanja ne udeležili(e), naj šol. vodstva poročajo, da še bodo l. 1923. društveniki. Nedruštvenikov v našem šol. okraju ne trpimo! Zakonci, ako žele žene mesto Učit. Tov. dobiti vti Zvonček, se naj zglase. Zavedne pričakuje v polnem številu t. č. predsednik Franjo Kranjc.

+ **LOGAŠKO UČIT. DRUŠTVO — KROZEK LOGAŠKI** je zborovalo v soboto, dne 14. oktobra v Dol. Logatcu. Kljub slabemu vremenu se je zborovanja udeležilo lepo število članov. Sestanek je bil poučen za vse, zlasti pa za šolske voditelje, ker je tov. Hladnik iz Žirov referiral o temi »Šolski voditelj«. Sprejete resolucije so se odposlale na pristojno mesto.

Koncem zborovanja se spominja okr. šol. nadzornik Puncuh meseca avgusta umrlega tov. Božiča, ki je zboroval v Žireh nad 35 let. Pristojno učiteljsko sprejme predlog, da daruje vsak član okr. uč. društva 10 Din za upostavitev nagrobnega spomenika. Poleg tega bo tudi društvo samo prispevalo primeren znesek k naraslim stroškom.

— Prosi se, da tudi njegovi tovariši in nekdanji učenci počaste spomin umrlega tov. in učitelja s primernim zneskom. Prispevke sprejema društvena blagajničarka Alojzija Modičeva v Dol. Logatcu.

Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani. Odgovorni urednik: Franc Strukelj. Last in zal. UJU — poverjen. Ljubljana.

Zamenjava.

Kateri izmed učiteljev ali učiteljic iz Ptuja ali v okolici bi hotel zamenjati učiteljsko mesto s tovarišico na deželi. Naslov pove »Uredništvo Učiteljskega Tovariša.«

KAPA „HYG“

za pokončavanje uši

zajamčuje zanesljivo, hitro in temeljito odstranjenje glavnih uši brez truda in skoraj brez stroškov. Iznajdba šolskega zornika dr. Schnell-a. Neobhodno potrebno sredstvo zlasti na osnovnih in drugih šolah.

Kapa „Hyg“ s točnim navodilom dobavlja à Din. 34.— komad. Continental,

glavno zastopstvo:

Ljubljana **VIKTOR BOHINEC** Poljanska c. 5.

Zaloga vseh vrst pneumatike, podpetnikov, dežnih plaščev za moške in ženske ter raznih drugih gumij. izdelkov.

čist in lep jezik so pravkar izšle in imajo sledečo vsebino: Kukavica, Pajčica, Matica, Podlesne vetrnice, Stari kol, Morje, Zemlja in repatica, Vrabc, Na dnu morja, Kobilice, Deževnik in štrk, Megla, Stara vrba, Pet velesil.

—k V. Řepa: **Český ruchlopis**: První díl rynchlopisu, totiž úplnépismo neboli školní, vhodné pro poslední třídy školy obecné. Druhý stupeň rynchlopisu jest písmo korespondenční a třetí stupeň písmo debatní. Obe jsou jednodušší a snadnější než v dosavadním tescopise českém. Pro posouzení soustavy stačí první stupeň, písmo úplné. Dojde-li příznivého příznivého přijetí, vyjde písmo korespondenční i debatní, celá nauka asi na 20 stránkách. Písmem tímto (po neopatrné úpravě) stenografovat možno kteroukoliv řeč slovanskou. Práce tato jest český výdáním rynchlopisu všeslovanského.

—k **Koledar Družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani** za l. 1923. Vsebinska: Rodoslov našega kraljevskega doma. Kraljevine Jugoslavije barve in grb. Koledar. Pristojbine. Lestvice. **Narodnemu delu**. O kraljevi svatbi (pesem). Vekoslav Legat (s sliko). Mir božji (pesem). Mi in naši sosede na severni meji. Tam na vasi... (pesem). Gesli Družbe sv. Cirila in Metoda (s sliko). Podlimbarskemu (pesem). Kako sem se seznanil s Podlimbarskim? Pod tujo peto. Dva prezgodnja groba: I. Marica Osetova (s sliko). 2. Ivan Jakše (s sliko). Spomini na Goriško. Vestnik Družbe sv. C. in M. v Ljubljani. Inzerati.

—k **Planinski koledar** za l. 1923. Uredil Fr. Kocbek Vsebinska: Vozil za vrh. Koledar. Ključ za vremensko napoved. Hoja po gorah (R. Badjura). Turistovski promet v obmejnem pogorju. Varuje gorske cvetke. Zdravljenje boleznj v gorah. Zepna lekarna. Znamenja v sili. Slovensko planinsko društvo. Organizacija T. K. »Skala«. Organizacija Jugoslov. zimskošportnega saveza v Ljubljani. Hišni red v planinskih kočah. Odredbe Osr. odb. za obisk koč. Vodnik od koč do koč v Sloveniji. Planinske koč v zasadenem ozemlju. Vodnik za planinske kraje Slovenije. Planinski kraji v zasadenem ozemlju. Seznam vodnikov in aspirantov S. P. D. Seznam slovenskih gora, prehodov in sedel. Planinsko slovnico. Oglasi. — **Načrti potov**: Triglav, Karavanke, Savinjske Alpe, Ojstrica, Dom na Vrščici.

—k **Izšla je II. števil. Zvončka**, ki ima sledečo vsebino: 1. Ivan Albrecht: Pedenj-človek korenjak. Pesem. 2. Jos. Vandot: Kekec na volčji sledi. Planinska pripovedka s 5 podobami. 3. Desanka: Zapel je zvon... Pesem. 4. Miroslav Kunčič: Jesenska slutnja. Pesem. 9. Pouk in za V petem razredu. Spomini hvalečnosti. 6. V šoli pri Sv. Jakobu v Slov. gor. Podoba. 7. Vladislav: Naša Anka. Pesem s podobami. 8. Miroslav Kunčič: Jesenska slutnja. Pesem. 9. Pouk in zabava. 10. Kotiček gospoda Dabropoljskega.

—k **Kralj Peter I. Osvoboditelj**. Spomini Velikega Kralja Osvoboditelja — Ujedinitelja zbral in priredil Jakob Dimnik, šol. ravnatelj. V Ljubljani 1922. Izdalo in založilo »Društvo za zgradbo učiteljskega konvikta v Ljubljani«. Tiskala Učiteljska tiskarna. Cena 16 Din brez poštnine. To je naslov lično vezani, 130 strani obsegajoči spominski knjigi, ki bo dobro služila šolskim in učiteljskim knjižnicam, čitalnicam, bralnim društvom, narodnim knjižnicam ter tudi vsakemu posameznemu učitelju in učiteljici ob naših državnih praznikih in pri zgodovinskemu pouku. Knjiga, ki jo krasi slika kralja Petra I. Osvoboditelja, kralja Aleksandra I. in Karadjordja (Črnega Jurija), ima štiri poglavja in sicer: I. Njegovo Veličanstvo Kralj Peter I. Osvoboditelj umrl. (23 sestavkov.) — II. Veličastna zadnja pot kralja Osvoboditelja. (10 sestavkov.) — III. Iz življenja kralja Petra I. Osvoboditelja. (36 zgodovinskih pripovedk in anekdot.) — IV. Karadjordje (Črni Jurij) — ded kralja Petra I. (20 anekdot, med temi 12 v srbohrvatskem jeziku.) Knjiga, ki ji je dala Učiteljska tiskarna prav lično opremo, je zanimiva po vsebini, času primerna in potrebna, zato jo prav toplo priporočamo. Naroča se v Učiteljski knjigarni in v vseh drugih knjigotržnicah.

Naša kulturna organizacija.

—ko **Odborova seja Slov. Šol. Mat.** se je vršila dne 2. novembra 1922 v Ljubljani. Iz poročil in ukrepov na seji posnemamo: Odbor je odobril zapisnik zadnjega občnega zbora in zadnje seje. — **Publikacije za 1922**: »Posebno ukoslovje zeljepisa« šol. nazd. Finka je dotiskano in broširano. III. del dr. Pivko-Schaupove »Telovadbe« je dotiskan ter v broširanju. Benkovičev »Botanični slovar«, ki podaja seznam slovenskih, nemških in latinskih rastlinskih imen, (I. del: slov.-nem.-lat., II. del: nem.-slov.-lat., III. del: lat.-slov.-nem.) je stavljen in nekatere tiskovne pole dotiskane; obsegal bo 6 tiskovnih pol ter bo pripravna pomožna knjiga posebno še radi tega, ker Glowackega »Flore«, ki je izhajala svojčas v S. Š. M., ni mogoče končati, kajti rokopis so sodniki Glowackega v Galiciji izgubili. Za »Pedag. Zbornik« je zbranih rokopisov za 5½ pol. Strogo znanstven spis je med njimi le eden. Tekom 5—6 tednov bo gotova tudi ta knjiga. Od letos naprej bo Letopis zopet broširan skupaj z »Zbornikom«, vendar tako, da si ga bo mogel odstraniti sam, kdor si ga ne bo hotel dati vezati z njim skupaj. Kmalu po Novem letu 1923 bo mogoče začeti z razpošiljanjem knjig. — **Blagajna izka-**

zuje od zadnje seje dohodkov 37.643,55 Din ter izdatkov 28.300,01 Din, tako da znaša prebitok 9343,54 Din. Dolgovi za publikacije leta 1921. so poplačani. Kalkulacija iz že vposlanih članskih seznamov za 1922. kaže da bo društvo imelo približno toliko članov kakor lansko leto ter da bo letnina krila stroške za tisk in papir. — Društvo bo po prijaznosti ljubljanskega mestnega šolskega sveta oziroma magistrata kmalu dobilo svojo lastno sobo v I. mestni deški osnovni šoli na Ledini v Ljubljani; tam boe spravljena društvena knjižna zaloge in tam se bo nahajal društveni arhiv. — Za leto 1923. izide to te-le knjige: »Telovadbe« zaključni del Vales; »Poskusi iz rastlinstva in rudninstva« ali pa Košir; »Šolsko vrtnarstvo in kmetijski pouk«, dr. J. Bežjak; »Dušeslovje in vzgojeslovje« (knjiga, ki bo porabna tudi kot šolska knjiga na učiteljskih), I. zvezek »Pedagoških klasikov«; John Locke: Spisi (v prevodu prof. Fr. Jerovška) ter Letopis. Pedagoški Zbornik za to leto izostane. Ker je treba iz spisov J. A. Komenskega napraviti izbor, se ni mogla začeti zbirka »Pedag. klas.« z izdajo tega pisatelja, kakor je bilo svojčas sklenjeno, nego bo sledil J. Lockeu še prevod Spencerjeve »Education« (Vzgoja), tako da počnejo izhajati spisi Komenskega s publikacijami za leto 1927. — K temu še iz literarnega programa za poznejši čas: Zemljepis naše države najbrž v S. Š. M. ne izide, ker začeta učitelja Plesničar in Grum v kratkem z izdajo tozadevnega dela. — Natis metodike računstva L. Lavtarja je za enkrat še tudi problematičen, spisuje pa, kakor se poroča, krajše in porabnejše ukoslovje računstva marib. učit. prof. Vrščai, ki ga bo menda prepuštil S. Š. M. — Naprosil pa se je šol. nazd. Fink, da pripravi 2. izdajo svojega »Ukoslovja v element. razr.« ter »Posebno ukoslovje slovensčine v osn. šoli«, ker naklada teh knjig že pohaja. — Končno se je zvišal po ključu »Društva leposlovcev« pisateljem času primerno honorar, in sicer na origin. spise 375 Din za tiskovno polo, za prevode 250 Din. za poročila v Letopisu 200 dinarjev.

Gg poverjeniki in poverjenice naj blagovolijo blagajniku čimprej poslati seznam članov ter njih letnino.

Dr. M. K.

Naša gospodarska organizacija.

—g **Zgradba »Tvornice učil« v Ljubljani**. »Slovenski Narod« poroča: Tovarna za učila. Na ljubljanskem polju je dala zgraditi »Učiteljska tiskarna« (odnosno financirala) dvonadstropno stavbo, ki je ravnokar pod streho. V tem posloju se odpravi prihodno pomlad tvornica za učila torej podjetje, kakršnega v Sloveniji (Tudi ne v Jugoslaviji!) Op.) še nimamo. (O vseh mogočih industrijskih podjetjih se je zadnja tri leta pri nas pisalo, pa če pogledamo okoli sebe po Sloveniji, vidimo, da moramo še vedno na neznanje potrebnih kupovati in drago plačevati pri tujcih. Seveda: Učiteljska tvornica učil ne bo nesla vsak teden milijon kron dobička, zato pa v temvečjo čast učiteljsvu, ki je — brez milijonskega kapitala — z obudovanjem vredno energijo ustvarila podjetje, ki dela čast stanu in šolstvu v Sloveniji, splošnosti pa je v veliko korist. — Pričakuje se da bodete enako kakor nam je pomagala tiskarna dvigniti tvornico, obe podjetji nam kaj skoro pomagali dvigniti naš Učiteljski konvikt. Usoda je v rokah agilnosti učiteljsva zato na delo tovarišice in tovariši po geslu: Svoji k svojim!

—g **Darila »Učiteljskemu konviktu« v Ljubljani, 7% obveznice državnega investicijskega posojila** (s kuponu od meseca septembra 1922): Ivan Erbežnik, strokovni učitelj v Ljubljani, 1 à 100 Din; Rudolf Horvat, str. učitelj v Ljubljani, 1 à 100 Din; Andrej Flaš, šolski voditelj na Kopanju, 1 à 100 Din; Fran Fleré, nadučitelj v Kranjski gori, 1 à 100 Din; Josip Jarh, nadučitelj pri Sv. Roku ob Sotli, 1 à 100 Din; Iva Premelčeva, učiteljica na Viču, 1 à 100 Din; skupaj 6 obveznic à 100 Din in prej izkazanih 21 obveznic à 100 Din = 2700 Din. Hvala! Nadaljnje obveznice hvaležno prejema odbor za zgradbo »Učiteljskega konvikta« v Ljubljani.

Darujte 7% državno posojilo Učiteljskemu konviktu in Učiteljskemu domu!

Iz naše stanovske organizacije.

Iz poverjenišva UJU v Ljubljani.

+pov. **SEJA OŽJEGA SOSVETA POV. UJU v LJUBLJANI**, dne 17. novembra t. l.

Navzoči: Dimnik Ivan, Fegic Mirko, Gnus Anton, Jelenec Luka, Luznar Fran, Močnik I., Rus Vilibald.

1. **Volitve učiteljskih zastopnikov v višji šolski svet**. Sklene se poslati tozadevno poročilo predsednikom okrajnih učiteljskih društev in nato sklicati sejo širjega sosveta.

2. **Terjatve »Narodne Prosvete«**. Od Glavnega Odbora UJU je bil predložen pov. imenik vseh naročnikov »Narodne Prosvete« v Sloveniji, ki so še naročnino na dolgu. — Sklene se, da bo centralna uprava poverjenišva UJU v Ljubljani opozorila po dopisnici vse dolžnike in jim bo označila vsoto dolga, v principu se pa vztraja na stališču, da ima denar kasirati le uprava »Narodne Prosvete«, ki ima izvršiti nadaljno terjatve. — To se sporoči upravi »Narodne Prosvete« in se hkrati pošani tudi druge netočne postavke v dopisu.

3. **Naročitev »Narodne Prosvete«**. Sklene se predlagati širjemu sosvetu, da si vsako okrajno učiteljsko društvo odsej naprej samo naroči po en izvod »Narodne Prosvete« v svrhu društvene informacije.

4. **Načelno stališče napram »Narodni Prosveti«**. Odobrilo se je načelno stališče napram »Narodni Prosveti« predno jo je mogoče še bolj in splošno razširiti v Sloveniji in se je napravil sklep, da se naročilo priobči v »Učiteljskem Tovarišu« v srbohrvatskem jeziku.

5. **Meščanskošolsko učitelstvo**. Ožjemu sosvetu je bil predložen imenik učiteljsva meščanskih šol, ki je organeizirano v pov. UJU v Ljubljani. Ugotovilo se je, da je od okroglo 200 vsega učiteljsva meščanskih šol v Sloveniji organiziranega pri pov. UJU v Ljubljani 56 meščanskošolskih učiteljev in učiteljic.

6. **Referent iz Slovenije za ministrstvo prosvete v Beogradu**. Ožji sosvet je vzel na znanje poročilo pov. tov. ravnatelja Luke Jelenca o korakih, ki sta ih s strokovnim tajnikom napravila tozadevno v Beogradu. Povdarjalo se je, da nam je tak uradnik v ministrstvu prosvete neobhodno in nujno potreben, to nam kaže posebno zadnji slučaj črtanja prosvetnega budžeta za Slovenijo, ki je usodepolno za naše šolstvo in kateremu je kriva le premaia informiranost odločilnih krogov. Zastopnik je potreben v interesu šolstva v ministrstvu, v interesu organizacije in kontakta s Slovenijo, za Glavni Odbor UJU, v interesu tiska UJU, da pridobi sodelavcev v Sloveniji za naši centralni g'asilji »Narodno Prosveto« in »Učitelja« in tudi je potreben z ozirom na predvideno preosnovanje Glavnega Prosvetnega Sveta v Beogradu, ki hoče predvidevati tudi zastopstvo pokrajn. — Sklene se sestaviti prošnja na ministrstvo prosvete ki naj vsebuje utemeljitev v navedenem smislu, katera se predloži Glavnemu Odboru UJU, da jo v smislu sklepa seje Glavnega Odbora z dne 31. oktobra t. l. predloži ministrstvu prosvete. — Pov. UJU je pooblaščenno, da stori najenergijejše korake, da se tej zadevi ugodi in se ugodno reši.

7. **Zvišanje naročnine za »Učiteljskega Tovariša«**. Glavni blagajnik in upravnik listov utemeljuje, da se predlaga širjemu sosvetu zvišanje naročnine za »Učiteljskega Tovariša« neorganiziranim naročnikom za tuzemstvo na 40 Din in inozemstvo na 60 Din letno.

8. **Stik ožjega sosveta z okrajnimi učiteljskimi društvi**. Zborovani vseh okrajnih učiteljskih društev naj se po možnosti vsaj enkrat v letu udeleži po en član ožjega sosveta po možnosti strokovni tajnik ali kak drugi. — Sklene se, da pošlje na željo društva ožji sosvet svojega zastopnika na zborovanje, če prevzame društvo eno četrtino stroškov.

9. **Seja širjega sosveta pov. UJU v Ljubljani**. Lokalni člani ožjega sosveta se pooblaste da v smislu nekaterih že določenih točk sestavijo dnevni red za sejo širjega sosveta, ki se ima vršiti v decembru t. l.

Gibanje okrajnih društev v Sloveniji.

+ **UČITELJSKO DRUŠTVO ZA MARNBERŠKI OKRAJ**. Vsled sestanka radi meščanske šole za marnberški okraj, ki ga je sklical g. okr. glavar za dan 25. t. m. (sobota) v Marenberg — odpade naše za 5. t. m. določeno zborovanje. — Dnevni red se izpremeni v toliko, da bo predaval a) ravnatelj Humek o risanju in b) bo poročal tov. Hren o državni skupščini v Sarajevu. Udeležba je za vse člane obvezna. — Tajnica.

+ **UČITELJSKO DRUŠTVO ZA CELJSKI OKRAJ** zboruje na praznik dne 8. decembra t. l. točno ob 9. dopoldan v mestni osnovni šoli v Celju. Dnevni red: 1. Zapisnik. 2. Stanovske in društvene zadeve ter dopisi. 3. Slovenski učitelj v delih Ivana Cankarja: podava tovariš Roš Pranio. 4. Moji mali: predava tovarišica Zdolšek Marija. 5. Predlogi in slučajnosti. 6. Iz vprašalne skrinjice. Pol ure pred zborovanjem pevka vaja, katera je za vse pevce obvezna. Polnoštevne udeležbe pričakuje zanesljivo odbor.

+ **BELOKRANJSKO UČITELJSKO DRUŠTVO ZBORUJE** 25. dne novembra 1922. ob 13. uri v Metliki. Dnevni red: 1. Odobrenje zadnjega zapisnika. 2. Poročilo predsedstva. 3. Moji doživljaji v ruskem vjetništvu — poroča tovariš Janez Riegler. 4. Slučajnosti. — NB.: Blagajnik Slov. Šolske Matice bo pobral udnino za l. 1922., tovariš blagajnik pa članarino za tretje in četrto četrtletje 1922. — Odbor.

+ **UČITELJSKO DRUŠTVO ZA SVETOLENARTSKI OKRAJ** zboruje pri vsakem vremenu dne 7. decembra t. l. v Sv. Lenartu Slov. goric, začetek točno ob 10. uri. Vzpored: 1. Poročilo predsednikovo od zadnjega zborovanja; 2. letni račun; 3. sprejem novih članov ter ugotovitev vseh članov radi izkaza, kateri se mora pred novim letom poslati poverjeništvu; 4. tajniško poročilo; 5. poročilo delegata tov. Jož. Velnarja o blejski skupščini UJU; 6. referat Franja Jakopiča; 7. Volitev. Tovariš(ce), kateri (e) bi se zborovanja ne udeležili(e), naj šol. vodstva poročajo, da še bodo l. 1923. društveniki. Nedruštvenikov v našem šol. okraju ne trpimo! Zakonci, ako žele žene mesto Učit. Tov. dobiti vti Zvonček, se naj zglase. Zavedne pričakuje v polnem številu t. č. predsednik Franjo Kranjc.

+ **LOGAŠKO UČIT. DRUŠTVO — KROZEK LOGAŠKI** je zborovalo v soboto, dne 14. oktobra v Dol. Logatcu. Kljub slabemu vremenu se je zborovanja udeležilo lepo število članov. Sestanek je bil poučen za vse, zlasti pa za šolske voditelje, ker je tov. Hladnik iz Žirov referiral o temi »Šolski voditelj«. Sprejete resolucije so se odposlale na pristojno mesto.

Koncem zborovanja se spominja okr. šol. nadzornik Puncuh meseca avgusta umrlega tov. Božiča, ki je zboroval v Žireh nad 35 let. Pristojno učiteljsvo sprejme predlog, da daruje vsak član okr. uč. društva 10 Din za upostavitev nagrobnega spomenika. Poleg tega bo tudi društvo samo prispevalo primeren znesek k naraslim stroškom.

— Prosi se, da tudi njegovi tovariši in nekdanji učenci počaste spomin umrlega tov. in učitelja s primernim zneskom. Prispevke sprejema društvena blagajničarka Alojzija Modičeva v Dol. Logatcu.

Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani. Odgovorni urednik: Franc Strukelj. Last in zal. UJU — poverjen. Ljubljana.

Zamenjava.

Kateri izmed učiteljev ali učiteljic iz Ptuja ali v okolici bi hotel zamenjati učiteljsko mesto s tovarišico na deželi. Naslov pove »Uredništvo Učiteljskega Tovariša.«

KAPA „HYG“

za pokončavanje uši

zajamčuje zanesljivo, hitro in temeljito odstranjenje glavnih uši brez truda in skoraj brez stroškov. Iznajdba šolskega zornika dr. Schnell-a. Neobhodno potrebno sredstvo zlasti na osnovnih in drugih šolah.

Kapa „Hyg“ s točnim navodilom dobavlja à Din. 34.— komad. Continental,

glavno zastopstvo:

Ljubljana **VIKTOR BOHINEC** Poljanska c. 5.

Zaloga vseh vrst pneumatike, podpetnikov, dežnih plaščev za moške in ženske ter raznih drugih gumij. izdelkov.

čist in lep jezik so pravkar izšle in imajo sledečo vsebino: Kukavica, Pajčica, Matica, Podlesne vetrnice, Stari kol, Morje, Zemlja in repatica, Vrabc, Na dnu morja, Kobilice, Deževnik in štrk, Megla, Stara vrba, Pet velesil.

—k V. Řepa: **Český ruchlopis:** První díl rynchlopisu, totiž úplnépismo neboli školní, vhodné pro poslední třídy školy obecné. Druhý stupeň rynchlopisu jest písmo korespondenční a třetí stupeň písmo debatní. Obe jsou jednodušší a snadnější než v dosavadním tesnopise českém. Pro posouzení soustavy stačí první stupeň, písmo úplné. Dojde-li příznivého příznivého přijetí, vyjde písmo korespondenční i debatní, celá nauka asi na 20 stránkách. Písmem tímto (po neopatrné úpravě) stenografovat možno kteroukoliv řeč slovanskou. Práce tato jest český výdáním rynchlopisu všeslovanského.

—k **Koledar Družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani** za l. 1923. Vsebinska: Rodoslov našega kraljevskega doma. Kraljevine Jugoslavije barve in grb. Koledar. Pristojbine. Lestvice. **Narodnemu delu.** O kraljevi svatbi (pesem). Vekoslav Legat (s sliko). Mir božji (pesem). Mi in naši sosede na severni meji. Tam na vasi... (pesem). Gesli Družbe sv. Cirila in Metoda (s sliko). Podlimbarskemu (pesem). Kako sem se seznanil s Podlimbarskim? Pod tujo peto. Dva prezgodnja groba: I. Marica Osetova (s sliko). 2. Ivan Jakše (s sliko). Spomini na Goriško. Vestnik Družbe sv. C. in M. v Ljubljani. Inzerati.

—k **Planinski koledar** za l. 1923. Uredil Fr. Kocbek Vsebinska: Vozil za vrh. Koledar. Ključ za vremensko napoved. Hoja po gorah (R. Badjura). Turistovski promet v obmejnem pogorju. Varuje gorske cvetke. Zdravljenje boleznj v gorah. Zepna lekarna. Znamenja v sili. Slovensko planinsko društvo. Organizacija T. K. »Skala«. Organizacija Jugoslov. zimskošportnega saveza v Ljubljani. Hišni red v planinskih kočah. Odredbe Osr. odb. za obisk koč. Vodnik od koč do koč v Sloveniji. Planinske koč v zasadenem ozemlju. Vodnik za planinske kraje Slovenije. Planinski kraji v zasadenem ozemlju. Seznam vodnikov in aspirantov S. P. D. Seznam slovenskih gora, prehodov in sedel. Planinsko slovnico. Oglasi. — **Načrti potov:** Triglav, Karavanke, Savinjske Alpe, Ojstrica, Dom na Vrščici.

—k **Izšla je II. števil. Zvončka**, ki ima sledečo vsebino: 1. Ivan Albrecht: Pedenj-človek korenjak. Pesem. 2. Jos. Vandot: Kekec na volčji sledi. Planinska pripovedka s 5 podobami. 3. Desanka: Zapel je zvon... Pesem. 4. Miroslav Kunčič: Jesenska slutnja. Pesem. 9. Pouk in za- V petem razredu. Spomini hvalečnosti. 6. V šoli pri Sv. Jakobu v Slov. gor. Podoba. 7. Vladislav: Naša Anka. Pesem s podobami. 8. Miroslav Kunčič: Jesenska slutnja. Pesem. 9. Pouk in zabava. 10. Kotiček gospoda Dabropoljskega.

—k **Kralj Peter I. Osvoboditelj.** Spomini Velikega Kralja Osvoboditelja — Ujedinitelja zbral in priredil Jakob Dimnik, šol. ravnatelj. V Ljubljani 1922. Izdalo in založilo »Društvo za zgradbo učiteljskega konvikta v Ljubljani«. Tiskala Učiteljska tiskarna. Cena 16 Din brez poštnine. To je naslov lično vezani, 130 strani obsegajoči spominski knjigi, ki bo dobro služila šolskim in učiteljskim knjižnicam, čitalnicam, bralnim društvom, narodnim knjižnicam ter tudi vsakemu posameznemu učitelju in učiteljici ob naših državnih praznikih in pri zgodovinskemu pouku. Knjiga, ki jo krasi slika kralja Petra I. Osvoboditelja, kralja Aleksandra I. in Karadjordja (Črnega Jurija), ima štiri poglavja in sicer: I. Njegovo Veličanstvo Kralj Peter I. Osvoboditelj umrl. (23 sestavkov.) — II. Veličastna zadnja pot kralja Osvoboditelja. (10 sestavkov.) — III. Iz življenja kralja Petra I. Osvoboditelja. (36 zgodovinskih pripovedk in anekdot.) — IV. Karadjordje (Črni Jurij) — ded kralja Petra I. (20 anekdot, med temi 12 v srbohrvatskem jeziku.) Knjiga, ki ji je dala Učiteljska tiskarna prav lično opremo, je zanimiva po vsebini, času primerna in potrebna, zato jo prav toplo priporočamo. Naroča se v Učiteljski knjigarni in v vseh drugih knjigotržnicah.

Naša kulturna organizacija.

—ko **Odborova seja Slov. Šol. Mat.** se je vršila dne 2. novembra 1922 v Ljubljani. Iz poročil in ukrepov na seji posnemamo: Odbor je odobril zapisnik zadnjega občnega zbora in zadnje seje. — **Publikacije za 1922:** »Posebno ukoslovje zeljepisa« šol. nazd. Finka je dotiskano in broširano. III. del dr. Pivko-Schaupove »Telovadbe« je dotiskan ter v broširanju. Benkovičev »Botanični slovar«, ki podaja seznam slovenskih, nemških in latinskih rastlinskih imen, (I. del: slov.-nem.-lat., II. del: nem.-slov.-lat., III. del: lat.-slov.-nem.) je stavljen in nekatere tiskovne pole dotiskane; obsegal bo 6 tiskovnih pol ter bo pripravna pomožna knjiga posebno še radi tega, ker Glowackega »Flore«, ki je izhajala svojčas v S. Š. M., ni mogoče končati, kajti rokopis so sodniki Glowackega v Galiciji izgubili. Za »Pedag. Zbornik« je zbranih rokopisov za 5½ pol. Strogo znanstven spis je med njimi le eden. Tekom 5—6 tednov bo gotova tudi ta knjiga. Od letos naprej bo Letopis zopet broširan skupaj z »Zbornikom«, vendar tako, da si ga bo mogel odstraniti sam, kdor si ga ne bo hotel dati vezati z njim skupaj. Kmalu po Novem letu 1923 bo mogoče začeti z razpošiljanjem knjig. — **Blagajna izka-**

zuje od zadnje seje dohodkov 37.643.55 Din ter izdatkov 28.300.01 Din, tako da znaša prebitok 9343.54 Din. Dolgovi za publikacije leta 1921. so poplačani. Kalkulacija iz že vposlanih članskih seznamov za 1922. kaže da bo društvo imelo približno toliko članov kakor lansko leto ter da bo letnina krila stroške za tisk in papir. — Društvo bo po prijaznosti ljubljanskega mestnega šolskega sveta oziroma magistrata kmalu dobilo svojo lastno sobo v I. mestni deški osnovni šoli na Ledini v Ljubljani; tam boe spravljena društvena knjižna zaloge in tam se bo nahajal društveni arhiv. — Za leto 1923. izide to te-le knjige: »Telovadbe« zaključni del Vales; »Poskusi iz rastlinstva in rudninstva« ali pa Košir; »Šolsko vrtnarstvo in kmetijski pouk«, dr. J. Bežjak; »Dušeslovje in vzgojeslovje« (knjiga, ki bo porabna tudi kot šolska knjiga na učiteljskih in I. zvezek »Pedagoških klasikov«; John Locke; Spisi (v prevodu prof. Fr. Jerovška) ter Letopis. Pedagoški Zbornik za to leto izostane. Ker je treba iz spisov J. A. Komenskega napraviti izbor, se ni mogla začeti zbirka »Pedag. klas.« z izdajo tega pisatelja, kakor je bilo svojčas sklenjeno, nego bo sledil J. Lockew še prevod Spencerjeve »Education« (Vzgoja), tako da počnejo izhajati spisi Komenskega s publikacijami za leto 1927. — K temu še iz literarnega programa za poznejši čas: Zemljepis naše države najbrž v S. Š. M. ne izide, ker začeta učitelja Plesničar in Grum v kratkem z izdajo tozadevnega dela. — Natis metodike računstva L. Lavtarja je za enkrat še tudi problematičen, spisuje pa, kakor se poroča, krajše in porabnejše ukoslovje računstva marib. učit. prof. Vrščai, ki ga bo menda prepuštil S. Š. M. — Naprosil pa se je šol. nazd. Fink, da pripravi 2. izdajo svojega »Ukoslovja v element. razr.« ter »Posebno ukoslovje slovensčine v osn. šoli«, ker naklada teh knjig že pohaja. — Končno se je zvišal po ključu »Društva leposlovcev« pisateljem času primerno honorar, in sicer na origin. spise 375 Din za tiskovno polo, za prevode 250 Din. za poročila v Letopisu 200 dinarjev.

Gg poverjeniki in poverjenice naj blagovolijo blagajniku čimprej poslati seznam članov ter njih letnino.

Dr. M. K.

Naša gospodarska organizacija.

—g **Zgradba »Tvornice učil« v Ljubljani.** »Slovenski Narod« poroča: Tovarna za učila. Na ljubljanskem polju je dala zgraditi »Učiteljska tiskarna« (odnosno financirala) dvonadstropno stavbo, ki je ravnokar pod streho. V tem posloju se odpravi prihodno pomlad tvornica za učila torej podjetje, kakršnega v Sloveniji (Tudi ne v Jugoslaviji!) Op.) še nimamo. (O vseh mogočih industrijskih podjetjih se je zadnja tri leta pri nas pisalo, pa če pogledamo okolu sebe po Sloveniji, vidimo, da moramo še vedno na neznanje potrebnosti kupovati in drago plačevati pri tujcih. Seveda: Učiteljska tvornica učil ne bo nesla vsak teden milijon kron dobička, zato pa v temvečjo čast učiteljsvu, ki je — brez milijonskega kapitala — z obudovanjem vredno energijo ustvarila podjetje, ki dela čast stanu in šolstvu v Sloveniji, splošnosti pa je v veliko korist. — Pričakuje se da bodete enako kakor nam je pomagala tiskarna dvigniti tvornico, obe podjetji nam kaj skoro pomagali dvigniti naš Učiteljski konvikt. Usoda je v rokah agilnosti učiteljsva zato na delo tovarišice in tovariši po geslu: Svoji k svojim!

—g **Darila »Učiteljskemu konviktu« v Ljubljani, 7% obveznice državnega investicijskega posojila** (s kuponu od meseca septembra 1922): Ivan Erbežnik, strokovni učitelj v Ljubljani, 1 à 100 Din; Rudolf Horvat, str. učitelj v Ljubljani, 1 à 100 Din; Andrej Flaš, šolski voditelj na Kopanju, 1 à 100 Din; Fran Fleré, nadučitelj v Kranjski gori, 1 à 100 Din; Josip Jarh, nadučitelj pri Sv. Roku ob Sotli, 1 à 100 Din; Iva Premelčeva, učiteljica na Viču, 1 à 100 Din; skupaj 6 obveznic à 100 Din in prej izkazanih 21 obveznic à 100 Din = 2700 Din. Hvala! Nadaljnje obveznice hvaležno prejema odbor za zgradbo »Učiteljskega konvikta« v Ljubljani.

Darujte 7% državno posojilo Učiteljskemu konviktu in Učiteljskemu domu!

Iz naše stanovske organizacije.

Iz poverjenišva UJU v Ljubljani.

+pov. **SEJA OŽJEGA SOSVETA POV. UJU V LJUBLJANI**, dne 17. novembra t. l.

Navzoči: Dimnik Ivan, Fegic Mirko, Gnus Anton, Jelenec Luka, Luznar Fran, Močnik I., Rus Vilibald.

1. **Volitve učiteljskih zastopnikov v višji šolski svet.** Sklene se poslati tozadevno poročilo predsednikom okrajnih učiteljskih društev in nato sklicati sejo širjega sosveta.

2. **Terjatve »Narodne Prosvete«.** Od Glavnega Odbora UJU je bil predložen pov. imenik vseh naročnikov »Narodne Prosvete« v Sloveniji, ki so še naročnino na dolgu. — Sklene se, da bo centralna uprava poverjenišva UJU v Ljubljani opozorila po dopisnici vse dolžnike in jim bo označila vsoto dolga, v principu se pa vztraja na stališču, da ima denar kasirati le uprava »Narodne Prosvete«, ki ima izvršiti nadaljno terjatve. — To se sporoči upravi »Narodne Prosvete« in se hkrati pošani tudi druge netočne postavke v dopisu.

3. **Naročitev »Narodne Prosvete«.** Sklene se predlagati širjemu sosvetu, da si vsako okrajno učiteljsko društvo odsej naprej samo naroči po en izvod »Narodne Prosvete« v svrhu društvene informacije.

4. **Načelno stališče napram »Narodni Prosveti«.** Odobrilo se je načelno stališče napram »Narodni Prosveti« predno jo je mogoče še bolj in splošno razširiti v Sloveniji in se je napravil sklep, da se naročilo priobči v »Učiteljskem Tovarišu« v srbohrvatskem jeziku.

5. **Meščanskošolsko učitelstvo.** Ožjemu sosvetu je bil predložen imenik učiteljsva meščanskih šol, ki je organeizirano v pov. UJU v Ljubljani. Ugotovilo se je, da je od okroglo 200 vsega učiteljsva meščanskih šol v Sloveniji organiziranega pri pov. UJU v Ljubljani 56 meščanskošolskih učiteljev in učiteljic.

6. **Referent iz Slovenije za ministrstvo prosvete v Beogradu.** Ožji sosvet je vzel na znanje poročilo pov. tov. ravnatelja Luke Jelenca o korakih, ki sta ih s strokovnim tajnikom napravila tozadevno v Beogradu. Povdarjalo se je, da nam je tak uradnik v ministrstvu prosvete neobhodno in nujno potreben, to nam kaže posebno zadnji slučaj črtanja prosvetnega budžeta za Slovenijo, ki je usodepolno za naše šolstvo in kateremu je kriva le premaia informiranost odločilnih krogov. Zastopnik je potreben v interesu šolstva v ministrstvu, v interesu organizacije in kontakta s Slovenijo, za Glavni Odbor UJU, v interesu tiska UJU, da pridobi sodelavcev v Sloveniji za naši centralni g'asilji »Narodno Prosveto« in »Učitelja« in tudi je potreben z ozirom na predvideno preosnovanje Glavnega Prosvetnega Sveta v Beogradu, ki hoče predvidevati tudi zastopstvo pokrajn. — Sklene se sestaviti prošnja na ministrstvo prosvete ki naj vsebuje utemeljitev v navedenem smislu, katera se predloži Glavnemu Odboru UJU, da jo v smislu sklepa seje Glavnega Odbora z dne 31. oktobra t. l. predloži ministrstvu prosvete. — Pov. UJU je pooblaščenno, da stori najenergijejše korake, da se tej zadevi ugodi in se ugodno reši.

7. **Zvišanje naročnine za »Učiteljskega Tovariša«.** Glavni blagajnik in upravnik listov utemeljuje, da se predlaga širjemu sosvetu zvišanje naročnine za »Učiteljskega Tovariša« neorganiziranim naročnikom za tuzemstvo na 40 Din in inozemstvo na 60 Din letno.

8. **Stik ožjega sosveta z okrajnimi učiteljskimi društvi.** Zborovani vseh okrajnih učiteljskih društev naj se po možnosti vsaj enkrat v letu udeleži po en član ožjega sosveta po možnosti strokovni tajnik ali kak drugi. — Sklene se, da pošlje na željo društva ožji sosvet svojega zastopnika na zborovanje, če prevzame društvo eno četrtino stroškov.

9. **Seja širjega sosveta pov. UJU v Ljubljani.** Lokalni člani ožjega sosveta se pooblaste da v smislu nekaterih že določenih točk sestavijo dnevni red za sejo širjega sosveta, ki se ima vršiti v decembru t. l.

Gibanje okrajnih društev v Sloveniji.

+ **UČITELJSKO DRUŠTVO ZA MARNBERŠKI OKRAJ.** Vsled sestanka radi meščanske šole za marnberški okraj, ki ga je sklical g. okr. glavar za dan 25. t. m. (sobota) v Marenberg — odpade naše za 5. t. m. določeno zborovanje. — Dnevni red se izpremeni v toliko, da bo predaval a) ravnatelj Humek o risanju in b) bo poročal tov. Hren o državni skupščini v Sarajevu. Udeležba je za vse člane obvezna. — Tajnica.

+ **UČITELJSKO DRUŠTVO ZA CELJSKI OKRAJ zboruje** na praznik dne 8. decembra t. l. točno ob 9. dopoldan v mestni osnovni šoli v Celju. Dnevni red: 1. Zapisnik. 2. Stanovske in društvene zadeve ter dopisi. 3. Slovenski učitelj v delih Ivana Cankarja podava tovariš Roš Pranio. 4. Moji mali predava tovarišica Zdolšek Marija. 5. Predlogi in slučajnosti. 6. Iz vprašalne skrinjice. Pol ure pred zborovanjem pevka vaja, katera je za vse pevce obvezna. Polnoštevne udeležbe pričakuje zanesljivo odbor.

+ **BELOKRANJSKO UČITELJSKO DRUŠTVO ZBORUJE** 25. dne novembra 1922. ob 13. uri v Metliki. Dnevni red: 1. Odobrenje zadnjega zapisnika. 2. Poročilo predsedstva. 3. Moji doživljaji v ruskem vjetništvu — poroča tovariš Janez Riegler. 4. Slučajnosti. — NB.: Blagajnik Slov. Šolske Matice bo pobral udnino za l. 1922., tovariš blagajnik pa članarino za tretje in četrto četrtletje 1922. — Odbor.

+ **UČITELJSKO DRUŠTVO ZA SVETOLENARTSKI OKRAJ zboruje** pri vsakem vremenju dne 7. decembra t. l. v Sv. Lenartu Slov. goric, začetek točno ob 10. uri. Vzpored: 1. Poročilo predsednikovo od zadnjega zborovanja; 2. letni račun; 3. sprejem novih članov ter ugotovitev vseh članov radi izkaza, kateri se mora pred novim letom poslati poverjeništvu; 4. tajniško poročilo; 5. poročilo delegata tov. Jož. Velnarja o blejski skupščini UJU; 6. referat Franja Jakopiča; 7. Voltov. Tovariš(ce), kateri (e) bi se zborovanja ne udeležili(e), naj šol. vodstva poročajo, da še bodo l. 1923. društveniki. Nedruštvenikov v našem šol. okraju ne trpimo! Zakonci, ako žele žene mesto Učit. Tov. dobiti vti Zvonček, se naj zglase. Zavedne pričakuje v polnem številu t. č. predsednik Franjo Kranjc.

+ **LOGAŠKO UČIT. DRUŠTVO — KROZEK LOGAŠKI** je zborovalo v soboto, dne 14. oktobra v Dol. Logatcu. Kljub slabemu vremenu se je zborovanja udeležilo lepo število članov. Sestanek je bil poučen za vse, zlasti pa za šolske voditelje, ker je tov. Hladnik iz Žirov referiral o temi »Šolski voditelj«. Sprejete resolucije so se odposlale na pristojno mesto.

Koncem zborovanja se spominja okr. šol. nadzornik Puncuh meseca avgusta umrlega tov. Božiča, ki je zboroval v Žireh nad 35 let. Pristojno učiteljsvo sprejme predlog, da daruje vsak član okr. uč. društva 10 Din za upostavitev nagrobnega spomenika. Poleg tega bo tudi društvo samo prispevalo primeren znesek k nastalim stroškom.

— Prosi se, da tudi njegovi tovariši in nekdanji učenci počaste spomin umrlega tov. in učitelja s primernim zneskom. Prispevke sprejema društvena blagajničarka Alojzija Modičeva v Dol. Logatcu.

Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani. Odgovorni urednik: Franc Strukelj. Last in zal. UJU — poverjen. Ljubljana.

Zamenjava.

Kateri izmed učiteljev ali učiteljic iz Ptuja ali v okolici bi hotel zamenjati učiteljsko mesto s tovarišico na deželi. Naslov pove »Uredništvo Učiteljskega Tovariša.«

KAPA „HYG“

za pokončavanje uši

zajamčuje zanesljivo, hitro in temeljito odstranjenje glavnih uši brez truda in skoraj brez stroškov. Iznajdba šolskega zornika dr. Schnell-a. Neobhodno potrebno sredstvo zlasti na osnovnih in drugih šolah.

Kapa „Hyg“ s točnim navodilom dobavlja à Din. 34.— komad. Continental,

glavno zastopstvo:

Ljubljana **VIKTOR BOHINEC** Poljanska c. 5.

Zaloga vseh vrst pneumatike, podpetnikov, dežnih plaščev za moške in ženske ter raznih drugih gumij. izdelkov.

njegove prosvjete gladom ogroženi krajevi što bolje snabdiju najpotrebnejim životnim namirnicama.

Predlogi »Odbora za predloge« skupščini:

1. S obzirom na veliko skupocu da se što prije regulišu materialni odnosi učiteljstva, koji su ovako neizdrživi i prijete katastrofom.

Naraščanje draginje in učiteljstvo.

2. S istih razloga da se glavni pokrajinski gradovi Zagreb, Ljubljana, Sarajevo i Split, kao i sva okružna mjesta pasivnim krajevima uvrste u prvi skuparinski razred:

u drugi skuparinski razred da se uvrste sva veća mjesta s razvijenim industrijskim poduzećima;

u treći skuparinski razred sreska za životne prilike teža mjesta.

Stanarina enaka za vso državu.

3. Stanarinski dodaci da se protegnu na svu kraljevinu prema stanbenim razredima za učiteljstvo, koje nema stana u naravi i ogrjevnih drva.

Jednoglasno prihvaćeno.

Nuja potreba enotnega šolskega zakona.

Jedinstveni školski zakon da se neizostavno donese već u jesenskom zasjedanju Narodne Skupštine. Zaključeno jednoglasno predložiti da skupština ovo energično zatraži od svih merodavnih faktora u interesu državne i narodne prosvjete.

Ferijalni Savez.

Dosti je bilo predlogov, nasvetov glede F. S., a faktičnega se do sedaj ni ukrenilo še ničesar. Ne čakajmo nepotrebne ugodnosti, ki ni samo za dijaštvo važna, ampak v prvi vrsti za učiteljstvo, katerim življenska usoda ni ublažila in izpopolnila denarno podlago ki je potrebna ravno v sedanjih težkih časih.

Ko so letošnji abiturijenti organizirali poučno potovanje po naši državi, sem pričakoval, da se bo tudi kak učitelj oglašil s parolo: **Tudi mi, izmed katerih mnogih prekoračila niti meje Slovenije, hočemo spoznavati naše južne brate, istinito videti s krvo nasičeno Kosovo polje in druge kraje ki so polni zgodovinskih dogodkov.**

Veseli me je, ko so se abiturijenti ojunčili za ekspedicijo in so jo tudi častno rešili; vsak se bo v poznejših letih živo spominjal bratske gostoljubnosti Srbov, prirodnih bogastev, njih šeg itd. Nekoč sem slišal, pri metodiki; čim bolj nazorno boš poučeval, tem bolj bodo učenci sprejemali in trajnejše obdržali snov.

Mi nismo še vedno učenci, ki stremimo, da izpopolnimo to kar je **zagrešilo učiteljske**. Požirali smo suhoparne črke pri zemljepisnih urah in sedaj ko smo se naveličali teorije, hočemo vsaj stotino tega na lastne oči tudi videti! Naj bo dovoli razlage za samo ob sebi umevne resnice.

Marsikdo poreče: »Čakajmo na F. S.« Kakor hitro razširi F. S. svoj delokrog na učiteljstvo, če sploh to dočakamo, io bo vsak učitelj udaril po svočem programu tja kamor bo zaželelo srce ali razum. Uspeh potovanja posameznikov bi bil v primeri z uspehom skupnega potovanja naravnost minimalen.

Lansko leto sem tozadevno predlagal pri učiteljskem društvu N. in sem se pri predlogu omejil samo na F. S. in v teko-

čem šolskem letu sem zopet predlagal pri učiteljskem društvu M., naj ne čakamo na F. S., ampak naj brez F. S. organiziramo izlet v prihodnjih velikih počitnicah, katera naj priredi slovensko učiteljstvo. Z velikimi počitnicami ne bomo tako razpolagali, ker nas čaka — mlajše učiteljstvo — po novem zakonu o ustroju vojske, vojaško službovanje in v počitnicah marsikdo želi videti kraje tudi izven naše države; pozneje ga pa potovanje itak ne veseli. Aranžma za potovanje ni težak in to potovanje je lahko v prihodnjih počitnicah že »fakt«, pričakujoč od merodavnih faktorjev materialne ugodnosti. Trdno sem prepričan, da s tem predlogom ne bom osamljen in da bom našel oporo vsaj pri mlajšem učiteljstvu. Zato tovariši(ce), skrbite, da postane to vprašanje aktualno. Vse nasvete in predloge pošiljajte na naslov: Slavko Mrovlje, učitelj, Vel. Lašče.

Vsi, ki imate resno voljo pri ranžiranju sodelovati in se potovanja sigurno udeležite, na delo in o velikih počitnicah se vidimo.

S tovariškimi pozdravi S. M.

Vestnik za učiteljski naraščaj.

UČITELJEVA PRIPRAVA NA POUK.

Od mnogih strani se zahteva priprava na pouk, toda skoraj nikdar ne vidimo in čitamo navodil, kako se ima ista izvršiti.

Zato gotovo ne bo odveč, ako podamo v naslednjem nekaj mišljav za prepotrebno pripravo v omenjeno svrhu.

Vsaka taka priprava naj bo praktična, pregledna in večkrat uporabna. Ob začetku šolskega leta ima učitelj zbrati in razvrstiti učno snov, vsaj za važnejše predmete, da bo imel celo leto jasen cilj in dobro vidne občestne mejnike pred seboj. Datum in učnega tedna ni treba navajati, ker ne moremo predvideti dogodkov, ki često ovirajo potek rednega pouka. Pri seznamu in izbori beril naj se ozira seve tudi na realistično snov, proza se naj menjava z vezano besedo, etična berila z opisnimi i. dr. Določil naj se, katera berila se bodo nadrobno obravnavala in katera le kursorično čitala.

Takšna, nekako naj bi bila splošna priprava, obvezna tudi za starejše učitelje.

Se razume, da se bodo morale mlade učne osebe delj časa pomuditi pri taki pripravi, a to jim mnogo hasni, ker se na ta način najprej seznanijo z učno snovjo.

Kar se tiče tedenske ali dnevne priprave, je pa sledeči način najbolj priprost in praktičen. Zvezek večjega formata se naj razdeli za posamezne predmete. Na eni široki strani zapisujem tudi lahko snov več predmetov v navpičnih predelih. Ako imam več oddelkov, se le ti predeli razpolovičijo itd. Na levo stran (v rubriko) se zabeleži datum, v predel pa bolj ali manj natančna navedba snovi za eno ali tudi več ur, kakor pač nanese značaj lekcije in obsežnost formalnih stopenj. Če treba, se napiše vanj tudi dispozicija in na kratko skicirana učna slika. Par primerov naj nam to bolj pojasni! 10. učni teden: Čitanje: »Drago zelišče«. Učence opozorim uvodoma na nekatera zdravilna zelišča (pelin, kadulja, kamelice...) ki jih rabimo zoper bolezni. Danes bomo čitali o nekem posebnem zelišču, ki nam olajša težave in nadloge. Sledi metodično podajanje. Učence je dovesti do teh le zaključkov: Dekli sta bili enako krepki ter sta nosili enako težko breme, a Urša ga je brez godrnjanja nosila, ker je bila potrpežljiva. Pojem potrpežljivosti je razviti. Pomen te kreposti za posamnika in družbo. Zgledi iz življenja otrok. Prisposoba: Potrpežljivost je drago (zdravilno) zelišče.

Slovnica: Izpeljava pridevnika s priponami -av, -iv (-ljev) in -n. Tvoritev iz samostalnikov in glagolov je pri podajanju grupirati. Primere vzamemo iz slovnice, iz beril ali druge otrokom znane snovi (3 ure). (Dalje prih.)

3. Čim večkrat reproduciramo svoje predstave risaje, tem lažje se izvrši reprodukcija v govoru. (Foerster zahteva, naj bi se otroci zanimali za to, kako risanje resnično podpira.)

Torej: Kakor z govorom, gojimo spomin tudi z risanjem s to razliko, da risanje mnogo jasneje reproducira predstave nego jezik. (Absolutna resnica.) Mislimo v podobah, ne z besedami. Naše misli se morejo zato predstavljati jasno samo s podobami. Z vsakim reproduciranjem predstav gojimo spomin. Risanje je takošno reproduciranje v najdovršenejšem zmislu besede; zato torej gojimo z njim spomin.

c) Gojitev domiselnosti.

1. Otrok slika žaba z rdečo barvo. Nekdo ga vpraša: »Žaba je vendar zelena, zakaj jo rišeš rdečo?« Otrok odgovori: »Pa rdeča žaba je lepša nego zelena.«

2. Otrok ilustrira izmišljen dogodek: Dečka se pogovarjata. Gresta krast jabolka. Zlezeta na drevo. Nabašeta si polne žepa. Lastnik jih prežene. Ko bežita, obvisita v plotovi luknji. Tepe-na sta.

3. Iz izrezkov barvastega papirja se postavljajo obrzci in se potem rišejo. Iz naravnih oblik listov, cvetov, metaljev itd. se tvorijo kra-

Trgovsko-obrtno in kmetijsko šolstvo.

— Denar učit. na obrt. nad. šolah v Ljubljani. Dne 13. nov. t. l. je imelo učiteljstvo ljublj. obrt. nad. šol sestanek na katerem je sklenilo izjavo in stavilo rok za izplačilo zaslužka za mesec julij t. l. mestnemu magistratu. Šolska vodstva so dobila sedaj na to vlogo dopis, da se izvrši izplačilo 24. nov. t. l. da pa magistrat še tudi ni dobil prispevkov od prizadetih faktorjev.

Iz Jugoslavije.

— Ne norčujte se! Zadnjič smo objavili oklic glede cenejših živil (masti, moke in sladkorja) uradništvu. Če bi znali kako se namerava razdelitev, bi ga ne! Danes doznavamo, da so vso akcijo že zopet zavojevale »uradniške« zadrug, v prvi vrsti za svoje člane. »Osrednja Zveza« se je odločilo borila proti temu in ii je bilo tudi obljubljeno da bodo živila razdeljena po resorih. Toda pri nas je že vse tako, da »tajni« elementi obrnejo vse, kar je določeno v obči blagor — v ožji, ali celo zasebni blagor. Dvomimo, da bodo režijski stroški manjši preko »uradniških« zadrug, poleg tega se temu priključijo še ono špekuliranje za pridobivanje članov, ki pridejo »prvi v poštev« itd. itd. Na Hrvatskem se že izpeljuje akcija tako, da dobe oni uradniki, ki niso člani zadrug, živila preko svojih resorjev. Kako bo pri nas, vse molči — »tajni« elementi se pa igrajo z »akcijo za uradništvo«. — K vsemu postopanju danes ne moremo drugega izjaviti, nego da izrečemo svoj javen protest, da se tako norčuje iz uradništva.

— Na smrt bolna učiteljca s 142 Din mesečne plače. (Slika naših socialnih razmer.) Tipično sliko neurejenih razmer in bede, v katero lahko zaide učiteljstvo po krivdi drugih, nam kaže slučaj tovarišice J. St. v Mariboru. Naj o njem govore suha dejstva: Imenovana je poučevala leta 1920/21. v zaključnem razredu deklishe šole. Vsled pomanjkanja prostorov, je bil njen razred nameščen v neki sobi pri podstrešju, ki ni bila nikoli namenjena za razred. Dotična soba ima cementna tla in centralna kurjava šole sploh ni napeljana v to sobo. Zato temperatura ni nikoli presegala 9°, največkrat pa se je ponuvalo pri 7° ali 8°. V takih razmerah je samoobsebi umevno, da so nastopile posledice, ki so morale priti. Mlada učiteljca je za božič 1920 zbolela na pljučnem vnetju in legla v posteljo. A ker je bila tovarišica prevestna in marljiva, je ni dolgo držalo doma. Že po enem mesecu je šla zopet v šolo, četudi ni bila še popolnoma zdrava. In seveda zopet v isti mrzli razred! Naravno, da je nastopila v takih razmerah reakcija. Dobila je pljučni katar, iz katerega se je razvila jetika. Po kratkih tednih je legla v bolniško posteljo, na katero je prikljenjena že skoraj dve leti. To poglavje je sicer pretresljivo trpko a vendar se je moralo razvijati v takih razmerah prav tako in nič drugače. Še bolj pretresljivo in trpko pa je drugo poglavje tragedije mladega življenja naše tovarišice, katerega pa so zakrivila neizprosni paragrafi in neusmiljeni birokratizem, kateremu je paragraf vse, življenje pa nič. — Prišlo je ukinitje draginjskih doklad vsem, ki so bili že nad 6 mesecev na dopustu. In kakor je že pri nas običajno, da pridejo naredbe, ki sežejo globoko v naše meso zelo pozno in se še boli pozno izvedejo tako je bilo tudi tukaj S 1. okt. 1920 so ji ustavili draginjske doklade in obenem

odredili, da mora vrniti znesek 4716 K, katerega je bila preveč prejela na draginjskih dokladah. Ta znesek so ji odtogovali, in je prejela mesečno le 932 K. — Ker na nesreča nekoli ne pride sama, ampak ima navadno neprijetno spremstvo zato se je pridružil temu udarcu še drugi. Hčerka je podpirala svojo mater 70letno upokojenko in prejela tudi zanjo draginjske doklade. Morala je še te vračati. — Bolna tovarišica je uvidela da tako ne more ne živeti ne umreti. Da bi zadostila neusmiljenim paragrafom, je nastopila aprila letos z največjo težavo zopet pouk. Z majem so ji zaradi zopetnega nastopa službe nakazali cele prejemke. Da, ko bi mogla opravljati službo! A tega ni mogla. Samo 14 dni je vzdržala z največjim naporom, potem pa zopet legla. Celu plačo z draginjskim dokladami pa je dobivala še tri mesece. V tem času pa se je zopet zavrtelo uradno kolo in ii prineslo zopetno ukinitje draginjskih doklad in njihovo vrnitev, teh doklad, in tako dobiva sedaj mesečno 142 Din — prejemkov. Kako živi s to malenkostjo bolnik, ki rabi tečne hrane, postrežbe, zdravnika in zdravil v sedanjih razmerah, o tem naj si napravi sodbo vsakdo sam. — Ne mislim pisati lemišad. Pribijem samo eno: Slučaj tovarišice J. St. je kulturne in socialne škan-dal, ki je mogoče le v današnjih razmerah, kjer je paragraf vse, realno življenje pa nič. Če se je na eni strani moralo zadostiti neizprosnim paragrafom, bise bila morala dobiti na drugi strani sredstva, da se ta udarec omilina ta ali oninačin, pa naj bi se dobila ta sredstva v kateremkoli fondu, ali pod kateremkoli imenom. To je eno. Drugo pa je, da bi morali tudi odtegljaji imeti neko mejo, preko katere bise ne smelo iti. Če oblast zakrivi, da preveč izplačuje cele mesece, potem naj se odtrguje in vračuje, kakor se more pa naj traja vračevanje makar leta in leta. — Tretje pa zadeva našo stanovsko organizacijo. Naša stanovska in človeška dolžnost je, da pomagamo svojim tovarišem in tovarišicam v podobnih slučajih. In vendar nimamo y tem oziru prav nikake naprave razum prostovoljne zbirke. Ta slučaj nam kaže, da bodemo morali svojo organizacijo izpopolniti tudi v tem oziru. V samopomoči je rešitev! Kako in kaj je treba ukreniti, o tem naj razmišljajo merodavni faktorji. — Hren.

— Naročnike »Narodne Prosvete« v Sloveniji, ki so še na dolgu za list, opozarjamo, da dobe te dni od pov. UJU označen znesek, ki ga dolgujejo in prosimo, da v smislu dopisa čimprej poravnajo naročnino, kakor je označeno v dopisu.

— Okrajnim učiteljskim društvom. Okrajno učiteljsko društvo v Murski Soboti je sprejelo na svojem zborovanju dne 11. nov. t. l. resolucijo, priobčeno v današnji števi. »U. T.« med »društvenimi vestniki«. Vsa okr. učit. društva naprošamo tem potom, da se na svojih zborovanih pridružio naši resoluciji ter z nami zahtevajo uvedbo strogo iredentistične vzgoje v naše šole. Ena tretjina naših bratov ječi pod krutim jarmom suženjstva; njihova usoda je v naših rokah in v rokah nam izročene mladine. — Učit. društvo v Murski Soboti.

— Delo Glavnega Prosvetnega Sveta. U Glavnem Prosvetnom Savetu završen je zakonski projekat o uredenju Glavnog Prosvetnog Saveta — N. P.

— Promoviran bo za doktorja filozofije v četrtek, dne 23. nov. t. l. opoldne v veliki dvorani ljublianske univerze g.

silni prveci, ko jih idealiziramo in štiliziramo. Porabimo jih v sestavljenih okraskih.

4. Učenec vidi pred sabo hišo in jo nariše v par črtah. Telo se nariše s ploskvo ali pa še celo z odmišljenimi črtami.

5. Učenec riše shematično električen kolovrat.

Ko se riše rdeča žaba, se ilustrira dogodek, kombinira z barvastimi papirji itd. deluje kombinirajoča domiselnost.

Če se ilustrira ali pa riše predmet na pamet pa tudi mnogokrat drugače, deluje determinirajoča domiselnost. Ko rišemo hišo shematično, idealiziramo, štiliziramo itd. deluje abstrahirajoča domiselnost.

Kakor noben drug predmet občeizobrazovalne šole, vzgaja risanje gojenčevo domiselnost.

d) Vzgoja lepočutja.

Kakor v nobenem drugem predmetu, je tukaj prilika, da vpliva na otroški okus in lepočutje z gled.

To se zgodi: 1. tako, da se izbirajo iz prirode za risanje najlepši predmeti. Učitelj jih izbira sam, pa navaja tudi učence, da jih iščejo. 2. Učitelj ponazorava način upodabljanja na svojih narisih, na vzornih risbah učencev in na umetniških delih. 3. Učenci tekmujejo med sabo.

4. Navajajo se, da bi ljubili snago, čednost in red v vseh svojih delih. Če tudi v nobeni uri vsega pouka ne smemo pozabiti na to, da negujemo lepočutje, vendar ni predmeta, ki bi bil bolj primeren, da goji zmisel za lepoto in da to tudi more pokazati, nego risanje.

e) Delo.

Zivimo, da delamo. Začetek dela je igra. Prve otroške risbe so igrače, zabava. Čečkarije pa so začetek tistega posla, ki postane pravo resno risanje. Ako ta otroška opravila po načrtu vodimo, tako da prehajajo od lažjega na težje, tedaj tudi morajo uspeti. Vsak uspeh v delu pa vzbudi veselje do dela. Prednost pred vsem delom v šoli ima risanje zato, ker je uspeh viden.

Zato tudi ponajveč otroci radi rišejo; imajo torej veselje do koristnega dela. Vsako delo pa ima največji vzgojni pomen. »Lenoba je vsega hudega mati«; »lenoba je vse hudojibe začetek« in še več je takih pristnoslovenskih pregovorov. Zaposlenost z risanjem odvrne marsikakega učenca od slabega početja. Ker je uspeh viden, bodri k tekmi. Otroci, ki se ne poprime drugega dela, pa vendarle včasih rad riše. To uči šolska praksa. Zato ima predmet vpliv na red in disciplino. Risanje torej

Stane Rape, učitelj na III. m. deš. lj. šoli v Ljubljani, sin okr. šol. nadzornika g. Andreja Rapeta. — Čestitamo!

— **Vse prijatelje »Zvončka«** nujno prosimo naj nam prijavijo imena novih naročnikov vsaj do 1. decembra, da nam bo mogoče prvo številko prihodnjega letnika natisniti v zadostni nakladi. — Kdor še ni poravnal naročnine, naj to gotovo stori do 1. decembra, ker mu sicer ne bomo dostavili zadnje (12.) številke letošnjega letnika. — Tovariši in tovarišice na delo!

— **Iz Vel. Lašč.** Pred kratkim se je od nas poslovil mož-poštenjak, **tov. Franc Štefančič** ki je kot nadučitelj služboval dolgih 19 let na tukašnji šoli. Bil je priznani marljiv in vesten učitelj ter obče znana in priljubljena osebnost trdnega značaja. Ob priliki poslovilne konference učiteljstva je poklonil 75 Din, ostalo učiteljstvo pa je zložilo 90 Din za tukašnje revno šolsko mladino. — Na presrčnem poslovilnem večeru, ki so se ga udeležili vsi tisti, ki so poznali v njem in njegovi družici mirne in značajne duše, se je nabralo za Sokolski dom v Vel. Laščah 134 Din 75 p. — Vrlemu učitelju in dobremu tovarišu, kot tudi njegovi družici, želimo obilo sreče in zadovoljnosti na novem službenem mestu. Sosedom Ribničanom pa zamoremo le čestitati na taki pridobitvi.

— **Iz Semiča**, 16. dne pr. m. je umrl vpkopojeni **šolski ravnatelj tovarš Matko Bartel**. Delaven in vesel, kakor je bil vse življenje, je delal in bil dobre volje do poslednje ure. Dopoldne je še uradoval v posojilnici, obiskal, kakor vsak dan, svoje tovariše pri obedu nekoliko zapel, ob 16. uri pa je njemu zapel mrtvaški zvon. Kako je bil spoštovan in priljubljen, je dokazal njegov pogreb. Tovariši, mnogo tovariševih pogrebov sem že videl, a tako veličastnega, kakor je bil Bartel-iev, še ne! Šolska mladina, požarna bramba, delavsko društvo, polnoštevilni posojilniški in občinski odbor, nad 30 tovarišev, 12 duhovnikov in nebroj ljudstva je spremilo tovariša k počitku. Ob grobu se je od njega poslovil predsednik Belokranjskega učiteljskega društva tovariš Barle in v imenu ljudstva prior nemškega viteškega reda Valerij Učak. Spavaj sladko vrli tovariš!

— **Prekmurci!** Naše — Mursko-soboško — društvo šteje 97 članov. Med nami je 24 »članov« ki še niso vplačali ni vinarja članarine za tekoče leto, 17 je sa onih, ki so poravnali članarino le delno. — K temu se pripominja, da je tov. blagajničarka zaostaleže ponovno opominjala seveda, brezuspješno. Prijatelji(ice), dolžniki in dolžnice! Tako ne gre! — Naša blagajna mora zadostiti glavni blagajni v Ljubljani, ta zopet v Beogradu. — Ako kdo misli, da je lahko član društva brez članarine, se moti! — Če ne bo to pomagalo pridemo v kratkem na dan z imeni. — Odbor.

— **Kapa »Hyg«** za pokončavanje glavnih uši. Opozorjamo vse šole na današnji inerat ter priporočamo to izborno sredstvo vsem šolam v nabavo. — Ni je menda šole, kjer bi se ne pojavile že med učenci uši, ki povzročajo šol, staršem in učiteljstvu mnogo nepravil. Kapa za uničevanje uši priporočajo vsi šolski zdravniki in je v uporabi na nešteti šolah. Vsaka šola naj bi se okoristila z enkratnim malenkostnim izdatkom s to pripravo, ki jo priporoča tudi višji šolski svet. Vsa šolska vodstva dobe v kratkem natančnejše podatke in navodila.

— **Na Vernih duš dan** se je zbralo v Učiteljski tiskarni nekaj voditeljev osnovnih šol, ki so pooblastili tovariša Janka Žirovnika, naj opozori viš. šol. svet, da so

vodi učenca do delavnosti, zato je velikega pomena v vzgoji.

f) Ljubezen do prirode in domovine.

Nabožna čustva.

Novodobni risarski pouk prevzema svoje pobude le iz prirode. Na ta način vodi učenca, da mora prirodo opazovati, jo spoznavati, jo občudovati. Ker jo pozna natančno, zlasti njeno lepoto in njene skrivnosti, se izčim spoštovanje do nje in končno ljubezen.

Z ljubeznijo do nje pa se vzbudi tudi ljubezen do domovine. Kdor je študiral krasoto domovine s svinčnikom in čopičem v roki, temu se bode vtisnila neizbrisljivo v srce. Le kdor jo dobro pozna, mora ljubiti kako stvar. Risanje daje hrane ljubezni do domovine.

Z ljubeznijo do prirode in domovine se vzbudi čustva do izvira vse popolnosti in lepote. g) Uživanje umetnosti.

Vir umetnosti je bil vsikdar študij prirode. Kdor hoče umetnino umeti in jo uživati, mora poznati tudi vire, iz katere umetnost zajema. Sicer ne more poznati razmerja med prirodo in umetnostjo. Zato pa si je tudi nadel ris. pouk nalogo, prirodo študirati,

jim bile ukinjene opravilne doklade, ki so jim v dekretih priznane in se vštetojajo tudi v pokojnino in zaprosi, da stori primerne korake, da se to ukinjenje razveljavi in se naknadno izplačajo zaostale doklade.

— **Razpis nadučiteljske službe pri Sv. Vidu p. Ptuj.** Nadučiteljska služba na šestrazredni osnovni šoli v Sv. Vidu pri Ptuj se je po pomoči razpisala kot štiri razredna.

Naša samoizobrazba.

— **»O domoljublju«**, predaval pri Okrajnem učiteljskem društvu za Prekmurje v Murski Soboti, dne 11. novembra t. l. tov. Tone Lazar.

— **»O postanku in razvoju družabnega reda«**, predaval pri Gornjegrskem učit. društvu, dne 4. novembra t. l. tov. Sotler.

— **»Protestantska doba in njeno šolstvo v Sloveniji«**, predaval pri Kamniškem učit. društvu dne 8. novembra t. l. tov. Ciril Petrovec.

Nove knjige in druge publikacije.

— **kpl Iz knjige nasilja.** (Ob obletnici rapalske pogodbe — 12. novembra 1922). Izdal »Pokrajinski odbor Jugoslovanske Matice v Ljubljani«. Natisnila Učiteljska tiskarna, 1922.

— **kpl Mati narave pripoveduje.** Prirodopisne pravljice. Spisal K. Ewald. Slovenski mladini povedal P. H. — Natisnila in založila Učiteljska tiskarna. — 24 Din.

— **kpl Antologija savremene jugoslovanske lirike.** Dr. Mirko Deanović i Ante Petavić. Izdaje knjižare Vinko Juric — Split. 1922. Cena 30 Din.

— **kpl Tiskovna zadruga v Ljubljani.** V naši založbi je ravnokar izšla knjiga **Anton Melik: Jugoslavija II. del** (zemljepis) I. snopič. Strani 296. Cena 21 Din, po pošti 1,51 Din več.

— **kpl Planinski koledar.** Uredil Fr. Kocbek, nadučitelj v p. v Gornjem gradu. Založil Bruno Rotter v Mariboru, Krekova ulica 5. Cena 6,50 Din, s pošto 7 Din.

— **kpl Za Miklavža primer n dar mladini** je najnovejša knjiga »Mati narava pripoveduje«, prirodopisne pravljice. Spisal K. Ewald. Slovenski mladini prevedel P. H. Natisnila in založila Učiteljska tiskarna. Cena lepo vezani knjigi 24 Din.

— **kpl V. Řepa: Český rychlopis.** Cena 0,20 Kč. — Tisk. Bisk. knjižstarna C. Budejovice. — Nákł. Vlastním.

— **kpl Družba sv. Cirila in Metoda** razpošilja koledar za leto 1923. s prošnjo, da ga blagovolite sprejeti in porabiti priloženo položnico. Cena koledarju je 10 Din. Preplačila se hvaležno sprejemajo. Kdor bi ne hotel obdržati koledarja, naj ga izvoli v teku 8 dni vrniti v istem zavoju s pripomnjo: Nazaj! Ne sprejem! Takih vrnitev ne želi, marveč se nadeja prilaznega sprejema in plačila vodstvo. — Kdor koledarja ni prejel, naj piše ponj! Ne zabite C. M. D.!

— **kpl Slovenski pesniki in pisatelji. (Primereno za Miklavža mladini)** — Za mladino prirejata Fran Erjavec in Pavel Flerč. Tiska, izdaja in zalaga »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani. Doslej so izšli: II. zvezek: Fran Levstik, ilustr. A. Koželj, cena elegantno vezan 20 Din. III. zvezek: Matija Valjavec, ilustr. R. Šubic, elegantno vezan 30 Din. V. zvezek: Fran Erjavec, ilustr. F. Podrekar, cena elegantno vezan 40 Din. V tisku je: X. zvezek: Josip Stritar, ilustr. S. Santel. Pripravljata se: VII. zvezek: Simon Jenko, XII. zvezek: Janko Kersnik. Zbirka bo obsegala vse najboljše slovenske pisatelje in bo ilustrirana od prvih slovenskih umetnikov, tako, da bo podala popoln pregled slovenske književnosti in upodabljoče umetnosti. Ne smela bi manjkati v nobeni slovenski hiši. Primereno kot Miklavževo darilo mladini!

Naše narodno prosvetno delo.

Šolski odri in pevski zbori.

— **po Otroški odri ne delujejo le dobro, marveč izvrstno.** Hajdina pri Ptuj. Bilo je dne 23. julija t. l. Neznosno vroč nedeljski popoldan. Vsi prebivalci ptujkega mesta so se pred žrečim solncem takorekoč poskrili po svojih stanova-

zvezo med prirodo in umetnostjo razumeti pomagati in narod vzgojevati, da res občuti užitek, ko motri umotvore.

Šola je že gojila od nekaj zmisel za umetnost; storila pa je to in stori še danes enostransko. Za pesništvo skrbi snov iz čitanja, za godbo petje; gledališče goji dramsko umetnost. Prirejajo se predstave za učence in predstave, kjer sami nastopajo. Za ples in ritmično gibanje skrbi telovadba.

Upodabljoča umetnost ostala je pastorek. Naj bi se to predručilo z opazovanjem umetnin, in da se umetnine razumejo, naj pomaga risanje, sploh pouk v upodabljanju.

Narod naj bi dobival hrane za najplemenitejša čustva, ko bi posecal cerkve, muzeje, zbirke slikarji in skulptur in druge umetniške zavode, da bi se ne vdal tistim nižjim čustvom, ki so za njegovo vzgojo in za narod propad.

Iz vsega zgoraj navedenega posnamemo. Risarski pouk pospešuje kot vsakega razumljiv jezik vse dušne zmožnosti najbolj tako, da čisti nazore in predstave, in učinkuje na čustvo vzgojno in plemenitno, ker daje vsem višjim čustvom hrane.

(Dalje prihodnjič.)

njih. Meni pa kljub vročini ni dalo občutka doma. Le ven le ven iz zaduhlega zidovja v prosto naravo! Izprehod me popelje preko dravskega mostu do cesti v prijazno poljsko vas na Hajdino. V neposredni bližini vaške cerkve na nekotliko vzvišenem terenu sredi zelene trate zapazim lično poslopje, katerega je ljudstvo naravnost oblegalo. Mnogo ljudi pa je bilo še videti na številnih potih in so ti imeli vsi svoje korake usmerjene tječaj. V vojni dobi bi bil mislil, da se tam deli podpora. Mikalo me je, da poizvem, kaj bi naj to bilo, kaj to pomenilo. Radovednost mi je utešil naglih korakov za menoj prišedši pristen »polanec«, ki mi je kratko z nekakim posebnim ponosom in povdarskom razložil, da je to poslopje na š (hajdinski Izobraževalni dom v katerem imajo naši (hajdinski) šolarji danes neko predstavo ter bo treba nekoliko hitreje stopiti da se nič ne zamudi, ker bo, kakor so to otroci že doma znali povedati, prireditev »hudo« lepa. Kmalu nato sem že stal ali bolj resnično povedano, nekako plaval v do zadnjega kotička zasedeni, nabito polni, dokaj obsejni pristični dvorani, prišel pa sem se notri s pomočjo drugih na nek čuden način — skozi okno kajti skozi vrata zaradi prenapolnjenosti dvorane ni bilo mogoče.

Hrup do dvorani se je nenadoma polegel. Pred zastor je stopil šolski vodja, govoril navzočim nekoliko primernih, navdušujočih besed v pozdrav in obrazložil na kratko vzpored in namen prireditve. Po danem znamenju se je zastor dvignil. Nastala je grobna tišina. Na oder so v najlepšem redu prikorakali šolarji-pevci, 40—50 po številu. Brez kakršnegakoli prerivanja je vsak zavzel svoj mu že poorej določen prostor. Že samo ta discipliniranost je napravila na gledalce zelo dober utis. Kai pa šele petje! — Nismo se mogli dovolj načuditi vsestranski dovršenosti istega. Učitelj Pogurje je kot vodja pevskih točk pokazal svoje zmožnosti na glasbenem polju in neumorno delavnost, ki zasluži nedeljeno priznanje. Kot pevske točke so bile na vzporedu Škraupova: »Kje dom je moj«, Fleišmanova: »Beseda sladka domovina«, Koroška narodna: »Gorčez izero«. Novotnyjeva: »Krasen pogled na ta nežan svet« in kot zaključek Narodna himna: »Bože pravde«. Odmore v oddih pevcem so izpolnile deklamacije. Kot deklamatorji so nastopali učenci in učenke od početnega do najvišjega, to je 6. razreda ter prednašali Končan: »Otrokovo domoljublje«, »Nekaj o nosku«, »Jaz na nekaj vem«, Župančič: »Pripovedka o nosku«, Černež: »Bogdanček Jugoslovaneček«, »Na izletu«, Gregorčič: »Siromak in življenje ni praznik«, Aškerc: »Svetinja« in Maister: »Na straži«. Otroci so nastopali neprisiženo, samozavestno in prednašali ljubko blagoljno, gladko, s pravilnim nepretiranim naglasovanjem ter se lahko reče, da so tu poedini razredniki tekmovali za najboljši uspeh. Pila se je poznala in je docela prišla na svoj račun.

Kai pa nai še h koncu rečem o igri »Laznjiva Milena«, s katero se je prireditev zaključila. Po moji popolnoma nepristranski sodbi je bila igra krona celi prireditvi. Da se zamore z navadno in priprosto vaško deco v tem pogledu doseči takšen uspeh, do tega dne nisem veriel. Mladi igralci so igro v celem obvaldali in zato so nastopali mirno in brezhibno. Pozlobitev v igro je bila popolna. Igrali so s srecem in to je bilo tisto, da je igra tako učinkovala. Koliko potrežljivosti, truda in časa pa je bilo v dosegu takega uspeha treba, bode pa najbolje vedela učiteljica Anica Bezjakova, ki je igro vodila in pa njene tovarišice sotrudnice. Izrednemu moralnemu uspehu nasproti je stal v ravnotežju gnotni uspeh, saj je nesla ta prireditev ako sem prav slišal, 1000 Din. Za razmere na deželi nekaj posebno redkega. Vodstvu hajdinske šole, tamošnjemu učiteljstvu sploh celi šoli pa je na dovršenem splošnem uspehu častitati. Le tako po začrtani poti naprej! Na ta način bo mladina kmalu naša in z njo tudi narod. — Prihodnjih prireditev pa ne prirečajte le za domačine in za tiste, ki na nie le slučajno pridejo, kakor na pr. iaz, ampak tudi za svoje sosede, zato iste primerno in pravočasno razglasite! Zdravo!

Klosterski —

— **po Iz prijaznega Št. Vida pri Grobelnem** smo iz časopisov posneli sledečo novico: V nedeljo, 22. oktobra so priredili naši fantje in dekleta v šoli žaligro »Mlinar in njegova hči«. Dolgo časa že ni bilo pri nas nobene igre, zato so prišli ljudje od vseh strani da vidijo zopet domače fante in dekleta na odru. Ti so za-

res dobro igrali. Kar čudili smo se mirnosti in sigurnosti s katero so nastopali. Vsak se je vživel v svojo vlogo kakor star, že izkušen igralec. Gledalci so bili izredno zadovoljni in izrazili so željo, naj se igra ponovi. Le škoda, da je slabo vreme v nedeljo, 29. oktobra odvrnilo mnogo ljudi, ki bi sicer prišli k ponovitvi. Hvalježni smo igralcem za prireditev, ki je bila nam leu užitek dobrodelnosti pa je prinesla lepe dohodke. Glavno delo in skrb obeh prireditev je imel seveda učitelj in igrovodja Franio Pogačnik, ki delujeta že skoraj dve desetletji. Pa tudi drugo učiteljstvo je vrlo pridno na delu za blagor in napredek naroda. Vsem činiteljem na kulturnem polju čast in hvala!!

Književnost in umetnost.

— **k Iz knjige nasilja.** (Ob obletnici rapalske pogodbe.) Cilji laškega nasilja. — Knjiga nasilja. — Cerkevne razmere. — Naša društva. — Politično življenje. — Laška justica. — Kruški dogodki. — 12. novembra 1920.

— **k Antologija savremene jugoslovanske lirike.** Iz predgovora: Opča želja za uzajamnimi upoznavanjem tekovina svih delova našega naroda navela nas je, da se latimo ovog pokušaja. Budiči da do sada nismo imali antologije, u kojoj bi bio skupno sabran izbor iz sva tri dela naše književnosti, hteli smo da ovom knjigom u prvom redu pridonosimo našem međusobnom poznavanju i zblizniku na književnom polju. — Nismo išli za tim da damo potpuno pregled razvitka naše novije lirike, već smo voleli da pružimo strogim izborom ono, što je po našem sudu najbolje u našoj savremenoj lirici. Vođeni ovim estetskim kriterijem morali smo ili potpuno izostaviti ili izvrstiti tek neke pesme izvesnih pesnika, koji su samo za svoje doba mogli nešto da znače, te im poezija nije mogla da preživi ukus periode, u kojoj je nastala. Pri izabiranju pesama pojedinih pesnika bio nam je takođe uvek merodavan estetski momenat, i zato se nije moglo svakog pesnika ujedno i potpuno prikazati i okarakterisati, kako bi to zahtevale književna kritika i povest književnosti. — Ograničili smo se na savremenu liriku nešto zbog toga, što su starija kao i novija lirika već bar nekako poznate i po dosadanjim antologijama, a nešto i zato, što su one danas više predmetom specialnijeg zanimanja, dok je savremena poezija donekle najaktuelnija, te može više da zanima i našu širu publiku. — Jedna među najvećim poteškoćama pri sastavljanju ovog prvog pokušaja, da se u jednoj antologiji skupno prikažu sve tri grane naše lirike, bila je tome, što još nemamo jedne povesti književnosti, koja bi zahvatila i skupno obradila celu našu troimenu književnost. Zato smo svrstali zasebno i paralelno pojedine skupine, srpsku, hrvatsku i slovensku, prema tome kako su se one zasebno i paralelno razvijale, iako su bile u međusobnim vezama. — Razdelili smo zbirku u tri dela prema historičkim periodama, koje teku donekle paralelno kod sva tri dela naše književnosti. Od realizma, preteče novog pokreta u poeziji, prelazimo preko Moderne na današnji stadij naše najnovije lirike. Ovakova je razdeoba ispravna, kada se prikazuju skupno sve tri grane naše lirike, jer pesnički prolivovi jedne periode imaju međusobno više srodnosti, pa bili iz ma kojeg dela naše troimene lirike, nego li pesme dviju raznih perioda a istoimenog ogranka. — Nužno ograničenje opsega knjige onemogućilo nam je da izvrstimo nekoje dobre, ali odulje pesme (n. pr. Zupančičevu »Dumu«, Nazora »Kiklopa«, i dr.). Jednako je izostala i po koja dobra pesma dobrih pesnika, da ustupi mesto relativno slabijoj, iako dobroj pesmi koieg manjeg pesnika, jer bismo se inače bili morali ograničiti na premalen broj pesnika. — Dajemo javnosti ovaj pokušaj, jako svesni nemogućnosti da se ovakovom radnjom zadovolji ijednog pesnika, ipak u nadi, da će ovaj prvi pokušaj pospešiti i olakotiti dalji rad na ovom polju te da će ga se uskoro doterati i upotpuniti. — U Splitu decembra 1921.

— **k 2. Sv. »Učitelja«** — za oktobar 1922. god. Mlh. M. Stanojević, Osnovi za izradu nastavnog plana i programa za narodne škole. Drag. Branković, N. Sad, Eksperimentalna Psihologija kao prirodna nauka. Dr. Paja Radosavljević, Nju-jork, Moderne metode za odabiranje vrlo darovitih đaka. Andra Gavrilović, Beograd, O Gundulićevoj Etici. Čed. Bušetić, Prilep, Priprema za početno čitanje i pisanje. Ch. Letourneau, Definitiv mentalitet u prev. od H. P. Miloševića uč. — Školski život. Vuj. Pešković, Beograd, Na početku nastavnog rada u osnovnoj školi. — Prosvetni pregled. Kraljevina SHS. — Bugarska — Sjedinjene Američke Države — Francuska — Engleska — Švajcarska. — Književni pregled. A) Doma čitknjiga. Sreten Dimitić, Iz carstva mraka, ref. Dim. Đ. Dim. B) Stranah. F. A. Soukup, Uvod do etniku, ref. Bl. M. Radojevića. — Književne be-ra, Ludwig von Bethoven, ref. Drag. P. Ilića. — Beleške: Nova žen. učit. škola. — Regulisanje crkveno-školskih pitanja s Rumunijom. — Izložba u Obdaništu. — Preuređenje Gl. Prosv. Saveta. — Zakon o građ. školama. — Priznanja godina službe. — Turski udžbenici. — O osnovima južno-slovenske kulture. — Proslava Kumonovske bitke. — Ispiti zrelosti u srednjim školama. — Nastava pevanja. — Statistika.

— **k Anton Melik: Jugoslavija (Zemljepis).** II. del. I. snopič. Pota in cilji 11—12. zvezek. Strani 296. Drugi del Melikove Jugoslavije je pravkar izšel in prinaša v prvem snopiču podoben popis pokrajin in mest v Sloveniji, Istri, Hrvatski in Slavoniji, Dalmaciji ter Bosni in Hercegovini. Popis ostalih pokrajin naše države izide v drugem snopiču še pred Božičem. Delo se odlikuje po točnih in natančnih podatkih na podlagi ljudskega štetja iz leta 1921 ter bo dobro služil ne samo šolam temveč tudi trgovcem in vsakomur ki hoče spoznati našo državo. Finejša izdaja celega drugega dela izide pozneje.

— **k »Mati narava pripoveduje«**, prirodopisne pravljice. Pripovedke, ki jih diči izredno